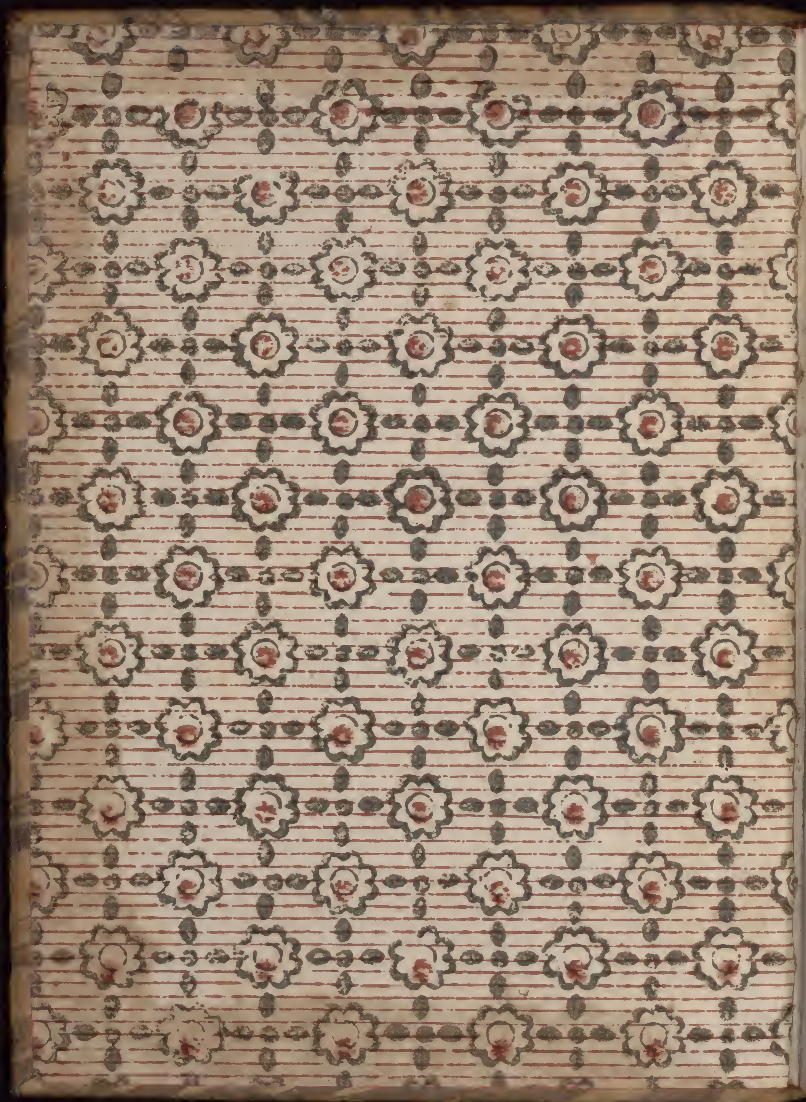
BOET
DE
CONS
PHIL

SA 7
1474

Princeps simpliciter latina editio operis de Consolat. Philosoph. et Bibliographis, quos viderim, vidi autem plures, hactenus incognita ideoque plurimi sane facienda. Consule prae ceteris Petrum Ant. Crevennam in suae Biblioth. Catalogo, To: 2. pag. 44.

hoc nostrum exemplar, illud est de quo loquitur Laire 1. 352.

Primus habet lachrymas seuerini flētis amaras.
Exponit mores fortunæ ac dona secundus.
Tertius ampla bona & nos celsas edocet arces:
Quartus posse bonos memorat: rectosq; potētes
Arbitrii quintus rationes soluit honustas:.

ARMINA qui quondam stu
dio florente peregi:
Flebilis heu mœstos cogor in
ire modos.
Ecce mihi lacere dictant scri
benda camœne.
Et ueris elegi fletibus ora rigāt.
Has saltem nullus potuit peruincē terror:
Ne nostrum comites prosequerentur iter.
Gloria fœlicis olim uiridisq; iuuentæ
Solantur mœsti nunc mea facta senis.
Venit enim ꝓperata malis inopina senectus.
Et dolor ætatem iussit inesse suam.
Intempestiui funduntur uertice cani.
Et tremit effœto corpore laxa cutis.
Mors hominum fœlix que se nec dulcibus ānis
Inserit: et mœstis sæpe uocata uenit.
Heu heu q̄ surda miseros auertitur aure.
Et flentes oculos claudere sæua negat.
Dum leuibus malefida bonis fortuna fauēt:
Pene caput tristis merserat hora meum.
Nunc quia fallacem mutauit nubila uultum
Protrahit ingratas impia uita moras.
Quid me fœlicem totiens iactastis amici?

Qui cecidit ſtabili non erat ille gradu.

Ec dū ego mecū tacitus ipē reputarē: q̄ri/ moniāq; lachrimabilē ſtili officio deſigna rem: aſtitiſſe mihi ſupra uerticem uiſa eſt mulier reuēndi admodū uľtus: ocľis ardētibus ꝛ ultra cōmunē hoīū ualētiā pſpicacibus: coloē uiuido atq; īexhauſti uigoris: q̄ q̄uis ita æui plēa foēt: ut nllo mō nr̄e cēdēť ætatis. Stata eius ēat diſcēctōis ābigue: nā nūc qdē ad cōmunem ſeſe hoīum mēſurā cohibebat. Nūc uēo pľſaē cælum ſūmi uēticis cacuīe uidebať. q̄ cū caput altius ex tuliſſet Ipūm ēt cæľm pētrabat. reſpiciētiūq; hoī um fruſtrabať ītuitū. Veſtes erāt tenuiſſis filis ſubtili artificio: īdiſſolubľi matēia pfectæ: quas uti poſt eadē ꝓdēte cognoui: ſuis maībus ipā te xuēat. quaꝝ ſpecimē ueluti fumoſas imagiēs ſo/ let caligo q̄dā neglectæ uetuſtatis obduxēat. Ha rum in extēmo margīe. P. gēcū: ī ſupmo uēo. T. legebať ītextū. atq; īter utraſq; litteas ī ſcalaꝝ modū gradus qdā īſigniti uidebāť: qbus ab in/ feriori ad ſuperius elemētū eēt aſcēſus. Eādē ta mē ueſtē uiolētoꝝ quoꝝdā ſcidēāt manus ꝛ pti cľas quas qſq; potuit abſtulēāt. ꝛ dextēa qdē eius libellos: ſceptrū uēo ſiniſtra geſtabat. Quæ: ubi poeticas muſas uidit nr̄o aſſiſtentes thoro: fletibuſq; meis uerba dictātes: ꝯmota pauliſp: ac toruuis īflāmata lumībus: qs īquit has ſceni cas meretricľas ad hūc ægrū permiſit accedē. q̄ dolores eius nō mō ullis fouerēt remediis: ueꝝ

dulcibus ĩsuper alerẽt uenenis·Hæ sũt enĩ quæ infructuosis affectuũ ſpinis uberẽ fructibus ratiõis segetẽ necãt·Hominũq; mentes assuefaciunt morbo·nõ liberant·At si quẽ prophanũ uti uulgo sólitũ ẽ uobis ũre blãdicie detraherẽt:minus moleste ferẽdum putarẽ·Nihil quippe ĩeo nostre opere lederẽtur·Hunc uero eleaticis atq; achademicis studiis enutritũ·Sed abite potius sirenes usq; inexitiũ dulces:meisq; eum musis curandũ sanandũq; relinqte·His ille chorus ĩcrepitus deiecit humi mæstior uultũ:cõfessusq; rubore uerecundiã:limẽ tristis excessit·At ego cuius acies lachrymis mẽsa caligarat:ne dignoscere possẽ:q̃ nã eẽt hec mulier tã ĩpiose auctoritatis:obstupui·uisuq; ĩ terra defixo:qdnam deĩceps esset actura:tacitus expectare cepi·Tũ illa ꝓpius accedens in extrema lectuli mei pte cõsedit:meũq; intuens uultũ luctu grauẽ:atq; ĩ humũ mærore deiectum:his uersibus de nostræ mentis perturbatione conquesta est·

Eu quam præcepiti mersa profundo:
Mens hebet:& propria luce relicta:
Tendit inexternas ire tenebras:
Terrenis quotiens flatibus acta:
Crescit in ĩmensum noxia cura:
Hic quondam cælo liber aperto
Suetus in ætheros ire meatus·
Cernebat rosei lumina solis·
Visebat gelidæ sidera lunæ·

Et quæcumq; uagos ſtella recurſus·
Exercet uarios flexa per orbes·
Conprehenſam numeris uictor habebat·
Quietiam cauſas unde ſonora
Flamina ſollicitent æquora ponti:
Quis uoluat ſtabilem ſpūs orbem·
Vel cur heſperias ſidus inundas
Caſurum rutilo ſurgat ab ortu:
Quid ueris placidas temperet horas·
Vt terram roſeis floribus ornet·
Quis dedit ut pleno fertilis anno:
Autumnus grauidis influat uuis·
Rimari ſolitus: atq; latentis·
Naturæ uarias reddere cauſas·
Nunc iacet effœto lumine mentis·
Et preſſus grauibus colla catenis·
Decliuemq; gerens pondere uultum·
Cogitur heu ſtolidam cernere terram·

Ed medicinæ inquit tēpus ē·quā querel le·Tum uero totis ī me ītenta luminibus tu ne es ille ait: qui noſtro quōdā lacte nutritus·noſtris educatus alimentis·in uirilis animi robur euaſeras? Atqui talia cōtuleramus arma·quæ niſi prius abieciſſes: īuicta te firmitate tuerentur·Agnoſcis ne me? Quid taces? Pudore an ſtupore ſiluiſti? Mallē pudore· Sed te·ut uideo: ſtupor oppreſſit·Cumq; me nō modo tacitū·ſed elinguē prorſus mutūq; uidiſſet·admouit pectori meo leniter manū·Et nihil īquit

picli ẽ·Lethargũ patitur cõmunẽ illusaꝝ men-
tium morbũ·Sui paulisp oblitus ẽ· Recordabit᷑
facile·siquidem ante nos cognouerit·Quod ut
possit:paulisp lumĩa eius mortaliũ reꝝ nube ca
ligãtia tergamus·Hæc dixit:oculos q; meos fle-
tibus undãtes cõtracta in rugã ueste siccauit·

Vnc me discussa liq̃rũt nocte tenebræ·
Luminibusq; prior rediit uigor·
Vt cum præcipiti glomerantur sidera choro:
Nimbosisq; polus stetit imbribus·
Sol latet·ac nondum cælo uenientibus astris·
Desuper interram nox funditur·
Hanc si threicio boreas emissus ab antro·
Verberet:& clausum reseret diem·
Emicat·& subito uibratus lumine phœbus:
Mirantes oculos radiis ferit:

Aud aliter tristiciæ nebulis dissolutis·
hausi· cælũ·& adcognoscendã medicãtis
faciem mentem recepi·Itaq; ubi in eam deduxi
oculos:ĩtuitumq; defixi·respicio nutricẽ meã
cuius ab adoloscentia laribus obuersatus fuerã
philosophiã·Et quid ĩquã tu ĩ has exilii nostri
solitudines o oĩum mgr̃a uirtutũ supero cardĩe
delapsa ueĩsti? An ut quoq; mecũ rea falsis cri
minationibus agiteris? An illa ĩquit te alũne de
sererẽ? nec sarcinã quã mei noĩs ĩuidiua sustulis
ti cõmunicato tecũ labore partirer? Atqui phi-
losophiæ fas non erat incomitatum relinquere
iter ĩnocẽtis:meã scilicet criminationẽ uererer?

Et quasi nouū aliquid acciderit· ꝑhorrescerem?
Nunc enī primū censes apud īprobos mores la/
cessitam ꝑiculis esse sapientiā? Nōne apud uete
res quoq; ante nr̄i platonis ætatē magnum sæ/
pe certamē cū stulticiæ temeritate certauimus?
Eodemq; sup̄stite p̄ceptor eius socrates iniustæ
uictoriæ mortis me astante ꝓmeruit? Cuius he/
reditatē cū deinceps epicureū uulgus ac stoicū
cæteriq; ꝓsua quisq; ꝑte raptū ire molirent᷑·me
q; reclamantē renitētēq; uelut ī ꝑtem p̄dæ tra/
herēt: uestē quā meis texuerā manibus: discīde/
rūt· Abreptisq; ab ea pāniculis totā me sibi ces/
sisse credentes abiere· Inquibus quoniā nostri ha
bitus q̄dam uestigia uidebant᷑·meos esse fami/
liares imprudentia rata: nō nullos eoꝝ ꝓphanæ
multitudīs errore ꝑuertit· Quod si nec anaxa/
gore fugam: nec socratis uenenum· nec zenonis
tormenta: quoniam ꝑegrina sunt: nouisti: at ca
nios· at senecas· at soranos: quoꝝ nec ꝑuetusta·
nec incelebris memoria est: scire potuisti: quos
nihil aliud in cladē detraxit: nisi q̄ nr̄is mori/
bus īstituti: studiis imꝓboꝝ dissimillimi uidebā
tur· Itaq; nihil ē: quod admirere· si ī hoc uitæ sa
lo circūflantibus agitemur procellis: quib⁹ hoc
maxīe ꝓpositum ē pessimis displicere· quorum
q̄dem tā & si numerosus exercitus· spernēdus
tamen est: quoniā nullo duce regit᷑· Sed errore
tantū temere ac passim lymphante raptat᷑· Qui
si aliquando contra nos aciem struens: ualētior

incubuerit·noſtra quidem dux copias ſuas ī ar
cem cōtrahit:illi uero circa diripiendas īutiles
ſarcinulas occupant̃· At nos deſup irridemus
uiliſſima quæq; reꝝ rapientes·ſecuri totius fu/
rioſi tumultus:eoq; uallo muniti:quo craſſanti
ſtulticiæ aſpirare fas non ſit·

Viſquis compoſito ſerenus æuo
Fatum ſub pedibus agit ſuperbum·
Fortunamq; tuens utranq; rectus·
Inuictum potuit tenere uultum·
Non illum rabies minæq; ponti:
Verſum funditus agitantis æſtum·
Nec ruptis quotiens uagus caminis·
Torquet fumificos ueſuuius ignes·
Haud celſas ſoliti ferire turres·
Ardentis uia fulminis mouebit·
Quid tantum miſeri ſæuos tyrannos
Mirantur ſine uiribus furentes?
Nec ſperes aliquid·nec extimeſcas·
Exarmaueris impotentis iram··
At quiſquis trepidus pauet: uel optat·
Quod non ſit ſtabilis·ſuiq; iuris·
Abiecit clipeum:locoq; motus·
Nectit qua ualeat trahi catenam·

Entiſne inquit hæc?atq; animo illabūtur
tuo?an ·1·
aſinus adlyrā?Quid fles Quid lachrymis man/
as? ·1·

Si operã medicantis expectas :oportet ut detegas uulnus· Tum ego inquã collecto ĩ uires animo· An ne adhuc eget admoĩtione:nec pſe ſatis eminet fortunæ ĩ nos ſeuiẽtis aſpitas! Nihil ne te ipa loci facies mouet! Heccine ẽ iſta bibliotheca q̃m certiſſimã tibi ſedẽ noſtris in laribus ipa delegeras! Inqua me cũ ſepe reſidẽs:de humanaꝝ diuinaꝝq; ſcientia reꝝ diſſerebas! Talis habitus·taliſq; uultus erat:cũ tecũ naturæ ſecreta rimaret! Cũ mihi ſiderũ uias radio deſcriberes! Cum mores nr̃os totiuſq; uitæ rationẽ adcæleſtis ordinis exemplar formares! Hæccine præmia referimus tibi obſequẽtes! Atqui tu hãc ſẽtentiã platonĩs ore ſanxiſti·beatas fore reſpublicas·ſi eas ul' ſtudioſi ſapiẽtiæ regerẽt ·ul' earũ rectores ſtudere ſapiẽ cõtigiſſet· Tu eiuſdẽ uiri ore hanc ſapiẽtibus capeſſende rei publice neceſſariã cauſã eſſe monuiſti·ne imꝓbis flagitõſiſq; ciuibus urbium relicta gubernacula peſtem bonis ac ꝑniciẽ ĩferẽt· Hanc igiť auctoritatẽ ſecutus:quã a te ĩter ſecreta otia didicerã:tranſferre ĩ actũ publice adminiſtratiõis optaui· Tu mihi & quite ſapientium mẽtibus ĩſeruit deus eſtis cõſcii·nullũ me admagiſtratũ niſi cõmune oĩum bonoꝝ ſtudiũ detuliſſe·Inde cum imꝓbis graues ĩexorabileſq; diſcordie fuere: & quod cõſciẽtie libertas habet·ꝓtuendo iure ſpreta potentiũ ſemp offenſio·Quotiẽs ego cõiugaſtum ĩ imbecillis cuiuſq; fortunas impetũfacientẽ ob

uius excepi? Quoties trigillam regiæ ꝑpositum domus ab īcepta & ꝑpetrata iam prorsus īiuria deieci? Quoties miseros quos īfinitis calumniis impunita barbaroꝝ sēp auaritia uexabat obiec/ta ꝑiculis auctoritate ꝓtexi? Nunquā me ab iu re ad īiuriā quisquā detraxit. Prouītialiū fortu nas tū priuatis rapinis: tum publicis uectigali/bus pessundari: nō aliter quā qui patiebant̄: in/dolui. Cum acerbæ famis tēpore grauis atq; in/explicabilis īdicta coemptio ꝓfligatura īopia cā paniā ꝓuinciā uideret̄ certamē aduersū ꝑfec/tum ꝑtorii cōmunis cōmodi ratione suscepi: re ge cognoscēte. cōtendi. & ne coemptio exigere tur euici. Paulinū cōsularē uirū cuius opes pala tine canes iam spe atq; ambitione deuorassēt: ab ipis biantiū faucibus detraxi. Ne albinū cōsula rem uirū ꝑiudicate accusatiōis pena corripet: o diis me cypriani delatoris opposui. Satis ne in me uideor magnas. exacerbasse discordias? sed eē apud cæteros tutior debui: qui mihi amore ius titie nihil apud aulicos quo magis eēm tutior: r̄ seruaui. Quibus autē deferē tibus ꝑculsi sumus Quoꝝ basilius olim regio ministerio depulsꝰ: ī delatione nostri nominis alieni eris necessitate cōpulsus est. Opilionē uero atq; gaudētiū cum ob innumeras multiplicesq; fraudes ire ī exili um regia cēsura decreuisset. cūq; illi parere no lētes sacraꝝ ædium sese defensione tuerēt̄: cō/ptumq; id regi foret. edixit. nisi ut infra pre/

ſcriptum diem rauēna urbe diſcederēt·notas ī ſigniti frontibus pellerentur· Quid huic ſeue/ ritati poſſe aſtrui uidet̄? Atqui īeodem die de/ ferentibus eiſdem noīs noſtri delatō ſuſcepta ē Quid igit̄ nr̄e ne artes ita meruerunt· An illos accuſatores iuſtos fecit p̄miſſa dampnatio Ita ne nihil fortunā puduit? Si minus accuſate in/ nocentie at accuſantiū uilitas· At cuiꝰ criminis arguimur· ſummā queris? Senatū dicimur eſſe ſaluū uoluiſſe·Modum deſideras · Delatorē ne documenta deferret:quibus maieſtatis reū fa/ ceret īpediſſe crīamur? Quid igit̄ o mgr̄a cēſes Infitiabimur crimē ne tibi pudori ſimus·At uo lui necunquā uelle deſiſtā·fatebimur:Sed im/ pediendi delatoris·opa ceſſabit·An optaſſe illi us ordinis ſalutem nefas uocabo? Ille quidē ſuis de me decretis uti hoc :nefas eēt effecerat·Sed ſibi ſēp mētiēs īprudētia reꝝ merita nō pōt ī/ mutaē? Nec mihi·ſocratico decreto fas eſſe arbi tror ul̄occuluiſſe ueritatē ul̄ cōceſſiſſe mēdatiū Veꝝ id quoquo mō ſit·tuo ſapiētūqꝫ iudicō eſti mandū relinquo·Cuius rei ſeriē atqꝫ ueritatem ne latere poſteros queat·ſtilo etiam memorieqꝫ mādaui·Nam de cōpoſitis falſo litteris quibus libertatē arguor ſpaſſe romonā·qd attīet dicer̄ quaꝝ fraus apta patuiſſet ſi nobis ipoꝝū cōfeſi/ ſione delatoꝝ quod ī oībꝰ negotiis maximas ui res habet:uti licuiſſet·Nam q̄ ſperari reliqua li bertas poteſt? Atqꝫ utinā poſſet ulla· Reſpōdiſ

ſem canii uerbo qui ç cũ a gaio cæſare germani-
ci filio cõſcius cõtra ſe facte cõiurationis fuiſſe
diceret᷑:ſi ego inquit ſciſſem:tu neſciſſes. Qua
in re nõ ita ſenſus noſtros mæror hebetauit.ut
impios cõtra uirtutẽ ſcelerata querar molitos:
ſed quæ ſpauerint:effeciſſe uehemẽter admiror
Nam detetiora uelle nr̃i fuerit fortaſſe defec-
tus. Poſſe cõtra ĩnocẽtiã ea quæ ſceleratus qſq;
concepit:inſpectante deo mõſtri ſiꝉe eſt. Vnde
haud ĩiuria tuoꝝ quidã familiariũ quæſiuit ſiq
dem inquit :deus eſt : unde mala ? Bona uero
unde ſi nõ eſt? Sed fas fuerit nefarios homines
q bonoꝝ omiũ totiuſq; ſenat⁹ ſanguinẽ petũt
nos etiã quos ꝓpunguare boĩs hoĩbus ſenatuiq;
uiderãt:ꝑditum ire uoluiſſe. Sed nõ idẽ de pa-
tribus quoq; merebamur. Meminiſti.ut opinor
quoniã me dicturũ quid facturũ ue p̃ſens ſem-
per ip̃a dirigebas. Meminiſti inquã.uerone cũ
rex auidus exitii cõmunis maieſtatis crimẽ ĩalbi
nũ delatũ ad cũctũ ſenat⁹ ordinẽ trãſferre mo
liret᷑:uniuerſi ĩnocẽtiã ſenatus:quãta mei ſecu
ritate ꝑiculi defenderĩ. Scis me hæc & uẽa ꝓfer
re:& in nulla unquã mei laude iactaſſe. Minuit
enĩ quodã mõ ſe ꝓbantis cõſciæ ſecretũ quoti-
ens oſtẽtando quis factũ:recipit fame p̃cium.
Sed ĩnocẽtiam nr̃am quis excepit euẽtus uides
Pro uere uirtutis p̃miis falſi ſceleris pœnas ſub
imus. Et cuius ũquam facinoris manifeſta cõfeſ
ſio ita iudices habuit ĩſeueritate concordes. ut

nō aliquos uł ipſe īgenii error humani· uł for-
tunæ cōditio cūctis mortalibus īcerta ſummit-
teret? Si īflāmare ſacras ædes uoluiſſē· ſi ſacer-
dotes impio iugulare gladio: ſi bonis oībus ne-
cem ſtruxiſſe diceremur· p̄ſentē tamē ſentētia
cōfeſſum couictū ue puniſſet· Nunc quīgētis fe
re paſſuū milibus ꝓcul moti atq; īdefēſi: ob ſtu
diū ꝓpenſius ī ſenatū: morti ꝓſcriptioīq; dāna
mur· Omeritos de ſili crimīe nemīnē poſſe cō
uinci· Cuius dignitatē reatus ip̄i etiā qui detu
lere: uiderūt: quā uti alicuius ſceleris amiſtione
fuſcarēt: obambitū dignitatis ſacrilegio me cō-
ſcientiā polluiſſe mentiti ſūt· Atqui & tu inſita
nobis omnem reꝝ mortaliū cupidinē de noſtri
animi ſede pellebas: & ſub tuis oculis ſacrilegio
locū eſſe fas nō erat· Inſtillabas enī auribus co-
gitationibꝰq; quottidie meis pytagoricū illud·
θεὸν σέβου καὶ οὐ θεοὺς
·i· Cole deum: & nō deos· Nec cōueniebat uiliſ
ſimoꝝ me ſpirituū p̄ſidia captare: quē tu ī hanc
excellētiam cōponebas: ut cōſilem deo faceres
Præterea penetral īnocens domus honeſtiſſimo
rū cætus amicoꝝ ſocer etiam ſāctus ſymmacus:
& æque actu ip̄o reuerendus ·ab omni nos hu
ius crimīs ſuſpitōe defendunt· Sed o nefas illi
uero de te tanti crimīs fidem capiūt· Atq; hoc
ip̄o uidemur affines fuiſſe maleficio: q, tuis im
buti diſciplinis· tuis īſtituti moribus ſumꝰ· Ita
q; nō eſt ſatis nihil mihi tuā ꝓfuiſſe reuerentiā:

nisi ultro tu mea potius offensione lacereris. At
uero hic etiā nostris malis cumulus accedit: q̄
existimatio plurimoꝝ nō reꝝ merita sed fortu-
næ spectat euentū. Eaq; tantū iudicat esse ꝓui-
sa: q̄ felicitas comēdauerit. Quo fit ut existima
tio bona prima oīm deserat īfelices. Qui nūc po
puli rumores. quā dissone mltiplicesq; sētētiæ:
piget reminisci. Hoc tantū dixerī ultimā eē ad
uersæ fortunæ sarcinā. qa dum miseris aliquod
crimen affigit̃. q̄ ꝑferūt: meruisse credūtur. Et
ego quidē bōis omībus pulsus: dignitatibus exu
tus: existimatōe fœdatꝰ. ob beneficiū supplitiū
tuli: Videre autē uideor nefarias sceleratoꝝ of
ficinas gaudio læticiaq; fluitātes: ꝑditissimum
quēq; nouis delationū fraudibus imminētē. ia-
cere bonos nr̄i discrimīs terrore ꝓstratos flagi-
tiosum quēq; ad audendū quidem facinus im-
punitate. ad efficiendū uēo p̄miis īcitari. Insōtes
aūt nō modo securitate uerum ip̄a etiā defen-
sione priuatos. Itaq; libet exclamare.

  Stelliferi conditor orbis.
  Qui perpetuo nixus solio.
Rapido cælum turbine uersas.
Legemq; pati sidera cogis:
Vt nunc pleno lucida cornu.
Totis fratris obuia flammis.
Condat stellas luna minores.
Nunc obscuro pallida cornu.
Phœbo ꝓpior lumina perdat.

Et qui primæ tempore noctis
Agit algentes hesperus hortus:
Solitas iterum mutet habenas
Phœbi pallens lucifer ortu·
Tu frondifluæ frigore brumæ
Stringis lucem breuiore mora·
Tu quom feruida uenerit æstas:
Agiles noctis diuidis horas·
Tua uis uarium tempat annum·
Vt quas boreæ spiritus aufert:
Reuehat mitis zephyrus frondes·
Quæq; arcturus semina uidit:
Sirius altas urat segetes·
Nihil antiqua lege solutum:
Linquit propriæ stationis opus·
Omnia certo fine gubernans:
Hominum solos respiuis actus·
Merito rector cohibere modo·
Nam cur tantas lubrica uersat
Fortuna uices: p̃mit insontes
Debita sceleri noxia pœna·
At ꝑuersi resident celso
Mores solio: sanctaq; calcant
Iniusta uice colla nocentes·
Latet obscuris condita uirtus
Clara tenebris: iustusq; tulit
Crimen iīqui·
Nil ꝑiuria: nil nocet ipsis
Fraus mendacii compta colore·

Sed cum libuit uiribus uti:
Quos ĩnumeri metuũt populi·
Summos gaudent ſubdere reges·
O iam miſeras reſpice terras·
Quiſquis rerum fœdera nectis·
Operis tanti pars non uilis·
Homines quatimur fortunæ ſalo·
Rapidos rector cõprime fluctus:
Et quo cælum regis ĩmenſum·
Firma ſtabiles fœdere terras·

Ec ubi cõtinuato dolore delatraui · illa uultu placido nihliq; meis q̃ſtibus mota: Cum te ĩquit mæſtũ lachrymãtemq; uidiſſẽ:ilico miſeꝝ exulemq; cognoui·ſed quã id longinquũ eſſet exiliũ:niſi tua ꝓdidiſſet oratio:neſciebam·Sed tu quã ꝓcul a patria non qdem pulſus es·ſed oberraſti· Ac ſi te pulſum exiſtimari mauis:te potius ipe pepuliſti ·Nam id quidem de te nũq̃ cuiq̃ fas fuiſſet· Si enĩ cuius oriũdus ſis patriæ reminiſcare·nõ uti athenienſiũ quondam multitudĩs ĩperio regitur·

·i·Sed in ea unus dominator & unus rex eſt· Qui frequẽtia ciuiũ nõ depulſione lætatur Cuius agi freis atq; obtempare iuſtitiæ ſũma libertas ẽ· An ignoras illã tuæ ciuitatis antiqſſimã legẽ·qua ſancitum eſt:ei ius exulare non eſſe quiſ...

reatur· At qſquis inhabitare eam uelle deſierit
pariter deſinit et iã mereri·Itaq; nõ tam me lo
ci huius quã tua facies mouet·Nec bibliothecæ
potius cõptos ebore·ac uitro parietes quã tue mẽ
tis ſedẽ requiro In qua non libros ſed id quod
libris pciũ facit:librorũ quondã meorũ ſẽten/
tias collocaui· Et tu quidẽ de tuis ĩ cõmune bo
nũ meritis uera quidẽ:ſed p multitudĩe geſto
rũ tibi pauca dixiſti·De obiectorũ tibi uł honeſ/
tate:uł falſitate cũctis nota meõraſti·De ſcele/
ribus fraudibuſq; delatorũ recte quidẽ ſtrictĩ at
tingendũ putaſti:quod ea melius uberiuſq; re/
cognoſcẽtis omnia uulgi ore celebrẽtur·Incre/
puiſti etiã uehemẽter iiuſti factum ſenatus De
nr̃a etiã crimĩatione doluiſti·Læſæ quoq; opini
onis damna fleuiſti·Poſtremus aduerſus fortu/
nã dolor ĩcanduit·Cõqueſtuſq; es nõ æqua me/
ritis pmia pẽſari·In extremo muſæ ſæuiẽtis uti
q cælũ terras quoq; pax regeret:uota poſuiſti·
Sed quoniã plurimus tibi affectuũ tumultus ĩ/
cubuit:diuerſũq; te dolor:ira:mæror diſtrahũt:
uti nũc mẽtis es ĩ nõdum te ualidiora remedia
cõtingũt·Itaq; leuioribus paulisp utemur:ut q
ĩ tumorẽ pturbationibus ĩfluentibus indurue/
rũt:ad acrioris uim medicaminis recipiendam:
tactu blandiore molleſcant·

Vm phœbi radiis graue
Cancri ſidus inæſtuat:
Tum qui larga negantibus

Sulcis

Sulcis semina credidit:
Elusus cereris fide:
Quernas pergat ad arbores.
Nunquam purpureum nemus
Lecturus uiolas petas:
Quom sæuis aquilonibus
Stridens campus inhorruit.
Ne queras auida manu
Vernos stringere palmites:
Vuis si libeat frui.
Autumno potius sua
Bacchus munera contulit.
Signat tempora propriis
Aptans officiis deus:
Nec quas ipse cohercuit:
Misceri patitur uices.
Sic quod præcipiti uia
Certum deserit ordinem:
Lætos non habet exitus.

Primū igit᷑ pateris ne me pauculis rogationibꝰ statū tuæ mētis attīgere atqꝫ tēptare. ut qui modꝰ sit tuæ curatiōis ītelligā. Tu uero arbitratu inquā tuo q̄ uoles me respōsurū rogato. Tum illa hūccine īquit mūdum temerariis agi fortuitisqꝫ casibus putas. An ullū credis ei regimē īesse ratiōis? Atqui īq̄ nullo existimauerī modo: ut fortuita temeritate tam certa moueant᷑. Veroꝝ opi suo cōditorē p̄sidere deum scio. nec unquā fuerit dies: qui me abhac sēten-

tie ueritate depellat·Ita ē ĩquit·Nā id etiā pau lo ante cecinisti·hominesq; tantū diuinæ exor/ tes curæ esse deplorasti ·Nam de cæteris quĩ ra tioē regerētur:nihil mouebare· Pape aūt uehe / menter admiror:cur ĩ tam salubri sentētia loca tus ægrotes · Veꝝ altius ꝑscrutemur:nescio qd abesse ꝯiecto·Sed dic mihi·quoniā a deo mūdū regi nō ambigis:quibꝰ etiā gubernaculis regat̃ aduertis ؛Vix ĩquā rogatiōis tuæ sentētiā nosco ne dū ad ĩquisita respōdere q̃am·Nū me inqt fe fellit abeē aliqd ꝑ quod uelut hiāte ualli robo re ĩ animū tuū perturbationū morbus irrepserit Sed dic mihi memĩsti ne quis sit reꝝ finis: quo ue totius natuē tēdat ĩtentō؛Audierā ĩquā:sed memoriā mæror hebetauit·Atq scis unde cūcta ꝓcesserit؛Noui ĩquā:deūq; esse respōdi·Et illa ĩquit·Et qui fieri pōt·ut pricipio cognito·quis sit reꝝ fīs ignores ؛Verū hi sūt ꝑturbationū mo res ea ualētia ē·ut mouer̄ qdē loco hoīē possit ꝯuellere aūt sibiq; totū extirpare nō possit·Sed hoc quoq; respondeas uelī:hominē ne te eē me ministi؛ Quidni ĩquā meminerĩ؛Quid igit̃ ho/ mo sit poteris ne ꝓferre؛Hoccine ĩterrogas؛an eē me sciā ratōnale aīal atq; mortale؛ Scio:& id me eē cōfiteor·Et illa ĩquit·Nihil ne te aliud eē nouisti؛Nihil·Iam scio ĩquit morbi tui aliam uł maximā cām ·Quid ipē scis nosse desisti· Quar̄ plenissime uł ægritudīs tuæ rationē:uł aditū r̄ cōciliande sospitatis inueĩ ·Nam quoniā tui ob

liuione ꝯfunderis·& exulem te·& expoliatū pro
priis boīs esse doluisti·quoniā uero quis sit reꝝ
finis ignoras·nequā homines atq; nefarios po/
tētes·fœlicesq; esse arbitraris:quoniā uero qui/
bus gubernaculis mūdus regat̃:oblitus es:has
fortunaꝝ uices existimas sine rectore fluitare·
magnæ nō ad morbū mō·ueꝝ ad īteritū quoq̄
causæ sūt·Sed sospitatis auctori refero grates:
quod te nōdū totū natā destituit·Habem9 max
imū tuæ fomitē salutis·uerā de mūdi gubernati
one sentētiā:q̄ eam nō casuū temeritati·sed di
uinæ ratōni subditā credis·Nihil igit̃ ꝑtimes/
cas:iam tibi exhac minima scītillula uitalis ca/
lor illuxerit·Sed quoniam firmioribꝰ remediis
nōdum tēpus est:& eam mentiū ꝯstat esse natu
ram:ut quotiēs abiecerit ueras:falsis opinioībꝰ
īduant̃·Exquibus orta ꝑturbationū caligo ueꝝ
illū ꝯfundit ītuitū·Hanc paulisp leuibus medi
ocribusq; fomētis attenuare tēptabo:ut dimo/
tis fallacium affectionum tenebris splendorem
ueræ lucis possis agnoscere·

Vbibus atris
Condita:nullum
Fundere possunt
Sidera lumen·
Si mare uoluens
Turbidus auster:
Misceat æstum·
Vitrea dudum:
Parq; serenis
Vnda diebus:
Mox resuluto
Sordida ceno:
Visibus obstat·
Quiq; uagatur
Montibus altis·
Defluus amnis:

Sæpe resistit
Obice saxi ·
Rupe soluti
Tu quoq; si uis
Lumine claro
Cernere uerum :
Tramite recto
Carpere callem :
Gaudia pelle :
Pelle timorem:
Spemq; fugato ·
Nec dolor adsit ·
Nubila mens est :
Vinctaq; frenis :
Hæc ubi regnant :·

EXPLICIT LIBER PRIMVS ·INCIPIT ·II9

Vẽturini prioris epigrãma ĩ secũdũ·Boetii lib4
Paulisper tacuit uirtutum clara magistra ·
Mox hæc fortunæ mores ostendit : & inde
Fortuna eloquitur ·sopit ratione querellas
Hæc seuerine tuas :& uotum cantat auari·
Tunc tua p̃teritis presentia commoda nutrix
Adiicit: & stabile nil toto concinit orbe ·
Inde statum medium cõmẽdat carmĩe quarto·
Diuitiis nil esse boni concludit : ꝛ ipsa
Mellifluo priscos extollit carmine mores ·
Nota potestates declarant facta neronis ·
Prosa sequens aperit cũ metro gloria quid sit ·
Foedus amicitiæ post sortis commoda cantat ·

Ost hec pauiisp obticuit:atq; ubi attentionẽ meã modesta taciturnitate collegit :sic exorsa est·Si peitus ægritudĩs tuæ causas ha/bitũq; cognoui:fortuẽ prioris affectu desiderioq; tabescis· Ea statũ animi tui si

euti tu tibi figis mutata puertit. Intelligo mul-
tiformes illius prodigii fucos .& eo usq; cum his
quos eludere nititur blãdissimã habet famili
aritatẽ. dum ĩtolerabili dolore ꝯfundat :quos ĩ
spata reliquerit. Cuius si naturã.mores.ac me-
ritũ reminiscare: nec habuisse te ĩ ea pulchrũ ali
qd nec aĩsisse cognosces. Sed ut arbitror: haud
multũ tibi hec ĩ memoriã reuocare laborauerim
Solebas enĩ presẽtem quoq; blandientẽq; uirili
bus ĩcessere uerbis: eãq; de nostro adito ꝓlatis ĩ
sectabare sentẽtiis. Veꝝ oĩs subita mutatõ nõ si
ne quodã quasi ꝯflictu ꝯtigit animoꝝ. Sic fac-
tũ est: ut quoq̃ paulisp a tua trãquillitate disces
seris. Sed tẽpus ẽ te haurire aliquid. ac degusta
re molle atq; iocũdum: quod ad ĩteriora trans-
missũ ualidioribꝰ haustibꝰ uiã fecerit. Assit igi
t̃ rhetoricæ suadella dulcedĩs: quæ tãtũ recto
calle ꝓcedit quõ nr̃a ĩstituta nõ deserit. Cũq;
hac musica laris nr̃i uernula. nũc leuiores nunc
grauiores mõs succinat. Quid ẽ igit̃ o hõ quod
te ĩ luctũ mestitiãq; deiecit? Nouũ credo aliqd ĩ
usitatũq; uidisti. Tu fortunã putas erga te so-
lũ eẽ mutatã? erras: hi semp eius mores sũt. ista
natura. Seruauit potiꝰ circa te propriã ĩ ipa sui
mutabilitate ꝯstantiã. Talis erat: quõ blãdieba
t̃. quõ tibi fl'e illecebris fœlicitatis alludẽt. De
p̃hendisti cæci numĩs ãbiguos uultꝰ: q̃ sese ad
huc. uelat aliis. tota tibi ꝓrsus ĩnotuit. Si ꝓbas
utere moribus. ne queraris. Si pfidam phorres

eis·spne atq; abiice pniciosa ludentē· Nā q̄ nūc tibi ē tāti causa mæroris: hæc eadē tranquillitatis esse debuisset·Reliquit enī te quā nō relicturā nemo unquā poterit esse securus·An uero tu p̄ciosam existimas abiturā fœlicitatē! & cara tibi ē fortuna p̄sens·nec manēdi fida·& quō discesserit allatura mærorē·Quod si nec ex arbitrio retineri pōt :& calamitosos fugiēs facit:quid ē aliud fugax·q̄ futuræ quodā calamitatis īditium· Neq; enī quod ante oculos sitū ē:sufficit ītueri·re℞ exitus prudētia metit̄·Eademq; ī alterutro mutabilitas nec formidandas fortunæ mīas nec exoptādas facit eē blādicias·Postrēo æquo aīo toleres oportet·quicqd intra fortunæ aream gerit̄·cū semel iugo eius colla sūmiseris· Quod si manēdi:abeūdiq; scribere legē uelis ei quam tu tibi dominā spōte elegisti:nō ne īiuri us fueris & ī patiētia sortē exacerbabis quā permutare nō possis·Si uentis uela ꝯmitteres·non quo uolūtas peteret:sed quo flatus īpelleret ꝓmouereris·Si aruis seīa cēderes·feraces inter se annos:sterilesq; pēsares·Fortunæ te regēdū dedisti·domīæ moribus oportet obtēpēs·Tu uero uoluētis rotæ impetū retinere conaris· At oīū mortalium stolidissīe·si manere īcipit·sors esse desistit·

Ec cum superba uerterit uices dextra:
Et æstuantis more fertur euripi·
Dudum tremendos sæua proterit reges·

Humilemq; uicti subleuat fallax uultum.
Non illa mæstos audit aut curat fletus.
Vltroq; dira quos facit gemitus ridet.
Sic illa ludit sic suas probat uires:
Magnum suisq; monstrat ostentum: siquis
Visatur una stratus ac fœlix hora.

Ellē aūt pauca te cū fortunæ ipīs uerbis agitarē. Tu igitur an ius postulet aiaduerte. Quid tu o hō ream quottidiais agis q̄rellis? Quā tibi fecimus iiuriam? Quæ tibi tua detraximus bona? Quouis iudice de opū dignitatumq; possessione ɔtēde. Et si cuiusq̄ mortaliū ꝓpriū qd hoꝝ esse monstraueris: ego iam tua fuisse q̄ repetis: spōte ɔcedam: Cum te matris utero natura ꝓduxit: nudū rebus omnibꝰ iopemq; suscepi Meis opibus foui. Et quod te nūc impatientem nr̄i facit. fauore prona idulgentiꝰ educaui. Omniū q̄ mei iuris sūt affluētia & splēdore circūdedi. Nūc mihi retrahere manum libet: Habes grām uelut usus alieis. Non habes ius querelle tanq̄ ꝓrsus tua ꝑdideris. Quid igitur igemiscis? Nulla tibi a nobis ē illata uiolentia. Opes honores cæteāq; taliū mei iuris sūt. Dnām fmlæ cognoscūt. mecū ueniūt. me abeunte discedūt. Audacter affirmē: si tua forent. q̄ amissa ɔquereris nullo mō ꝑdidisses. An ego sola meū ius exercere ꝓhibeor? Licet cælo ꝓferre lucidos dies eosdēq; tenebrosis noctibus ɔdere. Licet anno terre uultū nūc floribus frugibusq; redimire. nūc

nimbis atq; frigoribus cõfundere. Ius est mari nũc strato æquore blandiri. nũc ꝓcellis ac fluctibus ĩhorrescere. Nos ad ꝯstantiã nostris moribꝰ alienã ĩexpleta hoĩũ cupiditas alligabit? Hæc nostra uis ẽ. Hũc ꝯtinuũ ludũ ludimus. Rotã uolubili orbe uersamus. Infima sũmis. sũma ĩfimis mutare gaudemus. Ascẽde si placet. sed ea lege ne uti quom ludicri mei ratio poscet: descendere ĩiuriam putes. An tu mores ignorabas meos? Nesciebas crœsum regem lydoꝝ. cyro paulo ante formidabilẽ. mox deinde miserandũ rogi flãmis traditũ. misso cælitus imbre defẽsũ? Nũ te p̃terit: paulũ p̃ si regis a se capti calamitatibus pias impendisse lachrymas? Quid tragoediarũ clamor aliud deflet. nisi indiscreto ictu fortunam fœlitia regna uertentẽ. Nonne adholescentulus.

.i. duo dolia unũ plenũ boni alteꝝ plenũ mali ĩ iouis limĩe iacere didicisti? Quid si uberius de bonoꝝ p̃te sumpsisti? Quid si a te nondum tota discessi. Quid si hæc ip̃a mutabilitas mei iusta tibi causa ẽ sp̃ãdi meliora. tamẽ ne aĩo ꝯtabescas. & intra cõmune oĩbus regnum locatꝰ ꝓprio uiuere iure desideres.

I quantas rapidis flatibus incitus:
Pontus uersat harenas:
Aut quot stelliferis edita noctibus:
Cælo sidera fulgent:

Tantas fundat opes: nec retrahat manum
Pleno copia cornu:
Humanum miseras haud ideo genus
Cesset flere querellas.
Quamuis uota libens excipiat deus
Multi prodigus auri:
Et claris auidos ornet honoribus:
Nil iam parta uidentur.
Sed quæsita uorans sæua rapacitas:
Alios pandit hiatus.
Quæ iam p̄cipitem frena cupidinem
Certo fine retentēt?
Largis cum potius muneribus fluens:
Sitis ardescit habendi:
Nunquam diues agit: qui trepidus gemens:
Se se credit egentem.

Is igit̃ si ꝓ se tecū fortuna loqueret̃: qd ꝓfecto ꝯtra hisceres nō habēs. Aut si qd est: quo q̄rellā tuā iure tuearis: ꝓferas oportet: dabimꝯ dicēdi locū. Tū ego spetōsa quidē ista sūt ĩq̃: oblitaq; rhetoricæ ac musicæ melle dulcedis. Tum tātū quom audiunt̃: oblectāt. Sed miseris maloꝝ altior sensus ē. Itaq; quō hæc auribus ĩsonare desierint: ĩsitus animū mæror prægrauat. Et illa. Ita est ĩquit. Hæc enĩ nōdū morbi tui remedia: sed adhuc cōtumacis aduersum curationē doloris fomēta q̄dam sūt. Nam q̄ in ꝓfundū se se penetrēt: cū tēpestiuū fuerit: admouebo. Verū tamē ne te existimari miseꝝ uel

An numeꝝ modumq; tuæ fœlicitatis oblitus es Taceo:q, desolatū parēte summoꝝ te uiroꝝ cura suscepit. Delectusq; ī affinitatē principū ciuitatis: quod pciosissimū ppīquitatis genus ē: prius carus q̃ proximus eē cœpisti. Quis te nō fœlicissimū esse: tū tanto splēdore socerum. tum coniugis pudore: tum masculæ prolis quoq; oportunitate pdicabit? Prætereo: libet enī pterirē cōmīa sumptas tibi dignitates ī adholescētia negatas senibus. ad singularē fœlicitatis tue cumulum ueīre delectat. Si quis reꝝ mortaliū fructus ullum btītudinis pōdus habet: poterit ne illius memoria lucis. quātalibet īgruentiū malorum mole deleri? Quō duos pariter csules liberos tuos domo puehi sub frequētia patrū sub plebis alacritate uidisti: cū eisdē ī curia currules īsidētibus. tu regiæ laudis orator: īgēii facūdiæq; glā meruisti: quō ī circo duoꝝ medius csulū circūfusæ multitudīs expectatōnē triumphali largitione saciasti. Dedisti: ut opinor: uerba fortunæ dū te illa demulcet. dū te ut delitias suas fouet. munus quod nulli unquā priuato cōmodauerat: abstulisti. Vis ne igitr cū fortuna calculū ponē? Nūc te primū liuēti oculo pstrīxit. Si numeꝝ modūq; letoꝝ tristium ue csideres. adhuc te fœlicē negare nō possis. Quod si idcirco te fortunatum esse non estimas: quoniā quæ tunc læta uidebant: abierūt. nō ē: quod te miserum putes: quoniā q̃ nūc credūt mœsta ptereūt. An

tu ĩ hanc p̃sentis uitæ scænã nũc primũ subito hospesq; ueĩsti. Vllã ne humanis rebus ĩesse constantiã reris: cum ip̃m sepe hominẽ uelox hora dissoluat. Nam & si rara ẽ fortuitis manẽdi fides: ultimus tamẽ uitæ dies mors q̃dam fortunæ ẽ etiã manentis? Quid igit̃ referre putas . tu ne illã moriẽdo deseras? an te illa fugiendo?

Vm polo phœbus roseis quadrigis
Lucem spargere cœperit .
Pallet albentes hebetata uultus :
Flammis stella prementibus .
Quom nemus flatu zephyri tepentis :
Vernis irribuit rosis .
Spiret insanum nebulosus auster :
Iam spinis abeat decus .
Sæpe tranquillo radiat sereno
Immotis mare fluctibus .
Sæpe feruentes aquilo procellas
Verso concitat æquore .
Rara si constat sua forma mundo :
Si tantas uariat uices .
Crede fortunis hominum caducis :
Bonis crede fugacibus .
Constat æterna positumq; lege est .
Vt ꝯstet genitum nihil .

Vm ego uera ĩquã ꝯmemoras o uirtutum omniũ nutrix. nec ĩficiari possũ prosperitatis meæ uelocissimũ cursũ. Sed hoc ẽ quod r̃colentẽ uehemẽtius coquit. Nam ĩ omni aduer

ſitate fortũæ ĩfœliciſſimũ' genꝰ ẽ ĩfortunii fu
iſſe fœlicẽ·Sed quod tu ĩqt·flæ opĩois ſupplici
ũ luis:id rebꝰ iure ĩputarĩ nõ poſſis·Nã ſi te hoc
inane nomẽ fortuitæ fœlicitatis mouet·q̃ pluri
mis maximiſqꝫ bõis abũdes:mecũ reputes licet·
Igitˀ ſi quod ĩ omni fortunæ tuæ cenſu p̃tõſiſſi
mũ poſſidebas ·id tibi diuinitus illeſum adhuc
ĩuiolatũqꝫ ſeruatˀ·Poteris ne meliora q̃qꝫ retinẽs
de ĩfortunio iure cauſari? Atq uiget ĩcolumis
illud p̃tioſiſſimũ generis humaĩ decus ſymmac
hus ſocer: & quod uitæ p̃tio non ſegnis emeres
uir totus ex ſapiẽtia uirtutibꝰqꝫ factus:ſuaꝝ ſe
curus:tuis ingemiſcit ĩiuriis·Viuit uxor ĩgenio
modeſta:pudiciciæ pudorĩ p̃cellẽs ·Et ut oẽs do
tes eius breuiter ĩcludam·patri ſimilˀs ẽ·Viuit ĩ
quam: tibiqꝫ tantũ uitæ huius exoſa:ſpiritũ ſer
uat:tui deſiderio lachrymis ac dolore tabeſcit·
quo uno fœlicitatẽ minui tuã ulˀ ĩp̃a cõceſſerim
Quid dicã liberos ꝯſulares:quoꝝ iã ut ĩ id æta
tis pueris uel paterni ulˀ auiti ſpecimẽ elucet ĩ
genii·Cũ igitˀ p̃cipua ſit mortalibꝰ uitæ cura re
tinẽde·o·te fœlicẽ:ſi tua bõa cognoſcas:cui ſup
petũt etiã q̃ nunc uita nemo dubitat eſſe cario
ra·Quare ſicca iã lachrymas·Nõdũ eſt ad unũ
omnis exoſa fortuna·nec tibi nimiũ ualida tẽ/
peſtas ĩcubuit·quãdo tenaces herẽt anchore:q̃
nec p̃ſẽtis ſolamẽ:nec ſpem futuri tẽporis ab/
eſſe patiuntˀ·Et hereãt ĩquam p̃cor·Illis nanqꝫ
manẽtibus:ut cũqꝫ res ſeſe habeãt enatabimus·

Sed quantum decus ornamentis nostris decesserit: uides. Et illa. Promouimus inquit te aliquantulū: si te nōdum tuæ sortis piget. Sed delitias tuas ferre nō possū: qui abeē aliquid tuæ btitudini tā luctuosus atq; anxius cōquereris. Quis ē enī tā ɔposite fœlicitatis: ut non aliqua ex pte cū status sui qualitate rixet. Anxia enim res ē humanoꝝ ɔditio bonoꝝ. & q̄ uł nunq̄ tota ꝓueniat: uł nūquā ppetua subsistat. Huic cēsus exuberat: sed est pudori degener sanguis. Hūc nobilitas notū facit: sed āgustia rei familiaris īclusus: esse mallet ignotus. Ille utroq; circūfluꝰ: uitā celibē deflet. Ille nuptiis fœlix: orbus libēis: alieō cēsū nutrit hēdi. Alioꝰ ꝓle lætatus: filii filiæ ue delictis mæstus illachrymat. Idcirco nēo facile cū fortūæ suæ ɔditioē ɔcordat. Inē enī sigulis: q; īexptꝰ ignoēt. ⁊ exptꝰ exhorrat. Adde q; fœlicissimi cuiusq; delicatissimꝰ sēsus ē. ⁊ nisi ad nutū cūcta suppetāt: oīs aduersitatis īsolens: minimis quibusq; ꝓsternit. Adeo pexigua sūt: q̄ fortuātissimis btitudīs sūmā detrahunt. Quam multos esse ɔiectas: qui sese cælo proximos arbitrarent: si de fortunæ tuæ reliquiis ps eis mīma cōtingat. Hic ipse locus quē tu exiliū uocas: incolentibus patria ē. Adeo nihil ē miseꝝ: nisi quō putes. Contraq; beata sors omnis ē æquanimitate tolerātis. Quis ē ille tā fœlix: qui cū dederit īpatiētie manus: statū suū mutare nō optet? Quā multis amaritudinibus

humanæ fœlicitatis dulcedo r̄spsa ē·Quæ si eti
am fruenti iocūda esse uideat̄:tamē quo minus
cū uelit abeat:retineri nō possit·Liquet igit̄ quā
sit mortaliū rez misera btītudo:q̄ nec apud eq̄
nimos ꝑpetua ꝑdurat:nec anxios tota delectat·
Quid igit̄ o mortales extra petitis ītra uos posi
tā fœlicitatē: Error uos īsitiaq; cōfundit·Ostē
dā breuiter tibi sūmæ cardinē fœlicitatis ·Est
ne aliquid tibi te ip̄o p̄tiosius:Nihil īquies·Igit̄
si tui cōpos fueris·possidebis quod nec tu ūquā
amittere uelis :nec fortuna possit auferre·Atq;
ut cognoscas in his fortuitis rebus btītudinem
constare non posse :sic collige ·Si beatitudo est
summū bonū ratōe naturæ degētis:nec ē sūmū
bonū quod eripi ullo mō pōt: quoniā p̄cellit
id:quod nequeat auferri:manifestū ē:q, ad btī/
tudinē ꝑcipiēdā fortunæ īstabilitas aspirare nō
possit·Ad hæc:quē caduca fœlicitas ista uehit·
ul' scit eā: ul' nescit esse mutabilē·Si nescit:q̄nā
btā.sors esse potest ignorantiæ cecitatæ :Si scit
metuat: neceē ē·ne amittat quod amitti posse
nō dubitat·Quare ꝯtinuꝰ timor nō sinit eē fœ
licem·an ul' si amiserit negligendum putat :
Sic quoq; ꝑexhile bonū ē:quod æquo aīo ferat̄
amissū·Et quoniā tu idem es :cui ꝑsuasum:atq;
īsitum:ꝑmultis demōstrationibus scio :mentes
hominū nl'lo mō esse mortales·Cumq; clarū sit
fortuitā fœlicitatē corꝑis morte finiri:dubitari
nequit:si hæc afferre btītudinem pōt:quin omē

mortaliū genꝰ ī miseriā mortis sic labatᷣ·Quod si mľtos scimus btītudinis fructū nō morte so/ lū:ueꝝ etiā doloribus suppliciisq; quæsisse·quo nam modo p̄sens uita facere beatos potest·q̄ mi seros transacta non efficit ?

Visqs uolet pennē
Cautus ponē sedē:
Stabilisq; nec sonori
Sterni flatibus euri :
Et fluctibus minātem
Curat spernere pontum:
Montis cacumen alti ·
Bibulas uitet harenas·
Illud ꝓteruus auster
Totis uiribus urget·
Hæ pēdulum solutæ :
Pōdus ferre r̄cusāt ·
Fugiens periculosā
Sortē sedis amœne:
Huīli domū memēto
Certus figere saxo·
Quāuis tonet ruinis
Miscēs æquora uētꝰ·
Tu cōditus quieti
Fœlix robore ualli:
Duces serenū æuū:
Ridens ætheris iras·

Ed quoniā rationū iam ī te meaꝝ fomēta descēdūt:paulo ualidioribꝰ utendū puto· Age enī si iā caduca ⁊ momētanea fortunæ do na nō essent:quid ī eis ē: quod aut uestrū unq̄ fieri q̄at· aut nō ꝑspectū: ꝯsideratūq; uilescat? Diuitiæ ne uľ uestri uľ sui natura p̄ciosæ sunt ? Quid eaꝝ ē potius? Auꝝ ne?an uis cungestæ pec uniæ? Atqui hæ effundēdo magis:quā coaceruā do meliꝰ nitēt·siquidē auaritia semp odiosos: claros largitas facit·Quod si manē apud quēq; nō pōt:quod trāsfertᷣ ī alteꝝ: tūc ē p̄ciosa pe / cuia:quō trāslata in alios largiendi usu desinit possideri · At eadē si apud unū quāta est ubiq;

gentiū:ꝯgerat̃ :cæteros ſui ĩopes fecerit·Et uox
quidē tota pariter mľtoꝝ replet auditū·Veſtræ
uero diuitiæ niſi ꝯminutæ in plures trāſire nō
poſſūt·Quod cū factum eſt :pauperes necēe eſt
faciāt:quos relinqunt ·O igit̃ anguſtas ĩopeſqꝫ
diuitias: quas nec habere totas pluribꝰ licet:&
ad quēlibet ſine cæteroꝝ pauꝑtate nō ueniūt·
An gemmaꝝ fulgor oculos trahit؛Sed ſi quid
eſt ĩ hoc ſplēdore ꝑ̃cipui:gēmaꝝ eſt lux illa nō
hoĩnū·Quas quidē mirari hoĩes uehemēter ad/
miror·qd ē enĩ carēs aĩæ motu: atqꝫ ꝯpage mē
broꝝ:quod aĩate ratōnabiliqꝫ natuẽ ĩuẽ pulchrū
eē uideat̃؛Quæ tā & ſi conditoris oꝑa ſuiqꝫ di
ſtĩctione:poſtremæ aliqd pulchritudĩs trahūt:ĩ
fra urām tamē excellētiā collocatæ :admiratiōē
urām nllo mō merebant̃·An uos agroꝝ pulchri
tudo delectat؛ Quid ni؛ Eſt enĩ pulcherrimi o
peris pulchra portio :Sic quōdā ſereni maris fa
cie gaudemus·Sic cælū :ſidera:lunā:ſolēqꝫ mira
mur·Num te horū aliquid attingit ؛Nū audes
alicuius taliū ſplēdore gľari؛An uernis floribus
ip̃e diſtĩgueris؛ Aut tua ĩæſtiuos fructꝰ ĩtumeſ
cit ubertas؛Quid ĩanibꝰ gaudiis rapis؛Quid ex
terna bona ꝓ tuis amplexaris ؛ Nunquā tua fa
ciet eſſe fortuna:q̃ a te natura reꝝ fecit aliena·
Terrarū quidē fructus animantiū ꝓcul dubio
debent̃ alimētis·Sed ſi quod naturæ ſatis ē:re
plere ĩdigentiā uelis:nihil ē:quod fortūæ afflu
ētiā petas·Paucis enĩ minimiſqꝫ natura cōtenta

est

ē·Cuiꝰ ſacietatē ſi ſupfluis urgere uelis:aut in
iocūdū quod īfūderis fiet:aut noxiū·Iā uero pu
lchrū uariis fulgē ueſtibꝰ putas? Quaꝝ ſi grata
ītuitu ſpēs eſt:aut materiæ naturā:aut ingeniū
mirabor artificis·An uero te lōgus ordo famu/
loꝝ facit eſſe fœlicē? Qui ſi uitōſi moribus ſit:ꝑ
nitioſa domus ſarcina:⁊ ipi domiꝰ uehemēter
inimica·Si uero ꝓbi ſint:quonā modo ī tuis opi
bus aliena ꝓbitas nuābit̄? Exquibꝰ oībus nihil
hoꝝ q̄ ī tuis ꝯputas boīs·tuū eſſe bonū liquido
monſtrat̄· Quibus ſi nihil īeſt appetēde pulch
critudīs:quid ē quod uł amiſſis doleas:uł læte
ris retētis? Quod ſi natura pulchra ſūt·qd id
tua refert? Nam hæc p ſe a tuis quoqꝫ opibus ſe
q̄ſtrata placuiſſēt·Neqꝫ enī idcirco ſunt p̄cioſa
quoniā ī tuas uenere diuitias:ſed quoniā p̄tōſa
uidebāt̄:tuis ea diuitiis ānuēare maluiſti·Quid
aūt tāto fortunæ ſtrepitu deſideratis? Fugare
credo īdigentiā copia q̄ritis·Atqui hoc uobis in
cōtrariū cedit·Pluribus quippe adminiculis o/
pus eſt adtuendā p̄cioſe ſupellectilis uarietatē
Veꝝqꝫ illud ē:ꝑmultis eos īdigere:qui ꝑmulta
poſſideāt·Contraqꝫ miīmo·qui abūdantiam ſuā
nature neceſſitate: nō ambitus ſupfluitate me
tiant̄·Ita ne aūt nullū ē ꝓpriū uobis atqꝫ īſitū
bonū:ut in externis ac ſepoſitis rebus bona ur̄a
q̄ratis? Sic reꝝ uerſa cōditio eſt·ut diuinū meri
to ratioīs aīal nō aliter ſibi ſplēdere niſi īaīate
ſupellectilis poſſeſſione uideat̄:⁊ alia qdē ſuis

cōtenta sunt. Vos autem deo mēte ꝯsimiles ab rebus īfimis excellētis naturæ ornamēta captatis. Nec intelligitis q̃tam ꝯditori uр̄o faciatis īiuriā. Ille genus humanū terrenis oībus p̄stare uoluit. Vos dignitatem uр̄am īfra īfima q̄q; detruditis. Nam si omne bonū cuiusq; eo cuius ē: cōstat esse p̄ciosius: cū uilissima rerum uр̄a bona eē iudicatis: eisdem uos metip̄os uр̄a existimatōe sūmittitis. Quod qdē haud īmerito cadit. Humanæ qppe naturæ ista conditio est: ut tū tā/tū cæteris rebus: quō se cognoscit excellat. Ea/dem tn̄ īfra bestias redigat̃. si se nosse desierit. Nam cæteris aīantibus se se ignorare natura est Hominibus uе̄o uitio uenit. Quā uero late pa/tet hic uр̄ error: qui ornari posse aliquid orna/mētis existimatis alienis. At id fieri neqt. Nam si quid ex appositis luceat: ip̄a qdē quæ sunt apposita: laudant̃. Illud uero his tectū atq; ue/latū: ī sua nihilomminꝰ fœditate pdurat. Ego uero nego illud e sse bonū: quod noceat habēti Num id mētior: mīe inquies. Atq diuitiæ pos/sidentibꝰ pſæpe nocuerūt: cū pessimus qsq; eo q; alieni magis auidus: quidqd usq̃ auri gēmarū q; est: se solū qui habeat: dignissimū putat. Tu igit̃ q nūc cōtū gladiūq; sollicitꝰ ptimescis si uitæ huius callē uacuus uiator intrasses: corā latrone cātares. O p̄clara opum mortalium btītudo. quā cum adeptꝰ fueris: securꝰ eē desistis

œlix nimium prior ætas

Contenta fidelibus aruis :
Nec inerti perdita luxu:
Facili quæ ſera ſolebat
Ieiunia ſoluere glande ·
Non bacchica munera norat
Liquido confundere melle ·
Nec lucida uellera ſerum
Tyrio miſcere ueneno·
Somnos dabat herba ſalubres :
Potum quoqꝫ lubricus amnis:
Vmbras altiſſima pinus :
Nondum maris alta ſecabat :
Nec mercibus undiqꝫ lectis :
Noua littora uiderat hoſpes ·
Tunc claſſica ſæua tacebant ·
Odiis neqꝫ fuſus acerbis :
Cruor horrida tinxerat arua ·
Quid enim furor hoſticus ulla
Vellet prior arma mouere?
Cum uulnera ſæua uiderent :
Nec præmia ſanguinis ulla ·
Vtinam modo noſtra redirent
In mores tempora priſcos :
Sed ſæuior ignibus ætnæ
Feruens amor ardet habendi ·
Heu primus quis fuit ille :
Auri qui pondera tecti
Gemmaſqꝫ latere uolentes ·
Precioſa pericula fodit :

Vid aūt de dignitatibus potētiaq; disse- rā: quas uos ueræ dignitatis ac potātis ī scii cælo æxequatis? Quæ si ī imꝓbissimū quēq; ceciderit: q̄ incendia flāmis ætnæ eructantibus quod diluuiū tātas strages dederit? Certe: uti memisse te arbitror: ꝯsulare īperiū: quod liber- tatis pricipiū fuerat: ob supbiam ꝯsulū nr̄i uete res abolere cupiuerūt. Qui ob eādē supbiā prio regiū de ciuitate nomē abstulerāt. At si quan- do: quod praꝝ est: ꝓbis deferant: quid ī eis ali- ud q̄ ꝓbitas utentiū placet? Ita fit: ut nō uirtu tibus ex dignitate: sed ex uirtute dignitatibus honor accedat. Quæ uēo est ista ur̄a expetibilis ac p̄clara potētia? Nōne o terrena aīalia ꝯsidera tis: quibus p̄sidere uideamini? Nūc si īter mu- res uideres unū aliquē ius sibi ac potestatē p̄ ce- teris uendicantē: quanto mouereris cachinno? Quid uero: si corpus spectes: imbecillius hoīe r̄ perir̄ queas: quos sæpe musculaꝝ quoq; ul' mor sus: ul' ī secreta quæq; reptantiū necat ītroitus? Quo uero quisquā ius aliquod ī quēpiam: nisi ī solū corpꝰ: ⁊ quod īfra corpus est: fortuuā lo- quor: possit exercere? Nun quicq̄ libero impera bis animo? Nun mentē firma roe sibi coherētē de statu propriæ quietis amouebis? Cum liberū quēdam uirū suppliciis se tyrānus adactuꝝ pu- taret: ut aduēsū se factæ ꝯiuratioīs cōscios ꝓde ret: līguam momordit ille: atq; abscidit: & in os tyrāni seuiētis ꝓiecit. Ita cruciatus quos puta-

bat tyrānus materiā crudelitatis: uir sapiēs fe-
cit esse uirtutis. Quid aūt ē quod ī aliū facerē qſ
q; possit: quod sustinere ab alio ip̄e non possit?
Busiridem accepimus necare hospites solitū: ab
hercule hospite fuisse mactatū. Regulus plures
pœnoꝝ bello captos ī uīcula cōiecerat: sed mox
ip̄e uictoꝝ catenis manus p̄buit. Vllā ne igitur
eius hoīs potentiā putas: qui quod ip̄e ī alio pōt
ne id ī se alter ualeat: efficerē nō possit? Ad hec
si ip̄is dignitatibus ac potestatib⁹ īesset aliqd
naturalis ac ꝓprii boni: nunq̄ pessimis ꝓueni-
rent. Neq; enī sibi solent aduersa sociari. Natu
ra respuit: ut cōtraria q̄q; iungant̄. Ita cū pessi-
mos pleꝝq; dignitatibus fungi dubium nō sit.
Illud etiā liquet: natura sui boa nō esse: q̄ se pes
simis herere patiant̄. Quod qdē de cūctis for-
tunæ muneribus dignius existimari pōt: q̄ ad ī
ꝓbissimū queq; uberiora ꝓueniūt. De quibus il-
lud etiā ꝯsiderandū puto: quod nemo dubitat
esse fortē: cui fortitudinē inesse cōspexerit. Et
cuicūq; uelocitas adest: manifestū ē esse uelocē.
Sic musica quidē musicos: medicina medicos:
rhetorica rhetores facit. Agit enī cuiusq; rei
natura quod propriū ē: nec cōtrariaꝝ reꝝ mis-
cetur effectibus: & ultro q̄ sūt aduēsa: depellit.
Atq; nec opes inexpletā restrigere auariciā q̄ūt
nec potās sui ꝯpotē fecerit: quē uitōse libidies
īsolubilibus astrictū r̄tinent catenis. Et collata
īprobis dignitas nō mō nō efficit dignos: sed ꝓ

dit potius ꝛ ostētat īdignos. Cur ita ꝓueit? Gau detis enī res se se aliter habētes: falsis ꝯpellare noībus: quæ facile ipaꝝ reꝝ redarguūt effectu. Itaqꝫ nec illæ diuitiæ: nec illa potētia: nec hæc dignitas iure appellari potest. Postremo idē de tota ꝯcludere fortuna licet: in qua nihil expectendū: nihil natiuæ bonitatis īesse manifestum est: quæ nec se bonis semper adiungit: & bonos quibus fuerit adiuncta non efficit.

Ouimus quantas dederit ruinas:
Vrbe flammata: patribusqꝫ cessis.
Fratre qui quōdam ferus interempto:
Matris effuso maduit cruore.
Corpus & uisu gelidum pererrans:
Ora non tinxit lachrymis: sed esse
Censor extincti potuit decoris.
Hic tamen sceptro populos regebat:
Quos uidet condens radios sub undas:
Phœbus extremo ueniens ab ortu:
Quos premunt septem gelidi triones.
Quos notus sicco uiolentus æstu
Torret ardentes recoquens harenas.
Celsa non tandem ualuit potestas:
Vertere praui rabiem neronis.
Heu grauem sortem: quotiens iniquus
Additur sæuo gladius ueneno.

Vm ego scis īquā ipa: minimū nobis ambitōem mortaliū reꝝ fuisse dominatam: sed materiā gerēdis rebꝯ optauimꝯ: quo ne uir

tus tacita cõsenesceret. Et illa inquit. Atq hoc
unũ est:quod pstãtes quidẽ natura mẽtes:sed
nõdũ ad extremã manũ uirtutũ pfectõe pduc/
tas:allicere possit:glorie scilicet cupido:& op/
timoꝝ in rẽ publicã fama meritoꝝ. Quæ quã sit
exbilis & totius uacua ponderis:sic considera.
Omnẽ terræ ambitũ sicut astrologicis demon/
stratioĩbus accepisti.ad cæli spatiũ puncti ꝯstat
obtinẽ rationẽ:idẽ:ut si ad cælestis globi mag/
nitudinẽ ꝯferat:nihil spatii ꝓrsus hr̃e iudicet.
huius igit tã exiguæ ĩ mũdo regioĩs quarta fer
portio ẽ:sicut ptolemæo ꝓbante didicisti: quæ
nobis cognitis animãtibus ĩcolat. Huic quartę
si quantũ maria:paludesq; pmũt:quantũq; siti
uasta regio extẽdit:cogitatõe subtraxeris:uix
angustissima ĩhabitãdi hoĩbus area relinqt. In
hoc igit mĩo puncti quodã puncto circũsepti
atq; cõclusi:de puulganda fama:de ꝓferendo
noĩe cogitatis:ut quid amplũ magnificũq; hãt
gl'a angustis exiguisq; limitibꝰ artata. Adde:
q, hoc ipm breuis habitaculi septũ plures in/
colunt nationes:lĩgua moribusq; totius uite ra
tione distãtes. Ad quas tũ difficultate itineꝝ:
tũ diuersitate loquẽdi:tũ ꝯmertii ĩsolentia:nõ
mõ hoĩm singuloꝝ fama:sed nec urbiũ qdẽ p/
ueĩre qat. Etate deĩq; Marci tullii:sicut ipe quo
dã loco significat.nõdũ caucasũ montẽ romaẽ
rei publice fama trãscẽderat. Et erat tũc adul
ta parthis etiã cæterisq; id locoꝝ gẽtibus for

midolosa. Vides ne igitur quam sit angusta: quam compressa gloria: quam dilatare ac propagare laboratis? An ubi romani nominis fama transire nequit: romani hominis gloria progredietur? Quid quod diuersarum gentium mores inter se atque instituta discordant: ut quod apud alios laude: apud alios supplicio dignum iudicetur. Quo fit ut si quem famae praedicatio delectat huic in plurimos populos nomen proferre nullo modo conducat. Erit igitur gloria peruagata inter suos quisque contentus. & intra unius gentis terminos: praeclarae illa famae immortalitas coartabitur. Sed quam multos clarissimos suis temporibus uiros: scriptorum inops deleuit obliuio? quanquam quid ipsa scripta proficiant: quae cum suis auctoribus premit longior atque obscura uetustas. Vos uero immortalitatem uobis propagare uidemini: cum futuri famam temporis cogitatis. Quod si ad aeternitatis infinita spatia pertractes: quid habes: quod de nominis tui diuturnitate laeteris? Vnius & enim mora momenti: si decem milibus conferatur annis: quoniam utrunque spatium definitum est. minimam licet: habet tamen aliquam portionem. At hic ipse numerus annorum: eiusque quamlibet multiplex: ad interminabilem diuturnitatem nec comparari quidem potest. Et enim finitis ad se inuicem fuerit quaedam: finiti uero atque infiniti nulla unquam poterit esse collatio. Ita fit: ut quaelibet prolixi temporis fama: si cum inexhausta aeternitate cogitetur: non parua: sed plane nulla esse uideatur. Vos autem nisi ad populares auras: inanesque rumores recte facere nescitis: et relicta conscientiae uir/

tutisq; p̃stantia: de alieis p̃mia sermũculis pos/
tulatis. Accipe ĩ huiꝰmoĩ arrogãtiæ leuitate q̃
festiue aliũ quis illuserit. Nã cũ qdam adortꝰ
eẽt hoĩem cõtuẽliis: q nõ ad ueræ uirtutis usũ:
sed ad supbam gl̃am falsũ sibi philosophi no/
mẽ ĩduerat. adiecissetq;: iã se scit̃ ũ: ã ille philoso
phus eẽt: si quidẽ illatas ĩiurias leniter patien/
terq; tolerasset: ille patĩam paulisp assũpsit. Ac
ceptaq; ꝯtuẽlia: uelut ĩsultãs iam tandẽ inquit:
intelligis ne me esse philosophũ? Tũ ille nimiũ
mordaciter ĩtellexerã inquit: si tacuisses. Quid
aũt ẽ: quod ad p̃cipuos uiros: de his enĩ sermo
est: qui uirtute gl̃am petũt: quid inquã ẽ: quod
ad hos de fama post resolutũ morte sup̃ma cor
pus attineat? Nam si quod nr̃e ratões credi ue
tant: toti moriũtur hoĩes: nll̃a est oĩno gl̃a: cũ
is cuius ea esse dicit̃: nõ extet oĩno. Sĩ uẽo bene
sibi mẽs ꝯscia: terreno carcẽ r̃soluta: cælũ libẽa
petit. nõne omne terrenũ negotium spnit: q̃ se
cælo fruẽns: terrenis gaudet exemptam?

Vicunq; solam mente precipiti petit:
Summumq; credit gloriam:
Late patentes ætheris cernat plagas:
Artumq; terrarum situm:
Breuem replere non ualentis ambitum.
Pudebit aucti nominis.
Quid o superbi colla mortali iugo
Frustra leuare gestiunt?
Licet remotos fama per populos means:

Diffusa linguas explicet :
Et magna titulis fulgeat claris domus :
Mors spernit altam gloriam .
Inuoluit humile .pariter & celsum caput.
Aequatq; summis infima .
Vbi nūc fidelis ossa fabricii manent ?
Quid brutus ?aut rigidus cato ?
Signat superstes fama tenuis pauculis
Inane nomen litteris .
Sed q decora nouimus uocabula:
Num scire consumptos datur ?
Iacetis ergo prorsus ignorabiles .
Nec fama notos efficit .
Quod si putatis longius uitam trahi :
Mortalis aura nominis :
Quom sera uobis rapiet hoc etiam dies :
Iam uos secunda mors manet .

Ed ne me inexorabile ꝯtra fortunā gerē bellū putes :est aliquādo :quō de hoībus fallax illa nō nihil bene mēat. Tū scilicet quō se apit.cū frontē detegit.moresq; ꝓfitet suos. Nondum forte quid loquar:ītelligis .Mirū est quod dicere gestio:eoq; sētētiā uerbis uix explicare queo.Et enī plus hoībus reor aduersā.quā ꝓsperā ꝓdesse fortunā. Illa enī semp specie fœlicitatis cū uidet blāda:mētitur.Hæc semp uēa ē:quō se īstabilē mutōe demrāt.Illa fallit.hæc īstruit.Illa mendaciū spē bonoꝝ mētes fruentiū ligat .Hæc cognitōe fragilis fœlicitatis ab/

soluit. Itaque illã uideas uẽtosam: fluẽtẽ: suique sẽper ignarã. Hanc sobriã succĩctãque: & ipius aduersitatis exercitatõe prudentem. Postremo fœlix a uẽo bono deuios blãdiciis trahit. Aduersa plerũque ad uera bõa reduces unco trahit. An hoc iter mĩa æstimãdũ putas: quod amicorũ tibi fideliũ mentes: hæc aspa: hæc horribilis fortuna detexit. Hæc tibi certos sodalium uultus ambiguosque secreuit. Discedens suos abstulit: tuos reliquit. Quãti hoc ĩteger: ut uidebatis tibi fortunatus: emisses? Sed nũc desine amissas opes queẽ: quod ptõsissimũ diuitiarũ genus est: amicos ĩuenisti.

Vod mũdus stabili fide:
Concordes uariat uices:
Quod pugnantia semina
Fœdus perpetuum tenent:
Quod phœbus roseum diem
Curru prouehit aureo:
Vt quas duxerit hesperus:
Phœbe noctibus imperet.
Vt fluctus auidum mare:
Certo fine coherceat.
Ne terris liceat uagis
Latos tendere terminos:
Hanc rerum seriem ligat:
Terras ac pelagus regens:
Et cælo imperitans amor.
Hic si frena remiserit:
Quidquid nunc amat inuicem:

Bellum continuo geret.
Et quam nunc ſocia fide
Pulchris motibus incitant:
Certent ſoluere machinam.
Hic ſctō populos quoq;
Iunctos fœdere continet.
Hic & coniugii ſacrum
Caſtis nectit amoribus.
Hic fidis etiam ſua
Dictat iura ſodalibus.
O fœlix hominum genus:
Si ueſtros animos amor:
Quo cælum regitur: regat.

EXPLICIT. LIBER. SECVNDVS.

INCIPIT. LIBER. TERTIVS:.

Venturini prioris epigrāma ī tertiū Boetii lib.
Finierat mira nutrix dulcedine cantū.
Ad ſūmum ſeuerine bonū te īflāmat: ad illud
Vt tendāt homines naturæ uiribus omnes:
Edocet: & uires naturæ carmine tollit.
Diuitiæ: regnum: magnorū culmen honorum:
Gloria: nobilitas: ut corporis ipſa uoluptas:
Sint bona falſa: docet: ſupremi munera regis
Inuocat: ut finem poſſit reperire beatum.
Inq; deo tandem mortales poſſe beari
Concludens: omnes hoīes inuitat ad illum.
Tunc rerū finem: ⁊ mūdi moderamina iuſta:
Quid uelit eurydices noſti ſeuerine fabella:

Am cantū illa finierat: quō me audiē-
di auidū stupētēq; arrectis adhuc auri
bus: carmīs dulcedo defixerat. Itaq; pau
lo post. O inquā summū lassoꝝ solamen
animoꝝ: quantū me uł sententiaꝝ ponderē:
uel canēdi etiā iocūditate refouisti. Adeo
ut iā me posthac imparē fortunæ ictibꝰ eē
nō arbitrer. Itaq; rīmedia quæ paulo āte acri
ora esse dicebas: nō mō non ꝑhorresco: sed au
diēdi auidꝰ uehemēter efflagito. Tū illa sēsi iqt
quom uerba nr̄a tacitus attentusq; rapiebas: eū
q; tuæ mētis habitū uł expectaui: uł quod uēiꝰ
est: ipa ꝑfeci. Talia quippe sūt q̄ restāt: ut de-
gustata qdem mordeāt: interiꝰ aūt recepta du
cescant. Sed quod tu te audiēdi cupidū dicis!
quāto ardore flagares. si quonam te ducē ag-
grediamur agnoscēs. Quonā inquā? Ad uēam ī
quit btītudinē: quā tuꝰ quoq; somniat animus.
Sed occupato ad imagīes uisu: ipam illā nō pōt
ītueri. Tū ego fac obsecro. ⁊ q̄ illa uera sit: sine
cūctatōe demōstra. Faciā īqt illa tui cā libēter.
Sed q̄ tibi causa notior est: eā prius designare
uerbis atq; īformare conabor: ut ea ꝑspecta: quō
in cōtrariam partem flexeris oculos: uere spe-
ciem beatitudinis possis agnoscere.

Vi serere ingenuum uolet agrum.
Liberat arua prius fruticibus.
Falce rubos filicemq; resecat:
Vt noua fruge grauis ceres eat.

Dulcior est apium mage labor :
Si malus ora prius sapor edat ·
Gratius astra nitent ubi notus ·
Desinit imbriferos dare sonos ·
Lucifer ut tenebras pepulerit :
Pulchra dies roseos agit equos ·
Tu quoq; falsa tuens bona prius :
Incipe colla iugo retrahere :
Vera dehinc animum subierint ·

Vm defixo paululū uisu:& uelut in angustā suæ mētis sedē recepta:sic cœpit· Omnis mortaliū cura:quā multipliciū studiorū labor exercet:diuerso qdē calle ꝓcedit :sed ad unū tamē btitudinis finē nitit̃ pueire· ·Id aūt est bonū:quo quis adepto:nihil ulterius desiderare q̄at·Quod qdē ē oīum sūmū bonorū: ꝯctaq; intra se bona cōtinens:cui si quid abforet:sūmū esse nō posset: quoniā relinqueret̃ extrinsecꝰ:quod posset optari·Liquet igit̃ eē btitudinē statū bonoꝝ oīm ꝯgrēgatōe pfectū·Hūc uti diximꝰ :diuerso tramite mortales oēs conātur adipisci·Est enī mētibus hoīm ueri boī naturaliter inserta cupiditas:sed ad falsa deuius error abducit ·Quoꝝ qdem alii sūmū bonū eē: nihilo īdigere credentes:ut diuitiis affluāt:elaborāt· Alii uero bonū quod sit dignissimū uneratōe iudicātes:adeptis honoribus:reuerēdi ciuibus suis esse nitunt̃·Sūt alii qui sūmū bonū īsūma potētia eē ꝯstituūt·Hi ul̃ regnare ipi uo

lunt: uł regnãtibus adherere conanť. At quibꝰ optimũ quiddã claritas uideť: hi uł belli uł pacis artibus gloriosũ nomẽ ꝓpagare festinant. Plurimi uero boni fructũ gaudio læticiaq; metiunť. Hi fœlicissimũ putãt: uoluptate diffluer. Sunt etiã qui hoꝝ fines causasq; alterutro permutẽt: ut qui diuitias ob potẽtiã uoluptatesq; desiderãt: uł q potẽtiam seu pecuĩe causa: seu ꝓferendi nõis petũt. In his igiť cęterisq; talibꝰ humanoꝝ actuũ uotoꝝq; uersať ĩtentio. ueluti nobilitas: fauorq; popularis: q̄ uidenť q̄dã claritudinẽ ꝯparare. Vxor ac liberi q̄ iocũditatis gr̄a petunť. Amicoꝝ uero quod scissimũ quidẽ genus est: nõ ĩ fortuna: sed ĩ uirtute numeratur Reliquũ uero uł potẽtię causa: uł delectatõnis assumiť. Iam uero corporis bona ꝓmptũ ẽ: ut ad superiora referãť. Robur enĩ: magnitudo: uidenť p̄stare ualẽtiam. Pulchritudo atq; uelocitas celebritatẽ: salubritas uoluptatem. Quibꝰ oĩbꝰ solã btĩtudinẽ desideãri liquet. Nã quod quisq; præ cęteris petit: id sũmũ iudicat eẽ bonũ. Sed summũ bonũ btĩtudinẽ esse diffiniuimus. Quare beatum eẽ iudicat statum: quẽ præ cæteris quisq; desiderat. Habes igitur ante oculos p̄positam fere formam fœlicitatis humane. Opes: honores: potẽtiam: gł̄am: uoluptates. Quæ sola qdẽ ꝯsiderans epicurus: cõsequẽter sibi summũ bonum uoluptatẽ esse ꝯstituit: q̄ cætera oĩa iocũditatẽ animo uideanť afferre.

Sed ad hoīum ſtudia reuertor. Quoꝝ animꝰ & ſi caligāte memoria: tamē ſūmū bonum repetit Sed uelut ebriꝰ: domū quo tramite reuertatᷣ: ignorat. Num enī uidentᷣ errare: hi: qui nihilo indigerē nitunᷣ? Atqui nō eſt aliud: quod æque pficere btītudinē poſſit: quā copioſus bonoꝝ omnium ſtatus: nec alieni egēs: Sed ſibi ipē ſufficiens. Num uero labunᷣ hi. qui quod ſit optimū: id etiā reuerētie cultu digniſſimū putēt? Minime. Neqȝ enī uile qddam ꝯtemnendūqȝ ē: quod adipiſci oīum mortaliū fere laborat intētio. An in bois nō ē numerāda potētia? Quid igiᷣ? Nū ībecillū: ac ſine uiribus æſtimādū eſt: quod oībꝰ rebus cōſtat eſſe pſtantius? An claritudo nihili pēdēda ē? Sed ſeqſtrari neqt: quin omne quod excellētiſſimū ſit: id etiā uideaᷣ eſſe clariſſimū. Nā non eſſe anxiā triſtēqȝ btītudinē: nec doloribus moleſtiiſqȝ ſubiectā: quid attiet dicē: quādo ī minimis quoqȝ rebus id appetitur: quod habere fruiqȝ delectet? Atqui hæc ſunt: q̄ adipiſci hoīes uolunt: eaqȝ de cā diuitias: dignitates: regna: glām: uoluptateſqȝ deſiderant: q, p hæc ſibi ſufficiētiam: reuerentiā: potentiā: celebritatē: læticiā credūt eſſe uēturam. Bonū eſt igitur quod tā diuerſis ſtudiis hoīes petūt. In quo quāta ſit naturæ uis: facile mōſtraᷣ. Cū licet uariæ deſidenteſqȝ ſnīe: tamen in diligendo boni finem conſentiunt.

Vantas rerum flectat habenas

Natura

Natura potens: quibus immensum
Legibus orbem prouida seruet:
Stringatq; ligans irresoluto
Singula nexu: placet arguto
Fidibus lentis promere cantu.
Quanuis poeni pulchra leones
Vincula gestent: manibusq; datas
Captent escas: metuantq; trucem
Soliti uerbera ferre magistrum:
Si cruor horrida tinxerit ora:
Resides olim redeunt animi:
Fremituq; graui meminere sui.
Laxant nodis colla solutis.
Primusq; lacer dente cruento
Domitor: rabidas imbuit iras.
Quę canit altis garrula ramis
Ales: caueæ clauditur antro.
Huic licet illita pocula melle:
Largasq; dapes dl'ci studio
Ludens hominum cura ministret:
Si tamen arto saliens tecto:
Nemorum gratas uiderit umbras:
Sparsas pedibus proterit escas.
Siluas tantum mæsta requirit.
Siluas dulci uoce susurrat.
Validis quondam uiribus acta:
Pronum flectit uirga cacumen.
Hanc si curuãs dextra remisit:
Recto spectat uertice cælum.

Cadit hespias phoebus in undas:
Sed secreto tramite rursus
Currum solitos uertit ad ortus.
Repetunt proprios quæq; recursus.
Redituq; suo singula gaudent.
Nec manet ulli traditus ordo:
Nisi quod fini iunxerit ortum.
Stabilemq; sui fecerit orbem.

Os quoq; o terēna aīalia tenui licet imagine: urm tamē principiū somniatis. Verūq; illū btitudinis finē: licet minime pspicaci: qualicūq; tamē cogitatōe pspicitis. Eoq; uos & ad ue℞ bonū natūalis ducit ītentō: ⁊ ab eodē multiplex error abducit. Considera: nāq; an p ea qbus se hoīes adepturos btītudinē putāt: ad destinatū finē ualeāt pueīre. Si enī uł pecunia: uł honores: cæteāq;: tale quid afferāt: cui nihil bono℞ abeē uideat: nos quoq; fateamur fiēi aliquos ho℞ adeptōe fœlices. Quod si neq; id ualent efficē: quod pmittūt: boīsq; pluïb⁹ carēt: nōne liquido falsa ī eis btītudinis species dephendit? Primū igit te ipm qui paulo ante diuitiis affluebas: īterogo: inter illas abūdātissimas opes nūquā animū tuū ꝯcepta exqualibet īiuria ꝯfudit anxietas? Atq inquā: libeō me fuisse aīo: quī aliquid semp angerer: remīsci nō queo. Nōne qa uł aberat quod abeē nō uelles: uł adēat: quod adeē noluisses. Ita est iquā. Illius igit psētiam. huiꝰ absentiā desiderabas: Cōfiteor iquā.

Eget uero ĩquit eo:quod quisq; desiderat?Eget ĩquã. Qui uẽo eget aliquo :nõ est usq̃quaq; sibi ipẽ sufficiẽs. Minime ĩquã. Tu itaq; hãc ĩsuffici entiã plenus ĩqt opib⁹ sustinebas?Quidni ĩquã. Opes igit̃ nihilo ĩdigentẽ sufficientẽq; sibi fa/ cere neq̃unt:& hoc erat:quod ꝓmittere uide/ bant̃? Atqui hoc quoq; maxĩe ꝯsiderãdũ puto: ꝙ nihil hãt suapte natura pecunia:ut his a qb⁹ possidet̃ ĩuitis:neq̃at auferri.Fateor ĩquã.Quid ni fateare:cũ eam quottidie ualẽtior aliqs eri/ piat ĩuito.Vnde enĩ forenses sũt q̃rimonie :nisi ꝙ uł ui:uł fraude nolẽtibus pecuniæ repetunt̃ erepte?Ita est ĩquã.Egebit igit̃ ĩquit extrĩsecus petito p̃sidio :quo suam pecuniã quisq; tueat̃. Quis ĩquam neget?Atqui nõ egeret eo:nisi pos sidẽt pecuniam :quã possit amittere Dubitari ĩquam neqt . In ꝯtrariũ igit̃ elapsa res ẽ.Nã q̃ sufficiẽtes sibi facer̃ putabãt̃ opes:alieno potio p̃sidio faciũt ĩdigentes.Quis aũt modus ẽ:quo pellat̃ diuitiis ĩdigẽtia?Num enĩ diuites esurir̃ neq̃unt? Nũ sitire nõ possũt?Nũ frigus hiber/ niũ pecuniosoꝝ mẽbra nõ sentiũt?Sed adẽ inq. es opulentis:quo famẽ sacient:quo sitĩ frigusq; depellant:Sed hoc mõ ꝯsolari quidẽ diuitiis in digentia põt: auferri peit⁹ nõ põt.Nam si hæc hians semp:atq; aliquid poscens:opibus explet̃ maneat necesse ẽ:q̃ possit expleri. Taceo:ꝙ na/ turæ minimũ:ꝙ auaricię nihil satis ẽ. Quare si opes nec sũmouere ĩdigentiã possũt:& ipẽ suã

faciūt:qd ē:quod eas sufficiētiā p̃star credatis?
Vanuis fluente dives auri gurgite
Non expleturas cogat auarus opes:
Oneretq; baccis colla rubri littoris:
Ruraq; centeno scindat opima boue:
Nec cura mordax deserit superstitem.
Defunctumq; leues non ꝯmitantur opes.
Ed dignitates honorabilē reuerēdūq; cui
ꝓuenerit reddūt? Nū uis ea ē ingr̄atibꝰ:
ut utentiū mētibus uirtutes īserant: & uitia de
pellāt? Atqui nō fugare: sed illustrare potiꝰ ne
qtiam solēt. Quo fit: ut īdignemur eas sæpe ne
qſſimis hoībꝰ ꝯtigisse. Vnde catullus licet ī cur
ruli nouiū sedentē: strumam tamē appellat. Vi
des ne quantū malis dedecus adiiciant dignita
tes? Atqui miꝰ eoꝝ patebit īdignitas: si nl̃lis ho
noribus īclarescāt. Tu quoq; nū tandē tot ꝑicu
lis adiici potuisti: ut cū decorato gerē magis/
tratū putares: cū in eo mentē nequissimi scur/
ræ delatorisq; respicēs? Non enī Possumꝰ ob ho
nores reuerentia dignos iudicare: quos ip̄is ho
noribus iudicamus īdignos. At si quē sapiētia
p̃ditum uideres: nū posses eū uel reuerētia: uel
ea qua est p̃ditus sapientia: nō dignum putare?
Mime. Inest enī dignitas ꝓpria uirtuti: quā ꝓ/
tinus in eos quibus fuerit adiūcta: transfūdit.
Quod quia populares facē nequeunt honores:
liquet eos ꝓpriā dignitatis pulchritudinē nō
habere. ī quo illud est aīaduertēdū magis. Nā

si eo abiectior e:quo magis a pluribus qsq3 ōtē/ nitur:cū reuerēdos facere neqat :quos pluribꝰ ostentat: despectiores potius improbos dignitas facit. Vez nō īpune:reddūt nanq3 imꝓbi parē dignitatibꝰ uicē:q̄s sua ꝯtagiōe ꝯmaculāt. Atq3 ut agnoscas uerā illā reuerētiā p has ūbratiles dignitates nō posse ꝯtingē:sic collige.Si qs mł tiplici cōsolatu functus:ī barbaras natōes forte deuenerit:uenerādū ne barbaris hōr faciet?Atq si hoc naturale munus dignitatibꝰ foret:ab of ficio suo quoquo gentiū nllo mō cessarēt.sicut ignis ubiq3 terraz:nūq̄ tamē caleř. desistit.Sed quoniam id eis nō ꝓpria uis:sed hoīum fallax annectit opinio:uanescūt ilico: quō ad eos ue/ nerit :qui dignitates eas esse nō æstimant. Sed hoc apud exteras natōes. Inter eos uero apud quos ortæ sunt:nū ppetuo pdurant?Atqui præ fectura magna olī potās:nūc inane nomē:& se/ natorii census grauis sarcina.Si quis quōdā po puli curasset annonam:magnꝰ habebať. Nunc ea p̄fectura quid abiectius est?Vt enī paulo an/ te diximus:q, nihil ꝓprii decoris habet:opinio/ ne utētium nūc splendorem accipit:nūc amit/ tit. Si igiť reuerēdos facē nequeūt dignitates: si ultro iꝓboz ꝯtagiōe sordescūt:si mutatōe tē poz splendē desinūt:si gētium æstimatōe uilesč cūt:quid est:quod in se expetēde pulchritudīs habeant:ne dum aliis prestent?

Vanuis se tyrio superbus ostro

Comeret:& niueis lapillis :
Inuisus tamen omnibus uigebat:
Luxuriæ nero sæuientis ·
Sed quondam dabat improbus uerendis
Patribus īdecores currules ·
Quis illos igitur putet beatos:
Quos miseri tribuunt honres ?

N uero regna:regūq; familiaritas:efficer̄ potētem ualēt?Quidni:Quādo eo₄ fœlicitas ꝑpetua ꝑdurat·Atqui plena ē exemplo₄ uetustas: plena etiā p̄sens ætas:qui reges fœlicitatē calamitate mutauerit·O p̄clara potētia : q̄ nec ad ꝯseruātōem sui quidē satis efficax inuenit̄·Quod si hæc regno₄ potās btitudis auctor ē:nōne si qua ex ꝑte defuerit:fœlicitatē minuat:miseriā īportet?Sed q̄uis late humana tē dant̄ īpia:plures necesse ē gētes relinqui:qbus regū quisq; nō īpet·Qua uero ꝑte beatos faciēs desinit potās:hac īpotentia subitrat:q̄ miseros facit·Hoc igit̄ mō maiorē regibꝰ īesse necesse ē miseriæ portōnem· Exꝑtus sortis suæ piculorū tyrānus:regni metꝰ pendētis supra uerticē gladii terrore simulauit· Quæ ē igit̄ hæc potās:q̄ sollicitudinū morsus expellē:q̄ formidinū aculeos uitare nequit?Atqui uellēt ip̄i uixisse securi:sed neq̄ūt; dehīc de potāte gl̄ant̄· An tu potentem censes:quē uideas uelle:quod nō possit efficē ?Potētem cēses·qui satellite latꝰ ambit?q quos terret ip̄e plus metuit :qui ut potēs eē ui

deatᷣ:ĩ seruientiũ manu situs ē? Nam qd ego de regũ familiaribus disserã:cũ regna ĩpa tãtæ imbecillitatis plena demõstrē? Quos quidē regia potãs sæpe incolumis:sæpe aũt lapsa ꝓsternit. Nero senecã familiarē p̃ceptorēq; suũ:ad eligēdæ mortis coegit arbitriũ. Pampinianũ diu intᷣ aulicos potentē : militũ gladiis antonius obiecit. Atqui uterq; potētiæ suæ renũciare uoluerũt. Quoꝝ seneca opes etiã suas tradere neroni: seq; ĩ otiũ ꝯferre conatus ē. Sed dũ ruituros moles ĩpa trahitᷣ:neuter quod uoluit:effecit. Quæ est igitᷣ ĩsta potentia quã ꝑtimescũt habentes? Quã nec cũ habere uelis:tutus sis:& cũ deponē cupias: uitare nõ possis? An p̃sidio sunt amici: quos nõ uirtus:sed fortuna cõciliat? Sed quem fœlicitas amicũ fecit: ĩfortuniũ faciet ĩnimicũ. Quæ uẽo pestis efficatior ad nocendum:q̃ familiaris inimicus?

Vi se uolet esse potentem :
Animos domet ille feroces:
Nec uicta libidine colla :
Fœdis summittat habenis .
Et enim licet indica longe
Tellus tua iura tremiscat:
Et seruiat ultima tile :
Tamen atras pellere curas :
Miserasq; fugare querellas :
Non posse:potentia non est .

Loria uẽo q̃ fallax:sæpe q̃ turpis ē:unde

nō iiuria tragicus exclamat·

·i·O gloria ī milibus hoīum posita: nihil aliud facta es: q̄ aurū inflatō magna·PlTes enī magnū nomē sæpe falsis uulgi opinioībus abstulerunt: Quo quid turpius excogitari pōt? Nam q falso p̄dicāt: suis ipi laudib9 necesse est: erubescant· Quæ si etiā meritis 9quisitæ sit: quid tamē sapiētis adiecerit 9sciæ: qui bonū suū non populari rumore: sed cōsciæ uirtute metit? Quod si hoc ip̄m ppagasse nomē: pulchrū uidet: cōsequēs ē: ut fœdū non extendisse iudicet·Sed cū uti paulo ante disserui: plTes gētes esse necē sit: ad quas unio fama hoīs neq̄at pueire: fit: ut quē tū æstimas eē glTosum pxima pte terraꝝ: uideatur igloria·Inter hęc uēo pplTarē grām nec 9memoratōe quidē dignā puto: q̄ nec iuditō pueit: nec ūquā firma pdurat·Iam uēo q̄ sit iane: q̄ futile nobilitatis nomē quis non uideat? Quæ si ad claritudinē rfert: aliena ē·Videt nāq; eē nobilitas q̄dā de meritis ueniēs laus pētū·Quod si claritudinē p̄dicatio facit: illi sit clari necesse ē: qui p̄dicant·Quare splendidū te: si tuā nō habes: aliena claritudo nō efficit·Quod si quid ī nobilitate bonū ē: id esse arbitror solū: ut posita nobilibus necessitudo uideatur: ne a maioꝝ uirtute degenerent·

Mne hominum genus in terris
Simili surgit ab ortu·

Vnus eni rerum pater est.
Vnus cuncta ministrat.
Ille dedit phœbo radios:
Dedit & cornua lunæ.
Ille homines etiam terris
Dedit: & sidera cælo.
Hic clausit membris animos
Celsa sede petitos.
Mortales igitur cunctos
Edidit nobile germen.
Quid genus: & proauos strepitis?
Si primordia uestra:
Auctoremq; deum spectes:
Nullus degener extat:
Ni uitiis peiora fouens:
Proprium deserat ortum.

Vid aũt de corpis uoluptatibus loquar: quaꝝ appetẽtia quidẽ plena ẽ ãxietatis: sacietas uẽo penitẽtie? Quãtos ille morbos: q̃ ĩtolerabiles dolores: quasi quẽdã fructũ neqtiæ: fruentiũ solẽt referre corpibus? quarũ mot9 qd hãt iocũditatis ignoro. Tristes uero esse uoluptatũ exitus: quisqs reminisci libidinũ suaꝝ uolet: ĩtelliget. Quæ si btõs explicare possũt: nihil causæ ẽ: qui pecudes quoq; btæ eẽ dicãt. Quaꝝ ois ad explendã corpalem lacunã festinat intẽtio. Honestissima qdẽ ꝯiugis foret: libẽoꝝ q; iocũditas. Sed nimis e natura dictũ ẽ: nescio quẽ filios ĩueisse tortores. Quoꝝ quã sit mordax q̃

cūq; ꝯditio: neq; exptū te alias: neq; nūc āxiū: necce ē admonē. In quo euripidis mei sētentiā ꝓbo: qui carētē liberis: ifortunio dixit eē fœlicē.

Abet hoc uoluptas omnis.
Stimulis agit fruentes.
Apiumq; par uolantum:
Vbi grata mella fudit:
Fugit. & nimis tenaci
Ferit icta corda morsu.

Ihil igit dubiū est quin hæ ad btitudinē uiæ: q̄dam deuia sint: nec pducē quēquā eo ualent: ad quod se pducturas eē ꝓmittunt. Quātis uēo iplicite malis sit: breuissime monstrabo. Quid eni? pecuniā ne ꝯgregaē conabēis? Sed eripies habēti. Dignitatibꝰ fulgē uel? Dāti supplicabis. Et qui p̄ire cæteos cupis hōre: poscēdi humilitate uilesces. Potentiā ne desideras? Subiectoꝝ isidiis obnoxiꝰ: picl'is subiacebis. Gloriā petis? Sed p aspa q̄q; distractꝰ: securus eē desistis. Voluptariā uitam degis? Sed qs nō spnat atq; abiiciat uilissimæ fragilissimæq; rei corporis seruū? Iam uero qui bona p se corpis ferūt: q̄ exigua q̄ fragili possessione nittunt. Nū eni elephātos mole: tauōs roboē supar poteītis. Nū tigres uelocitate p̄ibitis? Respicite cæli spatiū: firmitudinē: & celeritatē: ꝛ aliquādo desinite uilia mirari. Quod quidē cælū nō his potiꝰ est quā sua qua regit: ratōe mirandū. Formæ uero nitor. ut rapidus est. ut uelox & uernaliū floꝝ

mutabilitate fugatōr. Quod si ut aristoteles ait linceis oculis hoies uterent: ut eo℞ uisus obstātia penetraret: nōne ītrospectis uisceribꝰ: illud alcibiadis supficie pulcherrimū corpꝰ t̄ pissimū uideret? Igit te pulchrū uideri nō tua natura: sed oculo℞ spectātiū reddit īfirmitas. Sed æstimate q̄ uultis nimio corpis bona: dū sciatis hoc quodcūq; miramini: triduanæ febris igniculo posse dissolui. Ex quibus oībus illud redigē in sūmam licet: q, hæc q̄ nec pstare q̄ pollicēt bōa possūt: nec oium bono℞ ꝯgregatōe pfecta sūt: ea nec ad beatitudinem quasi quidam calles fecunt: nec beatos ipa perficiunt.

Eu quæ nam miseros tramite deuio
Abducit ignorantia?
Non aurum in uiridi quæritis arbore.
Nec uite gemmas carpitis.
Non altis laqueos montibus abditis:
Vt pisce ditetis dapes.
Nec uobis capas si libeat sequi:
Tyrrhena captatis uada.
Ipsos quin etiam fluctibus abditos
Norunt recessus æquoris.
Quæ gemmis niueis unda feracior.
Vel quæ rubentis purpuræ.
Nec non quæ tenero pisce: uel asperis
Præstent echinis littora.
Sed quonam lateat quod cupiunt bonum:
Nescire cæci sustinent.

Et quod ſtelliferum tranſabiit polum :
Tellure demerſi petunt ·
Quid dignum ſtolidis mentibus imp̄cer ?
Opes : honores : ut ambiant ·
Et cum falſa graui mole parauerint :
Tum uera cognoſcant bona ·

Actenus mēdacis formā fœlicitatis oſtē diſſe ſuffecerit : quā ſi pſpicacit̄ intueris : ordo ē deinceps q̄ ſit uera mōſtrare · Atqui ui/deo inquā : nec opib9 ſufficientiā : nec regnis po tentiā : nec reuerētiam dignitatib9 : nec celebri tatē gl̄a : nec lætitiā uoluptatib9 poſſe cōtingē · An etiā cauſas cur id ita ſit dep̄hendiſti ? Tenui qdē ueluti rimula mihi uideor ītueri : ſed ex te cognoſcē malim aptius · Atqui ꝓmptiſſima rō eſt · Quod enī ſimplex ē : īdiuiſūq; natura : id er/ror humanus ſepat : & a uēo atq; pfecto : ad fl̄m & īpfectū traducit · An tu arbitraris quod nihi lo īdigeat : egē potētia ? Mīe inq̄ · Recte tu quidē Nam ſi quid ē : quod in ulla re ībecillioris ualē tiæ ſit : ī hac p̄ſidio neceſſe ē : egeat alieno · Ita ē īquam · Igit̄ ſufficientiæ potētiæq; una ē : eadē/q; natura · Sic uidet̄ · Quod uēo hui9moī ſit : ſp/nendū ne eſſe cēſes ? An ꝯtra reꝝ oīum uenerati one digniſſimū ? At hoc quidē ne dubitari inq̄ pōt · Addamus igit̄ ſufficiētiæ potentiæq; reue rētiā : ut hec tria unū eē iudicemus · Addam9 · ſi quidē uera uolum9 ꝯfitēi · Quid uero inquit ? Obſcurū ne hoc atq; ignobile cenſes eē : an omī

celebritate clarissimū? Considera uēo:ne quod nihilo īdigere:quod potētissimū:quod honore dignissimū esse ꝯcessū ē:egē claritudīe:quā si/bi p̄stare nō possit:atq; ob id aliqua ex p̄te uideatur abiectius? Non possū īquā: quī hoc uti est: ita etiā celeberrimū eē ꝯfitear. Consequēs igit̃ est: ut claritudinē sup̄ioribus tribus nihil dif/ferre fateamur. Consequit̃ inquā. Quod igitur nulliꝯ egeat alieni: quod suis cūcta uiribꝯ pos/sit:quod sit claꝝ :atq; reuerendū:nōne hoc etiā ꝯstat eē lætissimū? Sed unde huic īquā tali mæror ullus obrepat :nec cogitare quidē possum. Quare plenū esse lætitiæ :si quidē sup̄iora maēbūt: necesse est cōfiteri. Atq; illud quoq; p̄ eadem necessariū ē:sufficientiæ:potētiæ:claritu/dinis:reuerētiæ:iocūdītatis:noīa q̄dē eē diuersa:nllo modo uēo discrepare subām. Necesse ē īquam. Hoc igit̃ quod unū ē:simplexq; natura: p̄uitas huāna disp̄tit:& dum rei q̄ p̄tibꝯ caēt: p̄tem conat̃ adipisci:nec portōnem q̄ nulla est: nec ipsam rem quā mīme affectat:asseq̃t̃. Quonā īquam mō? Qui diuitias īquit petit penuriæ fuga:de potētia nihil laborat:uil̃ obscuroq; eē mauult. Multas etiā sibi naturales subtrahit uoluptates:ne pecūiā quā pauit:amittat. Sed hoc modo nec sufficientia q̄dē cōtigit ei:quē ualētia deseīt:quē molestia pūgit:quē uilitas abycit quē recōdit obscuritas. Qui uēo solū posse desiderat: p̄fligat opes:despicit uoluptates:hono/

remq; potentia carentē :gloriā quoq; nihilipē-
dit. Sed huic quoq; q̄ multa deficiāt: uides: Fit
enī ut aliquādo neciis egeat: ut āxietatibꝰ mor
deat. Cūq; hæc depellere neq̄at: etiam id quod
maxīe petebat: potēs eē desistat. Similiter ratō
cinari de honoribus: gl'a: uoluptatibus licet. Nā
cū unū quodq; eoꝝ idem quod cætēa sit: quisq́s
hoꝝ aliquid sine cætēis petit: nec illud quidē
quod desiderat: apphendit. Quid igit̄ īquam?
Si quis cūcta simul cupiat adipisci. Sūmam qui
dem ille btītudinis uelit. Sed nū in his eā repe
riet: q̄ demōstrauimus id quod pollicent̄ : non
posse cōferre? Mīe īquam. In his igit̄ quæ singu
la q̄dam expetendoꝝ p̄stare credunt̄: btītudo
nllō mō īuestiganda ē. fateor īquam: & hoc ni-
hil dici uerius pōt. Habes igit̄ īquit: & formam
falsæ fœlicitatis & causas. Deflecte nūc ī aduer
sum mētis ītuitū. Ibi enī ueram: quā ꝑmisimꝰ:
statim uidebis. Atqui hæc īquam ul' cæco pspi-
cua ē: eamq; tu paulo ante mōstrasti : dū falsæ
causas apire conabaris. Nam nisi fallor: ea uēa
est & pfecta fœlicitatis: q̄ sufficientē: potentē:
reuerendū: celebrem: lætūq; pficiat. Atq; ut me
interius aīaduertisse cognoscas q̄ unū horum
quoniā idem cūcta sunt: ueracit̄ p̄rare pōt: hāc
plenam eē btītudinē sine ambiguitate cognos-
co. O te alūne hac opīōe fœlicem: si q̄dem hoc:
īquit: adieceris. Quidnam īq̄? Esse ne aliquid ī
his mortalibus caducisq; rebꝰ putas: quod huiꝰ.

modi ſtatũ poſſit afferre? Minime puto inq̃:id q; a te nihil ut amplius deſidẽt:oſtenſum eſt. Hæc igit ul' imagines ueri boni:ul' impfcã q̃dã bona dare mortalibus uidentur. uerũ aũt atq; pfectũ bonum ɔferre nõ poſſũt. Aſſentior ĩquã. Quoniam igit illa agnouiſti:quæ uera ſit:q̃ au tẽ tpalia btitudinẽ poſſe p̃ſtare mẽtiant:nũc ſupeſt: ut unde ueram hanc petẽ poſſis:agnoſ cas. Id quidẽ:ĩquam:iam dudũ uehementer ex pecto. Sed cũ uti ĩ thimeo platoni ĩquit nr̃o pla cet:ĩ minimis quoq; rebꝰ diuinũ p̃ſidiũ debeat implorari:quid nũc faciẽdum cẽſes:ut illius ſũ mi boni ſedem reperire mereamur? Inuocãdũ inq̃ rerꝝ oĩum patrem:quo p̃termiſſo:nll'm rite fũdat exordiũ. Recte ĩqt. ac ſil' ita modulata ẽ.

Qui perpetua mundũ ratione gubernas:
Terrarum cæliq; ſator:qui tẽpus ab æuo
Ire iubes:ſtabiliſq; manens:das cũcta moueri.
Quem nõ externæ pepulerunt fingere cauſæ
Materiæ fluitãtis opus:uerꝝ inſita ſummi
Forma boni liuore carens:tu cuncta ſuperno
Ducis ab exemplo:pulchrum pulcherrimꝰ ip̃e
Mundum mẽte gerẽs:ſil'iq; imagine formans:
Perfectaſq; iubes pfectum abſoluere partes.
Tu muneris elementa ligas:ut frigora flãmis:
Arida cõueniant liquidis:ne purior ignis
Euolet:aut merſas deducant pondera terras.
Tu triplicis mediam naturæ cuncta mouentẽ
Cõnectens aĩam:p conſona mẽbã reſoluis.

Quæ cõſecta duos motum glomerauit ĩ orbes:
In ſemet rediťa meat·mentemq; profundam
Circuit:& ſimili conuertit imagine cælum·
Tu cauſis animas paribus: uitasq; minores
Prouehis:& leuibus ſublimes curribus aptans:
In cælum:terrãq; ſeris: quas lege benigna
Ad te conuerſas:reduci facis igne reuerti·
Da pater anguſtam menti conſcendere ſedẽ·
Da fontem luſtrare boni:da luce repta:
Inte conſpicuos animi defigere uiſus·
Diſiice terrenæ nebulas:& pondera molis:
Atq; tuo ſplendore mica:tu nanq; ſerenum:
Tu requies tranquilla piis:te cernere finis·
Principium:uector:dux:ſemita:tminus idem:

Voniam igiť q̃ ſit impfecti:quæ etiã perfecti boni forma uidiſti:nũc demõſtrãdũ reor:quonã hæc fœlicitetis pfectõ cõſtituta ſit· Inquo illud primũ arbitror ĩqrẽdũ:an aliquod huiꝰmoĩ bonũ quale paulo ante diffiniſti:ĩ reꝝ natura poſſit exiſtẽ: ne nos preter rei ſubiectæ ueritatẽ caſſa cogitatõnis imago decipiat· Sed quĩ exiſtat:ſitq; hoc ueluti quidam oĩum fons bonoꝝ negari nequit· Omẽ enĩ quod impfectũ eſſe diciť:id diminutõe pfecti ĩpfectũ eẽ phibeť·Quo fit:ut ſi ĩquolibet gnẽ impfectũ qd eſſe uideať:ĩ eo pfectum quoq; aliquid eẽ neceſſe ſit·& enĩ pfectõe ſublata·ũde illud quod impfectũ phibeť·extitẽit:ne fingi quidem põt Neq; enĩ ab dimiuutis icõſumatiſq; natura reꝝ

cæp̄ exordium: ſed ab ītegris abſolutiſq; ꝓce/
dens:ī hæc extrema atq; effœta dilabit͛. Quod
ſi uti paulo ante mōſtrauimus:eſt q̄dam boni
fragilis impfecta fœlicitas:eē aliquā ſolidā p/
fectamq; nō pōt dubitari. Firmiſſime inq̄ uerif
ſimeq; ɔcluſū ē. Quo uēo:inqt:habitet:ita cōſi/
dera. Deum reꝝ oīum principē bonū eē cōmuīs
humanoꝝ ɔceptō ꝓbat aīoꝝ. Nam cū nihil deo
melius excogitari queat:id quo melioꝫ nihil eſt
bonū eē qs dubitet? Ita uēo bonū eē deū ratō de
mōſtrat:ut pfectū quoq; ī eo bonū eē ɔuīcat. Nā
niſi tl'e ſit..reꝝ oīum princeps eſſe non poterit
Erit enī eo p̄ſtantius aliquid:pfectū poſſidens
bonū:quod hoc prius atq; antiquioꝫ eē uideat͛.
Omīa nāq; pfecta minus ītegris priora eſſe cla
ruerūt. Quare ne in īfinitū rō ꝓdeat:ɔfitēdū ē
ſūmum deū ſūmi pfectiq; boī eſſe pleniſſimū.
ſed pfectum bonū:uēam eſſe btītudinē ɔſtituī
mus. Verā igit͛ btītudinē ī ſūmo deo ſitā eē ne
ceſſe eſt. Accipio īquam:nec ē: q̄ cōtradici ul
lo mō q̄at. Sed q̄ſo īquit te:uide q̄ id ſācte atq;
īuiolabiliter ꝓbes:q̄ ſūmi boī ſūmum deū dixi/
mus eē pleniſſimum. Quonā īq̄ modo? Ne hūc
reꝝ oīum patrē illud ſummū bonum:quo plēoꝫ
eē phibet͛:ul' extrīſecus accepiſſe:ul' ita natura/
liter habere p̄ſumas:q̄ſi habētis dei:hītæq; btī/
tudinis diuerſā cogites eē ſubſtātiā. Nā ſi ex/
trinſecus acceptū putes:p̄ſtantioꝫ id quod de/
derit:eo quod acceperit:exiſtimare poſſis. Sed

hūc esse rerꝫ oium p̄cellentissimū dignissime cō
fitemur. Quod si natura quidē inē: sed ē rōne
diuersū: cū de rerꝫ pricipe loquamur deo: figat
qui pōt: qs hæc diuēsa ɔiūxerit? Postremo quod
a qualibet re diuersū est: id nō ē illud: a quo in
telligit̃ esse diuersū. Quare quod a sūmo bono
diuersum ē: sui natura id summū bonum nō ē:
quod nefas est de deo cogitare: quo nihil con/
stat esse p̄stantius. Omino eni nullius rei na/
tura suo pricipio melior eē poterit. Quaē quod
oium pricipiū sit: id etiā sui substātia sūmum
esse bonū: uerissima rōe cōcluserim. Rectissime
inquā. Sed summū bonum beatitudinē eē ɔces
sum est. Ita ē inquā. Igit̃ inquit: deum eē ipam
beatitudinē: necesse ē cōfiteri. Nec ꝓpoitis inq̃
prioribus refragari q̄o. & illis hoc illatum cō/
sequēs esse pspicio. Respice inqt: an hinc quoqꝫ
idē firmiꝰ apꝓbet̃: q, duo sūma bona q̄ a se di/
uersa sint: eē nō possunt. Et eni q̄ discrepāt bo/
na: nō esse alterꝫ: quod sit alterꝫ: liq̄t. Quare neu
trum poteit esse pfectum: cum alterꝫ alteri de
est. sed quod pfectū nō sit: id sūmum nō eē ma
nifestum ē. Nullo mō igit̃ q̄ sūmma sunt bona:
ea possunt eē diuersa. Atqui & btitudinē & de
um sūmum bonum esse collegimus. Quare ipsā
necesse ē summā esse btitudinē: q̄ sit summa di
uinitas. Nihil inq̃: nec re ipa uerius: nec ratocia
tioē firmiꝰ: nec deo dignius ɔcludi pōt. Super
hæc: inquit: igit̃ ueluti geometræ solēt: demō/

ſtratis ꝓpoſitis:aliquid īferre: q̄ poriſmata ipſi uocāt·Ita ego quoq; tibi ueluti corollariū dabo Nam quoniā btītudinis adeptōe fiūt hoīes btī: btītudo uero ē ip̄a diuinitas : diuinitatis adeptōe btōs fieri manifeſtū eſt·Sed uti iuſtīæ adeptōe iuſti:ſapīæ ſapiētes fiūt·Ita diuinitatē adeptos:deos fieri ſiīi ratōe neceſſe ē·Omīs igiꝛ beatus deꝰ ē:ſed natura quidē unꝰ:ꝑticipatōe uẽo diuinitatis nihil ꝓhibet eē q̄pl'imos·Et pulchrū quidē:inquā: hoc atq; p̄tōſum: ſiue poriſma:ſiue corollariū uocari mauis·Atq hoc quoq; pulchrius nihil ē:qoud his ānectēdū eē rō pſuadet Quid īquā?Cum multa īquit: btītudo ɔtinẽ uideaꝛ :utrū ne hæc oīa unū ueluti corpus btītudinis quadā ꝑtium ueritate ɔiūgāt:an ſit eorū aliqd:quod btītudīs ſubſtātiā ɔpleat:ad hoc uero cætera referanꝛ·Vellē:inq̄:id ip̄aꝝ reꝝ ɔmemoratōe patefacẽs·Nōne:inquit:btītudinē bonū eſſe cēſemus? At ſummū quidē īquā·Addas inquit:hoc oībus licet · Nam eadem ſufficiētia ſūma:eadem ſumma potentia:reuerētia quoq; claritas:ac uoluptas btītudo eē iudicaꝛ· Quid igiꝛ?Hæccine oīa bona: ſufficiētia:potētia:cætera q;:ueluti q̄dam btītudinis membra ſūt·an ad bonū ueluti ad uerticem rferūꝛ? Intelligo īquā: quid īueſtigendū eſſe ꝓponas·Sed quid ɔſtituas·audire deſidero·Cuius diſcretōem rei ſic accipe·Si hæc oīa btītudīs mēbra forent:a ſe quoq; īuicem diſcreparent· Hæc enī ē ꝑtiū natura:

ut unū corpus diuersa ꝯponāt. Atq̧ hæc oīa idē eē monstrata sunt: Mime igitur mēbra sūt: Alioqn ex uno mēbro btītudo uidebitur eē ꝯiuncta: quod fieri neqt. Id quidē: inq̄: dubiū non est: sꝫ id quod restat: expecto. Ad bonum uero cætera referri: palā ē: Idcirco enī sufficientia petit̃: quoniā bonū esse iudicat̃. Idcirco potentia: qm̄ id quoqꝫ credit̃ eē bonū: Idē de reuẽntia: claritudie: iocūditate: ꝯiectaē lꝫ. Oīuꝫ igit̃ expetēdoꝝ sūma atꝫ cā bonū ē. Quod. n. nꝫ reꝫ simlītudīe ullū ī se rtiēt bonū: id expeti nllo mō pōt. ꝯtra qꝫ ēt q̄ nā bōa n̄ sūt: tn̄ si eē uideāt̃: quasi uẽa bona sit: appetunt̃. Quo fit: uti sūma cardo: atꝫ cā expetēdoꝝ oīuꝫ: boitas eē iuẽ cẽdat̃. Cuiꝰ ūo cā qd expetit̃: id maxīe uidet̃ optari. Veluti si salutis cā qspiā uelit eqtaē: n̄ tā eqtādi motū desidēat: q̄ saltis affectū: cū igit̃ oīa bōi gr̄a petāt̃ n̄ illa potiꝰ: q̄ bonū ip̄m desidēat̃ ab oībꝰ. Sꝫ ꝓpter quod cetēa optāt̃: btītudīeꝫ eē ꝯcessimꝰ. q̄re sic quoqꝫ sola q̄rit̃ btītudo: Ex quo liqdo appaēt ip̄iꝰ bōi: & btītudinis unam atꝫ eādē eē subām. Nihil uideo: cur qspiam dissētiē possit Sꝫ Dm̄: uẽamqꝫ btītudīem: unū atꝫ idē ēe mōstā uimꝰ. Ita ē inq̄. Secūo igit̃ ꝯclīdē lꝫ: Dei quoꝫ in ipso bono: nec usq̄ alio sitam esse substantiam.

Vc omnes pariter uenite capti:
Quos fallax ligat improbis catenis:
Tẽrenas habitans libido mentes.
Hęc erit uobis requies laborum.

Hic portus placida manens quiete·
Hoc patens unum miseris asylum·
Non quidquid tagus aureis arenis
Donat:ut hermus rutilante ripa:
Aut indus calido propinquus orbi:
Candidis miscens uirides lapillos·
Illustrant aciem:magisq; cęcos
In suas ꝯdunt animos tenebras·
Hoc quidquid placet:excitatq; mentes:
Infimis tellus aluit cauernis·
Splendor quo regitur:uigetq; cęlum:
Vitat obscuras animę ruinas·
Hanc quisquis poterit notare lucem:
Candidos phœbi radios negabit·

Assentior inq̃·Cuncta·n·firmissis nexa rōnib; ꝯstant·Tū illa ĩqt·Quanti existimabis:si bōū ip̄m quid sit:agnoueris? Infinito inq̃: si qdē piter mihi Dm̄ quoq;:q bōū est:ꝯtinget agnoscē·Atqui hoc uēissima rōe:inquit:patefaciam·Maneant mō q̄ paulo an̄ ꝯclsa sūt·Manebūt· Nōne inquit mostrauimus ea:q̄ appetūt a pluribus:idcirco uēa pfectaq; bōa n̄ esse:qm̄ a se inuicem discēpaēnt:Cūq; alteri abesset alteꝝ:plenū absoltūq; bōū afferre n̄ posse? Tū aut̄ ueꝝ bōū fieri:cū in unam uelti formam:at; efficiētiam colligunt·Vt q̄ suffitientia est:eadem sit reuerntia:⁊ potntia:claritas at; iocunditas·Nisi uero unum at; idem oīa sint:nihil hr̄ quo inter expetenda numerntur? Demōstratum est inq̃·

nec ullo mō dubitari pōt·q̄ igitur cū diſcrepāt
minie bōa ſūt:cū uero unum eſſe cepit:fiunt bo
na·Nōne hęc ut bōa ſit:unitatis fieri adeptiōe
cōtigit?Ita inquam uidet̃·Sʒ ōe quod bonū ē:bo
ni ꝑticipatōe bonū eē ꝯcedis·An mīme?ita eſt·
Oportʒ igitur idē eſſe unum:atʒ bonum ſili rōe
cōcedas:eadē nāqꝫ ſubſtantia ē eoꝝ:quoꝝ nālr̄
n̄ ē diūſus effectus·Negar̄ iquam neq̄o·Noſti
ne igit̃:iquit:ōe quod ē:tā diu maner̄:atʒ ſubſi
ſter̄:quā diu ſit unū·ſʒ iterir̄:atʒ diſſolui piter:
cū unū eē deſtitēit?Quo nā mō?Vt i aīalibꝫ:in
quit:quom ī unū coeūt:ac pmanent:aīa corpꝰqꝫ
id aīal uocat̃·Cū uero hęc unitas utriusqꝫ ſepa
tōe diſſoluitur:īterire:nec iam eē aīal liqꝫ·ipm
quoqꝫ corpꝰ quō ī una fora m̄broꝝ ꝯiunctōe pm
anet:huāna uiſitur ſpēs:at ſi diſtributę ſegrega
teqꝫ ptes corpis diſtraxerint unitatē deſinit eē
quod fuerat·Eoqꝫ mō pcurrēti cętēa:pcl̄ dubio
patebit:ſubſiſtere unūquodqꝫ:dū unū ē·Quom
uero unū eſſe deſinit:iterir̄ liqt·ꝯſidēanti iquā
mihi plura:mīme aliud uidet̃·Eſt ne igitur:in
quit:quod ī q̄tū nālr̄ agat:rlicta ſubſiſtēdi app
etītiā:uenir̄ ad īteritū corruptōemqꝫ deſidēt?
Si aīalia iq̄ ꝯſiderē:q̄ hn̄t aliquā uolēdi:nolēdi
qꝫ nām:nihil iueio:quod nll'is extra cogētibꝫ:ab
iiciat maēdi ītn̄tōem:⁊ ad intēitū ſpōte feſtiet
oē nāqꝫ aial tueri ſalutē laborat:mortē uēo pni
cieqꝫ deuitat·Sʒ qd de hēbis:arboribꝫqꝫ:qd de ī
aīatis oīo ꝯſētiā rebꝫ:ꝓrſus:dubito·Atq n̄ ē:q̄d

de hoc possis ābigē. Cū hēbas: atꝫ arboēs ītueāis primū sibi ꝯueīentibꝫ īnasci locis: ubi q̄tū eorū nā q̄at: cito exarescē: atꝫ īterir̄ n̄ possit. nā aliꝫ q dē cāpis: aliꝫ mōtibꝫ oriūt. Alias feꝛt paludes. Aliꝫ saxis hēnt. Aliaꝝ fœcūdꝫ sūt steīles haēnꝫ q̄s si ī alia loca: q̄spiā trāsferre conet̄: arescūt. sꝫ dat cuiqꝫ nā quod ꝯueīt. & ne dū maner̄ possūt ītereāt: elaborat. Quid dicā q oēs uelut ī terās or̄ demsso trahūt alimta radicibꝫ: ac p medullas robur: corticēqꝫ diffūdūt? Quid dicā: q molissiūꝫ quodqꝫ sicuti medulla ē: īterioē sēp sede r̄cōditur? Extra uēo q̄dam ligni firmitate: ultimꝰ at̄ cortex aduēsū celi ītēpiē: quasi mali patiēs defensor oppoīt̄. Iā uēo q̄ta ē nē diligētia: ut cūcta seīe mltiplicato ꝓpagēt̄. Que oīa n̄ mō ad tēpus manēdi: uēum generatim quoqꝫ: quasi in ꝑpetuū ꝑmāndi: ueluti q̄sdam machinas eē q̄s nesciat? Ea et̄ q̄ inanimata eē credūt̄: Nōne q d suū ē: q̄q̄ sili roe desiderant? Cur. n. flammas q dē sursū leuitas uehit: Terras uero deorsū pōdus deprimit? Nisi q hec singlis loca: motōesqꝫ ꝯueniunt. Porro at̄ quod cuiqꝫ ꝯsētaēuꝫ ē: id unum qnodqꝫ ꝯseruat: sicuti ea q̄ sunt inimica: corrumpunt. Iam uero q̄ dura sunt: ut lapides: adherēt tenacissime ꝑtibꝫ suis: ⁊ ne facile dissoluant̄: r̄sistūt. Que uero liq̄ntia: ut aer: atꝫ aqua: facileqꝫ dē diuidentibꝫ cedunt. Sꝫ cito ī ea rursꝰ a qbꝫ sunt excissa relabunt̄. Ignis uero oēm r̄fugit sectioēm: nꝫ nunc nos de uoluntariis aīe co

gnoscẽtis motib;: ſ3 de nāli itẽtōe tractam9:sic
uti ẽ:q, acceptas escas ſiñ cogitatõe trāſigim9·
q, i ſomno ipm ducim9 nſcientes·Nam nec i a/
nimalib; qdẽ mãdi amor ex aię uolũtatib;:ũn
ex natuẽ pricipiis ueit·Nā ſepe mortẽ cogñtib;
cauſis:quam nā rformidat:uolũtas amplectit·
Cõtraq; ill'd quo ſolo mortaliũ reꝝ duāt diut/
nitas:gigñdi op9:quod nat'a ſemp appetit:iter
dũ coercet uoluntas·Adeo hęc ſui caritas:ñ ex
aiali motõe:s; ex nat'ali itñtõe pcedit·Dedit·n
prouidentia creatis a ſe rbus hanc ul' maximam
mãdi cauſam·Vt quoad poſſunt:nat'alr manẽ
deſidẽnt·Quar nihil eſt:q, ull'o mõ q̄as dubita
re:9cta q̄ ſũt:appetẽ nat'alr 9ſtantiam pmãdi
& deuitar pniciem·Cõfiteor:iq̄:nunc me indu
bitato cernẽ:q̄ dudum incerta uidebant' quod
at inqt:ſubſiſter:ac pmanere appetit:id unum
eſſe deſiderat·Hoc·n·ſublato:nec eẽ qdẽ cuiq̄
pmanebit:Veꝝ eſt inq̄·Omnia igit' inquit unu;
deſidẽant·Cõſeſſi·ſ3 unum id ipm mõſtrauim9
eſſe quod bõu3 ẽ ſt:Ita quidem·Cuncta igit' bõu;
petunt:quod quidem ita deſcribas l;· ipm bõu;
eſſe:quod deſidẽt' ab oibus· Nihil iq̄ uerio9 exco
gitari põt·Nā ul' ad nihilum 9cta rferunt':7 u/
no uelti uẽtice deſtituta ſiñ rector fluitabt:aũ
ſiquid ẽ:ad quod uniuerſa feſtinẽt: id erit oiu;
ſũmũ bõꝝ·& illa·Nimiũ iquit o alũne lętor·Ipa;
·n·medię uẽitatis notã mte fixiſti·ſ3 i hoc patu
it tibi quod ignorare te paulo añ dicebas·Quid

inq̄ ?Quis eēt ĩquit reꝝ oĩuꝫ finis·Is ē·n:ꝓfecto: quod desiderat̃ ab oĩbus:quod q̄ bonū esse col legimus:oꝫ reꝝ oĩuꝫ fiēm:bonū eē fateamur·

Visquis ꝓfūda mente uestigat uerum:
Cupitq; nullis ille deuiis falli:
In se reuoluat intimi lucem uisus:
Longosq; in orbem cogat ĩflectens motus·
Animumq; doceat:qdqd extra molitur:
Suis retrursum possidere thesauris·
Dudum quod atra texit erroris nubes:
Lucebit ipso perspicacius phœbo·
Non omne nanq; m̄te depulit lumen:
Obliuiosam corpus inuehens molem·
Heret ꝓfecto semen ĩtrorsum ueri:
Quod excitatur uētilante doctrina·
Nam cur rogati sponte recta censetis:
Ni mersus alto uiuēt fomes corde?
Quod si platonis musa ꝑsonat ueꝝ:
Quod quisq; discit:immemor recordat̃·

Vm ego platoĩ inq̄ uehemēter assētior:naꝫ me hoꝝ iā secūdo ꝯmemoras· Primū:q, m̄moriā corporea ꝯtagiōe:dehĩc cū meroris mole p̄ssus:amisi·Tum illa si priora ĩquit ꝯcessa r̃spicias:ne illud qdē longiꝰ abēit:qn r̃cordēis:quod te dudū nescir̃ ꝯfessus es·Quid ĩq̄?Quibus ait illa gubēnacul̃ m̄dus r̃gat̃·Memĩ inquā:me meā ĩscitiā fuisse ꝯfessū·S; quid afferas:l; iā ꝓspiciā: planiꝰ tñ ex te audir̃ desidēo·Mūdū:iquit:hūc deo regi paulo añ minime dubitandū putabas·

Nec nūc qdē arbitror īq̄: nec unq̄ dubitādū pu
tabo:quibꝫq; ī hoc rōnibꝫ accedā:bēuiter expooā
Mūdus hic ex tā diuersis ꝯtrariisq; ptibus ī unā
fōmaꝫ mīe ꝯueisſꝫ:nisi unus esſ&:qui tam diuēsa
coiūgerēt.Cōiuncta ūo nāꝝ ipa diuēsitas īuicē
discors disociaēt:atꝫ diuellēt:nisi unꝰ eēt:q q̄d
nexuit: ꝯtinēt.Nō tam ūo certus ordo nāę pce/
dēt:nec tam dispositos motus locis:tpībus:effi
ciētia:spatiis:q̄litatibus explicaēt:nisi unus esſet:
qui has mutatoūꝫ uarietates manēs ipe dispoēt
Hoc quidquid ē:quo ꝯdita manēt:atꝫ agitāt̄:usi
tato ꝯctis uocablo deū noīo. Tū illa.Cū hęc īq t
ita sētias:puā mihi rstaē opā puto:ū fœlicitatis
ꝯpos :prīam sospes ruisas.S; q̄ pposuimꝰ:ītuea
mur n̄ ne ī btitudīe.sufficiētiā nūauimꝰ: Deūq;
btitudīeꝫ ipaꝫ eē ꝯcessimꝰ?Ita ē quidē.Et ad mū
dū igit̄:īquit:rgn̄duꝫ: nllis extrīsecus admicul ī/
digebit.Alioqui si quo egeat:plenam sufficiētiā
n̄ hēbit.Id īq ita ē necessariū.p se igit̄ solū cun
cta dispoīt:Negari:īq;nequit.Atqui Deus ipm
bonum eē mōstratus ē:Memī inquā.p boūꝫ igit̄
cuncta dispoīt:siquidē p se rgit oīa:quē boūm
esse cōsēsimus. ⁊ hic ē uelti quidam clauus:atꝫ
gubernaclm:quo m̄dana machia stabil:atꝫ īcor/
rupta seruat̄.Vehemter assētior inquam:⁊ id te
paulo an̄ dicturam tenui lꝫ supitōe pspexi.Cre
do inquit.Iam.n.ut arbitror:uiglantius ad cer/
nenda uēa oclos deducis.S; quod dicam:n̄ mi/
nus ad ꝯtuēdū pꝫ.Quid īquam?Cū Deus:inquit

omīa boītatis clauo gubernarī iure credatᵗ: eadē
q; oīa:ſicuti docui:ad bonū natᵗali intentōe feſti
nent:ñ dubitari pōt: quin uoluntarie rgantur.
Seq; ad diſpoñtis nutū uelᵗi cōuenientia obtem
pantiaq; rectori ſpōte cōuertantᵗ. Ita inquam ne
ceſſe ē:nec bt̄m regim̄ eſſe uidetᵗ: ſi quidem de/
tractantiū iugum foret:ñ obtpantiū ſalus. Ni/
hil ē igitᵗ:quod:naturam ſeruans:deo cōtrair co
netur. Nihil inquam. Quod ſi conetur ait:ñ tan
dem pficiet quicquam aduerſ9 eū:quē iur bt̄i
tudinis potn̄tiſſim̄ eſſe 9ceſſimus? prſus inquā
nihlᵗ ualēt. Nō ē igitᵗ aliqd:quod ſūmo huic bō
ulᵗ uelit:ulᵗ poſſit obſiſter̄.ñ inquam ābitror. eſt
igitᵗ ſummū bōu:īquit:q̄d rgit 9cta fortitē:ſua
uiterq; diſpoīt. Tū ego inquā:me ñ mō ea q̄ 9clᵗ
ſa ē ſumma rōnu:ūm mlᵗto magis hęc ip̄a qbus
uteris:uerba delectant:ut tandem aliqñ ſtlᵗticiā
magna lacēantē ſui pudeat. Accepiſti īqt.ī fa/
bulᵗ:laceſſētes cęlum gigantes:S; illos quo; uti 9
dignū fuit:bn̄igna fōtitudo diſpoſuit. S; uis ne
rōes ip̄as īuicē collidam9:Fōſitā ex huiōmōi cō
flictatōe plᵗchra q̄dā uēitatis ſitlᵗla diſſiliat. tuo
īq̄ ābitātu:Deum īquit eſſe oīu; potētē:neō du
bitaueīt. Qui qdē īq̄:m̄te 9ſiſtat:nllᵗs prſus ābi
gat. Qui ūo:iqt:ē oīu; potēs:nihil ē:q̄d ille ñ poſ
ſit. Nihil īq̄. Nū igitᵗ Deus facē malū pōt: Mīme
īq̄. Malū igitᵗ:iqt:nihlᵗ ē:cū id facē ille ñ poſſit:
q nihil ñ pōt. Ludis ne īq̄ me īextricablᵗe; labyrī
thū rōib; texēs: q̄ ñc qdē qua egēdiaris: itroeas:

Nūc uo quo ītroiēis: egēdiaē: ā mirablē: qndā di/
uinę sinplcitatis orbē oplicas: Et. n. paulo an a
btitudie icipiēs: eā sūmū bou: esse dicebas: quā ī
sūmo deo sita: loqbar. Ipm quo: deū sūmu: eē bo
nū: plnaq: btitudie: dissebas. ex quo neine: btu:
for: nisi qui piter deus ess&: qsi munuscl: dabas.
Rursus ipa: bōi fomā: dei ac btitudinis loqbaris
esse subām. Ipmq: unū id ipm eē bou: dicebas:
q ab oi re: na petet. Dmquo: bōitatis guberna
cul uniuersitatē rgē disputabas. uolētiaq: octa
parer: nec ulla: mali eē nata:. At: hec null extrin
seco sumptis: s altero ex altero fidē trahēte: īsi/
tis doesticisq: pbatoib: explicabas. Tū illa mie ī
quit: ludimo: s rē oiu: maxia: dei munē: quē du
dū: depcabamur: exegimo. Ea ē. n. diuinę forma
subię: ut n: ī externa dilabat: nec in se externum
aliqd ipa suscipiat. s sicut de ea Pāmenides ait.

. i Re orbē moblē: rotat: dū se immoblē: ipa cō
seruat. Quod si rōes quo: n extra petitas: s itra
rei quā tractabamo: ābitū collocatas agitauimo
Nihil ē: qd admirē: cū platōe sanciente didicēis
Cognatos de qb: loquūt rb: : opōtē eē sēmoēs

œlix q potuit bōi
Fōtē uiser lucidum.
Fœlix q potuit grauis
Terē soluer uincla.
Quōdā funera oiugis
Vates threicio gemēs:

Postq flebl'ibus modis
Siluas currere mobiles:
Amnes stare coegerat.
Iunxitq: ītrepidū latus
Sęuis cerua leonibus:
Nec uisum timuit lepo

Iā cantu placidū canē:
Cū flagrātior ītima
Fēuor pectoris ureēt:
Nec q ↄcta subegerant:
Ml̄cēnt dn̄m modi:
Immites supos q̄rēs:
Infēnas adiit domos:
Illic blāda sonantibus
Cordis carmīa t̄pans:
Quidqd p̄cipuis deę
Matris fōtib; hauserat:
q̄d luctɔ dabat īpotēs:
q̄d luctū geīans amor:
Deflet trenā ↄmouēs.
Et dulci ueniam prece
Vmbraꝝ dn̄os rogat.
Stupet tergemīus nouo
Captus cāmīe ianitor.
Quę sōtes agitāt metu
Vltrices sceleꝝ deę:
Iā męste lachȳmis madt̄
Mōi xionium caput
Velox p̄c ipitat rota.
Et lōga siti perditus
Spernit flumīa tantalɔ
Vult̄ dū satur ē modis:
Nō traxit ticyi iecur.
Tādē uīcimur arbiter
Vmbraꝝ miserans ait.
Donemɔ comitem uiro
Emptan carmīe ↄiugē:
S; lex dona coerceat:
Ne dū tartara liquerit:
Fas sit lumīa flectere.
Quis legē det amātib;
Maior lex amor ē sibi.
Heu noctis ꝑpe tēmīos
Orpheɔ euridicem suā
Vidit: pdidit: occidit.
Vos hęc fabl'a respicit:
Quicūq; ī superū die;
Mētem ducere q̄ritis:
Na; q tartareū ī specɔ
Victus: lumīa iflexerit:
Quidqd p̄cipuū tāhi:
Perdit: dū uidet: īferos.

EXPLICIT .:. LIBER .:. TERTIVS .:.

INCIPIT .:. LIBER .:. QVARTVS .:.

Vēturini prioris epigrāma ī quartū Bœtii libꝝ.
Hęc cecinit nutrix: matrē q; abrupit alūmnus
Magna locuturā: Soluit Seuerine stuporem

Illa tuum: mētiq̄ tuę tunc p̄parat alas:
Posse bonos hoīes. Sꝫ uincl'a ferre tyrānos:
Premia summa bonis: iniustis esse perenne.
Supplicium: fieriq̄ deos quoscunq̄ beatos:
Differit: utq̄ malus quicūq̄ est: bęlua fiat:
Inq̄ feras socios mutatos cantat ulyxis.
Punitos docet inde malos minus esse misellos.
Dilige iure bonos canit: & miserere malorum.
Fortuitasq̄ uíces: arctuꝝ: ⁊ fata recenset:
Herculis exemplis hortat̄q̄ ad sidera fortes.

Ec cum philosophia dignitate ul'tꝯ & oris grauitate seruata: leniter sua uiterq̄ cecinisset: Tū ego n̄dum penitus isiti męroris oblitus: intētōem dicer̄ adhuc aliq̄d pātis abrupi. Et o iq̄ ueri pręuia luminis: q̄ us adhuc tua fudit orō: tū sui spectatōe dīna: tū tuis rōibꝯ iuicta patueꝝt: eaq̄ mihi ⁊ si ob iiurię dolorē nup oblita: n̄ tn̄ atnehac ꝑrsus ignorata dixisti. Sꝫ ea ip̄a est: ul' maxima nr̄i cā męrōris: q, cū reꝝ boūs r̄ctor existat: ul' eē oīo mala possit. ul' īpunita p̄tereāt. Quod solū q̄ta dignū sit admiratōe: ꝑfecto ꝯsidera. at huic aliud maius adiūgit. Nā ipante: floēnteq̄ neq̄tia: uirtus n̄ solū p̄miis caēt. ūm ēt scel'atoꝝ pedibꝫ subiecta calcat̄: ⁊ i locū facinorū supplicia luit. Quę fieri i regno sciētis oīa: potētis oīa: sed bōa tm̄ mō uolētis dei: nemo satis pōt nec admirari: nec ꝯq̄ri. Tū illa ⁊ esset iq̄t: ifiniti stuporis oībꝫq̄ horibiliꝯ m̄stris: si uti tu æstimas: i tāti

uelti patrisfamilias dispoītissima domo uasa uilia colēnt: pciosa sordescēnt. Sꝫ n̄ ita ē. Nan si ea q̄ paulo āte ꝯclsa sunt: icōulsa seruāt: ip̄o de cuiꝰ r̄gno n̄c loqmur: auctoē cognosces: semp q̄ dē potētes eē bōs: malos ūo abiectos sp: atꝫ ībecil les: nec sin̄ pœna ūq̄ ēe uitia: nec sin̄ p̄mio uirtu tes: bōis fœlicia: mal' semp īfōtunia ꝯtigē. Mlta qꝫ id genꝰ. q̄ sopitis q̄rell': firma te soliditate cō roborēt. Et qm̄ uē forāꝫ btitudis. me dudū mō strāte uidisti: quo et̄ sita sit: agnouisti: decursis oībꝫ: q̄ p̄t̄mittē neciū puto: uiā tibi: q̄ te domū r̄uehat: ondā. Pēnas et̄ tuę m̄ti: qbꝫ se ī altuꝫ ex tollē possit: affigā: ut p turbatōe depl'sa: sospes ī p̄riā m̄o ductu: m̄a semita: m̄is et̄ uehicl' r̄uētāis

Vnt ⁊ enim pennę uolucres mihi
Quę celsa ꝯscendant poli:
Quas sibi cum uelox mens induit:
Terras perosa despicit.
Aeris immensi superat globum.
Nubesqꝫ post tergum uidet.
Quiqꝫ agili motu calet ętheris:
Transcendit ignis uerticem.
Donec in astriferas surgat domos:
Phœboqꝫ ꝯiungat uias:
Aut comitetur iter gelidi senis:
Miles corusci sideris:
Vel quocunqꝫ micans nox pingitur:
Recurrat astri circulum.
Atqꝫ ubi iam exhausti fuerit satis:

Polum relinquat extimum:
Dorsaq; uelocis premat etheris:
Compos uerendi luminis·
Hic regum sceptrum dominus tenet:
Orbisq; habenas temperat·
Et uolucrem currum stabilis regit:
Rerum coruscus arbiter·
Huc te si reducem referat uia:
Quam nunc requiris immemor·
Hec dices:memini:patria est mihi·
Hinc ortus:hic sistam gradum:
Quod si terrarum placeat tibi
Noctem relictam uisere:
Quos miseri toruos populi timent
Cernes tyrannos exules:

r Vm ego pape:iq̄:ut magna ꝓmittis:nec dubito:qn possis efficē· Tu mō quē excitauēis:ne moēris·Primū igit̄ bois sp adēe potētiā: malos ūo ꝯctis uirib; eē desertos:agnoscas licebit:quoꝝ qdē alteꝝ demīstrat̄ ex alt̄o Nā cū bōu; malu;q; ꝯtraria sit:si bōu; potēs eē ꝯstitēit: liq̄t ībecillitas mali·At si fragl̄itas clar̄scat mali:boi firitas nota ē·ſ; ut nr̄e snie fides abūdātior sit:altēutō calle ꝓcedā:n̄c hīc n̄c īde ꝓpoīta ꝯfirmās·Duo sūt:qb; ois humaōꝝ actuū ꝯstat effectus:uolūtas scil;:ac potās:quoꝝ si alteꝝ desit:nihl̄ ē quod explicari q̄at·deficiēte ⁊·n·uolūtate:nec aggēdit̄ qdē qsq;:q̄d n̄ ul̄t·At si pōtas absit:uoluntas frustā sit·Quo fit:ut si quē uideas adipisci uelle

q̄d mīme adipiſcat̄:Huic obtinēdi q̄d uoluēit:
defuiſſe ualētiā; dubitaē:n̄ poſſis·pſpicuū ē inq̄:
nec ullo mō negari pōt·Quē uō effeciſſe q̄d uo
lūit uideas:nū ēt potuiſſe dubitabis? mīme·q̄d
ūo quiſ; pōt:ī eo ualido:q̄d n̄ pōt:ī hoc ībecill' cē
ſēdo ē·Fateor īq̄·Memīſti ne igit̄:īquit·ſupioīb;
rōib; eē collectū :ītn̄tōe; oēm uolūtatis humanę
q̄ diuēſis ſtudiis agit̄:ad btitudīe; feſtinaē Me
mini īq̄:ill'd quo; ēe demr̄atū·Nū r̄cordaris bti
tudīe; ip̄m eē bōu;:eoq; mō cū btitudo petit̄ ab
oīb;:deſiderari bōu;?Mīme īq̄ r̄cōdor:qm̄ id me
mōīę fixū teneo·Oēs igit̄ hoīes:bōi piter ac mali
īdiſcēta ītn̄tōe ad bōu; puenir̄ nitūt̄·Ita īq̄ ꝯſe/
q̄ns ē·ſ; certū ē adeptōe bōi:bōs fiēi·cētū ē·Adi/
piſcūt̄ igit̄ bōi:q̄d appetūt bōu;:ſic uidet̄·Mali
uō ſi adipiſcēnt̄:q̄d appetūt bōu;:mali eē n̄ poſ
ſent·Ita ē·Cū igit̄ utriq; bōu; petāt:ſ; hi q̄dē a/
dipiſcāt̄:illi ūo mīme:n̄ dubiū ē:bōs q̄dē potē
tes eē:q ūo mali ſūt:ībecīles·Quiſq; īq̄ dubitat
nec reꝝ nāᷓ:nec ꝯſeq̄ntiā pōt ꝯſiderar̄ rōnū:rur
ſus īq̄t:ſi duo ſint:q̄b; idē ſecūdu; nāᷓ ꝓpōitu;
ſit:eoꝝq; unus nāli offō id ip̄m agat:at; pficiat:
Alter uēo nāle illud officiu; mīme admīſtrar̄ q̄
at:Alio uēo mō:quā nē ꝯueit:n̄ q̄dē impleat ꝓ
pōitu; ſuu;:ſ; imitet̄ implēte;:Que; na; hoꝝ ualē
tioē; eſſe decēnis?Et ſi ꝯiecto:inq̄:q̄d uel':plaīo
tn̄ ex te audir̄ deſidēo·Ambl'ādi inquit:motu;
ſecūdu; nāᷓ eſſe hoīb; n̄ n̄gabis?mīme inq̄·Eiꝰq;
rei pedu; offm̄ eſſe nāle n̄ dubitas?Nec hoc qui

dem inq̄. Si quis igit̃ pedib; incedẽ ualens:ãbu
let: Alioq; cui hoc nat̃ale pedũ desit offm̃: mani
b; nitens: ãbl'ar̃ conet̃: quis hoꝝ iur̃ ualn̄tior exis
timari pot̃? ꝯtexe: inq̄: cetera. Nã quin nat̃al' offi
cii potẽs: eo qui idẽ neq̄at: ualn̄tior sit: nll's ãbi-
gat. S; sũmũ bonu; q̄d eque mal' bõis ꝗ ꝓpõitu; ẽ
bõi qdẽ nat̃ali offõ uirtutũ petũt. mali ũo uariã
p cupiditatẽ: q̄d adipiscẽdi bõi ñale offm̃ ñ ẽ: id
ip̃m conant̃ adipisci. An tu alr̃ estimas? Mĩme
iq̄. Nã et̃ q̄d ẽ ꝯseq̄ns: p;. Ex his. n. q̄ ꝯcesseri: bo
nos qdẽ potn̄tes: malos ũo necesse ẽ eẽ ĩbecilles
Recte: iqt: p̃curris: idq; uti medici spar̃ solẽt: in
diciũ ẽ erecte iã r̃sistẽtisq; nẽ. S; qm̃ te ad ĩtelli
gendũ ꝓmptissimũ eẽ ꝯspito: cẽbras coacẽuabo
rões. Vide. n. q̄ta uitõsoꝝ hoĩu; pateat ĩfirmitas:
qui nec ad hoc qdẽ p̃uenir̃ q̄ũt: a q̄d eos nãl' du
cit ĩt̃nto: ac pñ ꝯpellit. Et qd: si hoc tã magno
ac pene inuicto p̃eũtis nẽ desereẽnt̃ auxilio? Cõ
sidera uero quãta sceleratos hoĩes hãt ĩpoten
tia. Neq;. n. leuia: aut ludicã p̃mia petũt: q̄ ꝯseq
at; obtinẽ ñ possũt S; circa ip̃a; reꝝ summa; uer
ticẽq; deficiũt: Nec in eo miseris ꝯtĩgit effect̃s:
q̄d solu; dies noctesq; moliunt̃. in qua re bõꝝ
uires eminẽt. Sicut. n eũ: qui pedib; incedẽs: ad
eu; locu; us; p̃ueĩẽ potuiss: quo nihl' ult̃eĩꝰ p
uiu; iaẽt ĩcessui: ãbl'ãdi pot̃ntissimu; eẽ cẽseres:
ita q expectẽdoꝝ fine; quo nihl' ultra est: appre
hendit: pot̃ntissim̃ necesse est iudices. Ex quo
fit: quod huic obiacet: ut ide; scelesti uirib; õibus

uideant̄ esse deserti·Cur·n·r̄licta uirtute:uitia sectant̄? Inscicia ne bonoꝝ? sȝ quid eneuacio igno/rantię cęcitate? An sectanda noueꝝt:sȝ tranuer/sos eos libido p̄cipitat? Sic quoȝ itēp̄antia fragi les facit:qui obluctari uitio nequnt·An sciētes: uolentesqꝫ:bōum deserunt:⁊ ad uitia deflectun tur? Sȝ hoc mō n̄ solum potentes esse:sȝ oīo eē de sinunt·Naȝ qui cōem oīuꝫ reꝝ q̄ sunt:finē r̄lin/quunt:pariter quoȝ esse desistunt:Quod quideȝ cuipiaȝ miꝝ:forte uideat̄:ut malos qui pl̄res ho minuꝫ sunt:eosdē n̄ eē dicamꝰ·sȝ ita sese res hēt Nam qui mali sunt:eos malos esse n̄ abnuo:sȝ e/osdeȝ esse pur̄:atȝ simpl̄r̄ nego·nā uti cadauer ho mineȝ mortuū dixeris:simpl̄r̄ uero hoīeȝ appel/lare n̄ possis:ita uitiosos malos quideȝ esse ꝯces/seris:sȝ esse absol̄te:n̄queaȝ ꝯfiteri·Est·n·q̄d or/dinē r̄tinet:seruatqꝫ nāȝ: quod uero ab hac defi cit:esse eт̄ quod ī sua nā situȝ ē:derelinquit· sed possunt īquies mali:nec ego quideȝ negauerī:Sȝ hęc eoꝝ potn̄tia:n̄ a uirībꝫ:sȝ ab ībecillitate des scēdit·Possunt·n·mala: q̄ mīme ualēnt:sī ī bōꝝ efficientia manē potuissē t:q̄ possibil̄tas eos eui dētiꝰ nihl̄ posse demīstrat·Nā si uti paulo ante collegimꝰ:malū nihl̄ ē:cū mala tm̄mō possit:ni/hil posse ī̱pbos liq̄t:p̱spicuū ē· A tȝ:ut ītelligas:q̄ nā sit huiꝰ potn̄tię uis:sūmo bono nihl̄ pot n̄tiꝰ esse diffiniuimꝰ·ita ē īq̄·sȝ idē īq̄t:facē malum n̄quit·mīme·Est igit̄ īquit aliqs: qui oīa posse hoīes putet:nisi quis īsaniat? nemo ē· Atqui idē

possunt mala:ut q̃dē ñ possent. Cū igit̃ bo᷑ tm̄/ mo ptn̄s possit oīa :ñ uẽo q̃ant oīa potētes etiā malo᷑:eosdē q mala possunt:mino posse maīfe stū ē. Huc accedit:q oē3 potntiā inter expetēda nūandam:oīaq3 expetēda rferri ad bōu3 ult ad quoda3 nę suę cacum̄ ondimo. s3 patrādi sceleris possiblitas rferri ad bōu3 ñ pōt.expetēda igit̃ ñ ē. Atq oīs potntia expetēda ē. Liq3 igit̃ maloru3 possiblitatē ñ esse potntiā. Ex qb3 oībus: bo᷑ po tntiaquide3:malo᷑ ūo mīme dubitabil apparet īfirmitas. Verāq3 illa3 platoīs esse sn̄iam liq3: so/ los q.d desidēnt posse facē sapientes: īpbos uẽo exercē quide3 q.d libeat: q.d uẽo desidēnt: explē ñ posse. faciūt. n. q̃ lib3: dū: p ea quib3 delectant̃: id bōu3 q.d desiderant: se adepturos putant. Si mīme adipiscunt̃: qm̄ ad btitudīe3 probra non ueniunt.

Vos uides sedē celso
Solii clmine reges:
Purpura claros nitente:
Septos tristib3 armis:
Ore toruo cōminantes:
Rabię cōdis anhelos:
Detrahat si quis supbis
Vani tegmina cultus:
Iā uidebit intus artas
Dominos ferre catenas.
Hic. n. libido uersat.
Auidis corda uēnis.
Hic flagellat ira m̄tes
Fluctus t̃bida tollēs.
Męör aū captos fatigē
Aut spes lubrica tōq̃t:
Ergo: cū caput tot unū
Cernas ferē tyrannos:
Nō facit q.d optat ip̄e
Dominis p̄ssus iniquis

Ides ne igiturq̃to ī cœno probra uoluāt̃:
quapbitas luce resplendeat! In quo pspi

euum est:numq̄ bonis premia:numq̄ sua scelēi/
bus deesse supplicia·Rez τ·n·q̄ gerunt: illud
ꝓpter quod una q̄q; res gēit: eiusdē rei p̄miu;
esse:n̄ iniuria uideri pōt·uti currēti i stadio:ꝓp
ter quā currit:iacet p̄miu; corona· S; bt̄itudie;
esse id ip̄m bōum ꝓpter q̄d oīa gerūt:ōndimꝰ
Est igit huānis actib; ip̄m bōum ulti premium
cōe ꝓpōitu;·Atq hoc a bōis n̄ pōt separari·neq;
·n·bōus ultra iur uocabit:qui careat bō·qr pro
bos moēs sua p̄mia n̄ rlinquūt· Quantūlib; igit
seuiant mali:sapienti tn̄ corona nō decidet :nō
arescet:N; eni ꝓbis aīs ꝓprium decꝰ aliena de/
cerpit iꝓbitas·Quod:si extrinsecꝰ accepto leta
retur:poterat hoc ul alius quispiam:ul et ille q
ꝯtulisſ;:auferre·S; qm̄ id sua cuiq; ꝓbitas ꝯfert·
tunc suo p̄mio carebit: quō probus esse desierit·
Postēmo cū ōe p̄miū idcirco appetat:qm̄ bōum
esse credit:quis bōi ꝯpote;·p̄mii iudicet expte;·
At cuiꝰ p̄mii:ōium plcherrimi maximiq;·mem
to τ·n·corollarii illius:q̄d paulo an̄ p̄cipuū de/
di:ac sic collige·Cū ip̄m bōum bt̄itudo sit: bōs
oēs:eo ipō:quo bōi sunt:fieri bt̄os liq̄t·S; qui bt̄i
sunt:deos esse ꝯuenit·Est igitur p̄miū bōz: q̄d
nllus dterat dies:nllius minuat pōtas: nullius
fuscet iprobitas:deos fieri·Que cū ita sint: de
malorū quo; insepabili pœna dubitar sapiēs ne
queat·Nā cū bonum malūq;:it pœna at; p̄miu;
aduersa frōte dissideant:q̄ i bōi premio uidemꝰ
accidē:eadē necesse ē :i mali pœna ꝯtāria parte

respondeant. Sicut igitur probis probitas ipsa fit p̄miun: ita improbis et̄ nequitia ipsa suppliciū ē. Iam uero quisquis afficitur pœna: malo se affectū eē ñ dubitat. Si igitur se se ip̄i existimar̄ uelint: possunt ne sibi supplicii expe᷑tes uideri: quos oīu: maloꝝ extēma nequitia ñ afficit modo ueꝝ et̄ uehem̄ter īficit? Vide aut̄ ex aduēsa pāte borū: q̄ ip̄robos pœna cōmitetur. Om̄e nāq; q̄d sit: unū esse: ipsumq; unū bōu: eē: paulo an̄ didicisti. Cui ɔsequēs ē: ut oē q̄d sit: id et̄ bōum esse uideatur. Hoc igit̄ mō: quidquid a bono deficit esse desistit. Quo fit: ut mali desinat eē q̄d fuerant. S; fuisse hoīes: adhuc ipsa humani corporis reliqua spēs ostētat. Quaē uersi ī malicia: humana; quo; amisere nat̄a;. S;: cū ultra hoīes queq; ꝓuehē sola ꝓbitas possit: ñcesse ē: ut quos ab huāa ɔditōe deiecit: infra hoīs meritū detrudat īꝓbitas. Eueīt igit̄: ut quē trāsfōmatū uitiis uideas: hoīe; estimaē ñ possis. Auaricia fēuet alienarū opū uiolētus ēptor: lupi similē dixeris. Ferox atq; iquietus līguā litigiis exercet: cani cōpabis. Insidiator occl̄tus surripuisse fraudib; gaudet: uulpeculis exeq̄tur. Irē ītempans fremit: leonis aīu; gestar̄ cēdatur. Pauidus ac fugax: ñ metuēda fōmidat: ceruis similis hēatur. Segnis ac stupidus torp&: asinū uiuit. Leuis: at; īcostans: studia per mutat: nihl̄ auibus differt. Fœdis: īmūdisq; libidinib; īmēgitur: sordidē suis uoluptate detinetur. Ita fit: ut q̄ ꝓbitate deserta: homo ēe desi-

erit: cum· ī diuinā coditōem trāsiē n̄ possit: uertatur in beluam ·

Ela naritii ducis:
Et uagas pelago rates
Eurus appulit insulę:
Pl'chra q̄ residens dea:
Solis edita semine:
Miscet hospitib; nouis:
Tacta carmine pocula·
Quos ut ī uarios modos
Vertit herbipotēs manꝰ:
Hūc apri facies tegit·
Ille marmaricus leo
Dēte cēscit ꝛ ūguibꝰ:
Hic lupis nup additꝰ:
Flē dum parat: ululat·
Ille tigris ut indica:
Tecta mitis obābl'at·
S; li cet uariis malis
Numē archadis alitis
Obsitū miserās ducē:
Peste soluēit hospitis:
Iam t̄n mala remiges
Ore pocula traxerāt·
Iam sues cerealia
Glāde pabula uerterāt
Et nihil manet ītegrū
Voce ꝛ copore pditis ·
Sola mēs stabil' super:
Mōstrā q̄ patit': geit·
O leues nimiū manū:
Nec potentia graīna:
Mēbra q̄ ualeāt licet:
Corda uertē n̄ ualēt·
Intus ē hoīum uigor:
Arce ꝯditus abdita·
Hęc uenena potētius
Detrahūt hoīe; sibi:
Dira q̄ penitꝰ meāt
Nec nocentia corpoī:
Mentis ul'nē sęuiūt·

Vm ego fateor inq̄: nec iīuria dici uideo uitiosos: tā &si humani cōporis spem seruent: ī beluas t̄n aīoꝝ qualitate mutari: S; quoꝝ atrox scelerataq; mens boꝝ pnicie sęuit: id ipm eis licē noluissē· Nec l; iquit: uti ꝯuēiēti mīstrabitur loco· s; tn̄ si id ipm q̄d eis licē cēdit' auferat': magna ex pte sceleratoꝝ hoīu; pœna re

leuetur. Et enim: quod incredibile cuiq̃ forte ui
deatur: īfœlicioēs esse necesse ē malos: cū ꝯcupi
ta pfecerit: q̃ si ea q̃ cupiunt: iplē ñ possint. Nā:
si miseꝝ ē: uoluisse praua: potuisse miserioꝝ ē: sin
quo uolūtatis miserę lāguēt effetūs. Itaqꝫ: cū sua
singlis miseria sit: triplici īfortuio necesse ē ur-
geant: quos uideas scelus uelle: posse pficē. Acce
do īq̃m: s uti hoc īfōtunio cito careāt: patrandi
sceleris possiblitate deserti: uehemēter exopto.
Carebunt: inquit: ocius: q̃ tu forsitā uelis: uel illi
se se ęstimēt esse carituros. neqꝫ. n. ē aliqd ī tam
breuibꝫ uitę metis ita seꝝ: q̇d expectāī lōgū: īmō
tal' p̄sertiꝫ aīus putet: quoꝝ magna spes ⁊ excelsa
facinorum machina: r̄pentino atꝫ insperato sępe
fine destruit. q̇d qdeꝫ illis miserię mōuꝫ statuit
Naꝫ si neqtia miseros facit: miserior sit necesse
est: diuturnior neq̃: quos īfœlicissimos esse iudi
careꝫ: si ñ eoruꝫ maliciaꝫ salteꝫ mors extrema fini
ret. Et eniꝫ: si de prauitatis īfortunio uera ꝯcl'si-
mus: infinitaꝫ liq̇t esse miseriaꝫ: quaꝫ esse ꝯstat e-
terna: Tum ego mira qdeꝫ: inquaꝫ: ⁊ ꝯcessu diffi-
cilis illatio ē. Sꝫ his eā q̃ prius cōcessa sunt: nimi
um cōuenire cognosco: Recte inqt ęstimas. s qui
cōcl'sioni accedē duꝝ putat: ęquum est: uł falsū
aliquid p̄cessisse demōstret. uł collatōeꝫ ꝓpōito-
num ñ esse efficaceꝫ necessarię ꝯcl'sionis ōndat..
Alioquiꝫ cōcessis p̄cedentibꝫ: nihł ꝓrsus ē: quod
de illatiōe causet. Nā hoc quoqꝫ q̇d dicaꝫ: ñ minꝰ
miꝝ uideat: s ex his q̃ sumpta sunt: ęque neces-

sarium est. Quid nam iquam: fœliciores esse im
pbos: inquit: supplicia luētes: q̄ si eos nlla pœna
iusticię coerceat. Neq; id nunc molior: quod cui
uis ueniat in m̄te: corrigi ultōe prauos moēs: &
ad rectū: it̄ supplicii terror̄ deduci. Cęteris quo;
exemplum esse: clpanda fugiēdi. S; alio quoda;
m̄o ifœliciores esse ipbos arbitror ipunitos: tā &
si nlla rō correptōis: nlus r̄spectus hēat exēpli
Et quis erit inq̄ p̄ter hos alius mōus? Et illa bōs
inqt: esse fœlices: malos ūo miseros n̄ ne ɔcessi-
mus? Ita ē iqua; Si igit̄ miserię: inquit: cuiuspia;
bōu; aliquod addat̄: n̄ ne fœlicior ē eo: cuiꝰ pu
ra ac solitaria: sin̄ cuiuspia; bōi amistiōe miseria
est? Sic iq̄ uidet̄: q, si eide; misero: q ɔctis careat
bōis: p̄ter ęa qb; miser ē: aliud malū fuerit anne-
xum. n̄ ne mlto ifœlicior eo cēsendus est: cuius
ifortuniū bōi pticipatōe r̄leuat̄? quid ni iq̄ hēnt
igit̄ ipbi. quō puniūt̄ qdē bōi aliqd annexū pœ
na; ip̄a;. s. q̄ rōe iustitię bōa ē. Ide;q;. cū supplicio
carēt. inest eis aliquid ultēius mali. ip̄a uidelic;
inpunitas: quā iniquitatis merito: malū esse ɔfe
ssus es. negar̄ n̄ possu;. mlto igit̄ ifœliciores ip-
bi sunt: iiusta ipunitate donati: q̄ iusta ultione
puniti. S; puniri ipbos iustū eē: ipuitosi ūo elabi
iniquū esse manifestū est. Quis iq̄ id neget: sed
nec quidē illud ait: quisquā n̄gabit: bōu; esse ōe:
q,d iustū ē. Cōtraq; q,d iiustū ē: malu; esse liq̄re
respōdi tū ego: ista quidē ɔsequētia sunt eis: que
paulo an̄ ɔclsa sunt. s; q̄so iq̄ te. nulla ne aiaru;

ſupplicia poſt defunctū morte corpus reliquis?
Et magna qdē iquit:quoꝝ alia poenali acerbita/
te:alia uo purgatoria clemētia dei exerceri puto.
Sꝫ nūc de his differē ꝯſiliū n̄ ē.id uo hactenus
egimus:ut q̄ idigniſſima tibi uidebatᷣ malorum
potās:eā nullā eē cognoſcēs.Quosqꝫ ipunitos q̄
rebare:uidēs n̄q̄ i pbitatis ſuę carē ſuppliciis.li
cēciaꝫ quā cito finiri p̄cabaris:nec lōgaꝫ eē diſce
res.iſœlicioreq̄ꝫ for:ſi diuᷣnior:iſœliciſſimaꝫ uo:
ſi eſſet ęterna.Poſt hęc miſeriores eſſe i pbos iiu
ſta impunitate dimiſſos:q̄ iuſta ultōe punitos.
Cui ſn̄ię ꝯſequēs ē:ut tū demū grauioribꝫ ſuppli
ciis urgeāᷣ:cū ipuniti eē credūᷣ.Tū ego:quo tu
as inq̄ rōes ꝯſidero:nihl̄ uerius dici puto. At ſi
ad hoīuꝫ iudicia ręuertar:quis ille ē:cui n̄ creden
da hęc mō:ſꝫ ſalteꝫ audienda uideanᷣ?Ita ē iqt
illa.nequnt.n.ocl̄os tenebris aſſuetos:ad lucē p
ſpicuę ueritatis attollē.Similesqꝫ auibꝫ ſunt.q̄ꝝ
ituitū nox illumīat.dies cęcat:dū.n.nō reꝝ ordi
neꝫ:ſꝫ ſuos ītuēᷣ affectus:ul̄ licenciā:ul̄ ipunita/
tē ſceleꝝ putāt eſſe foeliceꝫ.Vide aūt qd ęterna
lex ſanciat.ſi melioribꝫ aīum ꝯfōmaueris. nihil
opus ē iudice p̄miū deferente:tu te ip̄e excellen
tioribꝫ addidiſti:ſi ſtudiuꝫ ad peiora deflexeris:
extra te ne q̄ſieris ultorē:qa tu te ip̄e in deteri/
ora truſiſti:ul̄uti:ſi uicibꝫ ſordidaꝫ humū:cęlūqꝫ
r̄ſpicias:ꝯctis extra ceſſātibꝫ:ip̄a cēnendi rōe n̄c
cœno:n̄c ſideribꝫ itēeſſe uidearis.At uulgo iſta
non r̄ſpicit.Quid igiᷣ.his ne accedamus:quos

beluis similes esse monstrauimus? quid: si quis amisso penitus uisu: ipm etiã se hũisse oblĩuiscẽt intuitũ: nihilq; sibi ad humanã pfectiõe3 deesse arbitraret: Nũ uidentes eadẽ: cęcos putaremus? nã ne illud quidẽ adquiescẽt: qd ęque ualidis rõnum nitit firmamẽtis: īfœliciores eos esse qui faciũt: q̃ qui patiunt iiuriã. Vellem inq̃ has ipas audir rões. Oẽm inquit impbũ nũ supplicio dignũ negas? mĩme. Infœlices uẽo eẽ qui sunt ipbi: mltipliciter liq̃t. Ita iq̃. Qui igit supplcio digni sunt: miseros eẽ ñ dubitas? Coueit iq̃. Si igit cognitor ait rsidẽs: cui supplciũ ifẽndũ putaẽs: ei q fecisset: an q ptulisset iiuriã? Nec ãbigo iq̃. qn ppesso satisfacẽ3 dolor facietis. Miserior igitur tibi iiurię illator: q̃ acceptor esse uideretur. Cõseqtur iq̃. Hac igit aliisq; de cãis eadẽ radice nitẽtib: q turpitudo suapte nã: miseros facit: ap paẽt illatã cuilib3 iiuriã ñ accipiẽtis: s3 iferẽtis eẽ miseriã. Atq ñc ait: otrafaciũt oratores: p his enĩ q graue qd acerbũq; ppessi sunt: miseratõe3 iudicũ excitare conãt: cũ magis admittẽtib3 iustior miseratio debeat: quos ñ ab iratis s3 a ppiciis potio: miserantib3q; accusatorib3: ad iudiciũ: ue luti ęgros ad mediciũ duci oportebat: ut clpe morbos supplicio rsecarẽt. Quo pacto defensoꝝ opa: ul tota frigẽt: ul: si pdesse hoib mallet: i ac cu satõis habitũ uẽtẽtur. Ipi quo3 impbi: si eis aliqua rimla uirtutẽ rlictã fas eẽt aspicẽ: uitioꝝq; sordes pœnarum cruciatib3 se depõituros uide

rēt ꝯpēſatōe adipiſcēdę ꝓbitatis: nec hos cūcia
tꝰ eē diceret: defenſoꝝq; opa r̄pudiarēt: ac ſe to
tos accuſatorib: iudicib:q; pmittēnt. Quo fit: ut
apud ſapiētes nullus ꝓrſus odio locus r̄linq̄t.
Nā bōsqs niſi ſtultiſſimꝰ oderit? malos uo odi
ſſe: rōne caret Nam: ſicuti corpoꝝ langor: ita
uitioſitas quidā. ē q̄ſi morbus aīoꝝ. cū ęgros cor
por̄ mīme dignos odio: ſ; potiꝰ miſēatōe iudice
mꝰ: mlto magis n̄ īſequēdi ſ; miſerādi ſūt: quoꝝ
mētes omī langor̄ atrocior urget imꝓbitas.

Vid tantos iuuat excitare motus?
Et propria fatum ſollicitare manu?
Si mortem petitis: propinquat ipſa
Sponte ſua: uolucres nec remoratur equos.
Quos ſerpens: Leo: Tigris: Vrſus: Aper:
Dente petunt: idem ſe tamen enſe petunt.
An diſtant: quia diſſidentq; mores:
Iniuſtas acies: ⁊ fera bella mouent?
Alternisq; uolunt perire telis?
Non eſt iuſta ſatis ſęuitię ratio.
Vis aptam meritis referre uicem?
Dilige iure bonos: ⁊ miſereſce malis.

Ic ego uideo īq̄: q̄ ſit ul̄ fœlicitas: ul̄ miſe-
ria ī ip̄is ꝓboꝝ at; īꝓborū meritis ꝯſtituta
S; ī hac ip̄a fortuna popl̄ari: n̄ nihl̄ boni:
mali ue īeſſe ꝑpēdo. Neq;. n. ſapiētū quiſq̄ exul
īops: ignominoſusq; eſſe malit: potiꝰq̄ opibus
pollens: honoē reuēndus: potn̄tia ualidus: ī ſua
ꝑmanēs urbe florē. Sic. n. clariꝰ teſtatiꝰq; ſapię

tractatur officium: cũ in ꝯtingentes poplos re-gentiũ quoda; mõ btitudo transfundit. Cũ p̃ser tim carcer: lex: cęteraq; legaliũ tormẽta pœnaꝝ: pniciosis potiꝯ ciuibus: ꝓpter quos et constituta sunt: debeant: Cur igit hęc uersa uice mutet: sceleꝝq; supplicia bõs p̃mant: p̃mia uirtutũ mali ra piant: uehemẽter ammiror: q̃q; tã iiustę ꝯfusionis rõ uideat: ex te scir desidero: minus ⁊ .n. miärer si misceri oĩa fortuitis caĩbus cẽderẽ. nũc stupo-re; meũ deus rector exaggeät: Qui cũ sępe bonis iocũda: malis aspa: ꝯtraq; bõis dura tribuat: mal optata ꝯcedat: nisi cã dep̃hedat: quid ẽ: q̃d a fö tuitis caĩb; differre uideat: Nec miꝝ ĩquit: si qd ordinis ignorata rõe: temerariũ. ꝯfusu;q; cẽdat: S; tu: q̃uis cãm tantę dispõitõis ignores: tñ qm̃ bõus rector mũdu; tempat: recte fieri cuncta ne dubites.

I quis arcturi sidera nescit
Propinqua summo cardine labi:
Cur legat tardus plaustra boetes:
Mergatq; seras ęquore flammas:
Cum nimis celẽs explicet ortus:
Legem stupebit ętheris alti.
Palleant plenę cornua lunę:
Infecta metis noctis opacę:
Queq; fulgenti texerat ore:
Confusa phœbe detegat astra:
Commouet gentes publicus error:
Lassantq; crebris pulsibus æra.

Nemo miratur flamina chori
Littus feruenti tundē fluctu:
Nec niuis duram frigore molem
Feruente phœbi soluier ęstu.
Hic enim causas cernē promptum
Illic latentes pectora turbant.
Cuncta quę rara prouehit ętas:
Stupetq; subitis mobile uulgus
Cędat inscitie nubilus error:
Cessent profecto mira uideri.

Ta ē īq̄ S; cu; tui munēis sit:latētiū reru; caūas euoluē:uelatasq; caligīe ęxplcar̄ rōes q̄so:uti hic decernas:⁊ qm̄ hoc me miāclm maxime pturbat:edisseras. Tū illa paulisp arri/dens:ad re; me:iqt:oīum maximā quęsitu uocas cui uix exhausti quicq̄ satis sit. Talis nanq; mate: ria ē:ut una dubitatōe succisa:inūablēs alię:uelt hydre capita succēscant.nec ullus fuēit modus: nisi qs eas uiuacissimo m̄tis igne coerceat. In hac .n. de ꝓuidentię simplcitate:de fati serie:de re/pētinis caib;:de cognitōe:ac de prędestinatōe di uina:de arbitrii libertate q̄ri sol;:Quę q̄ti oneris sint:tu ipse ꝑpēdis. S; qm̄ hęc quo; te nosse :q̄dā medicię tuę portio ē:q̄q̄ āgusto limite tp̄ris septi tn̄ aliqd deliberar̄ conabimur. Quod si te musi/ci cāmis oblectamta delectant:hanc oport; pau/lisp differas uoluptate;:dū nexas sibi ordine ꝯte xero rōes. Vt lib; inq̄: Tūc uelt ab alio orsa pri i pio:ita disseruit. Oīum ignatio rerum:cunctusq;

mutabilium naturarum progressus: et quidquid aliquo
mouetur modo: causas: ordinem: formas: ex diuine mentis sta/
bilitate sortitur. Hec in sue simplicitatis arce composita:
multiplicem rerum gerendis rebus modum statuit. Qui modus
cum in ipsa diuine intelligentie puritate conspicitur: prouide/
tia nominatur. Cum uero ad ea: que mouet: atque disponit: refer/
tur: fatum a ueteribus appellatum est. que diuersa esse
facile liquebit: si quis utriusque ui mente conspexerit. Nam
prouidentia est ipsa illa diuina ratio in summo omnium principe
constituta: que cuncta disponit. Fatum uero inherens rebus mobi
libus dispositio: per quam prouidentia suis queque nectit or/
dinibus. Prouidentia namque pariter cuncta: quamuis diuersa: quam
uis infinita: complectitur. Fatum uero singula digerit in motum
locis: formis: ac temporibus distributa. ut hec temporalis ordinis
explicatio in diuine mentis adunata prospectu: prouidentia
sit. Eadem uero adunatio digesta atque explicata temporibus
fatum uocetur. Que licet diuersa sint: alterum tamen pendet ex
altero. Ordo namque fatalis ex prouidentie simplicitate
procedit. Sicut enim artifex faciende rei formam mente
percipiens: mouet operis effectum: et quod simpliciter presentarie
que prospexerat: per temporales ordines ducit: Ita deus proui
dentia quidem singulariter stabiliterque facienda dis
ponit. Fato uero hec ipsa que disponit: multipliciter
ac temporaliter administrat. Siue igitur famulantibus quibusdam
prouidentie diuine spiritibus fatum exerceatur: seu anima: seu
tota inseruiente natura: seu celestibus siderum motibus:
seu angelica uirtute: seu demonum uaria sollertia: seu
aliquibus horum: seu omnibus: fatalis series texitur: Illud certe
manifestum est: immobilem simplicemque gerendarum rerum

formaꝫ eſſe ꝓuidentiam· Fatū uero eorum:q̄ di/
uina ſimplĭcitas gēnda diſpoſuit: moblĭem nexū
atꝫ ordīem tp̄ralē· Quo fit: ut oīa q̄ fato ſubſunt
ꝓuidentię quoꝫ ſubiecta ſint: cui etiā ip̄m ſubia
cet fatum· Quędā uero quę ſub prouidn̄tia loca
taſunt: fati ſerieꝫ ſupent· Ea uero ſunt: quę pri/
mę propīqua diuinitati: ſtabilr̄ fixa fatal̄ ordīeꝫ
moblĭtatis excedūt· Nā ut orbis ōbiuꝫ circa eun
dem cardinē ſeſe uertn̄tiuꝫ: q ē intimus: ad ſim
plĭcitatē medietatis accedit· Cęterorumqꝫ extra
locatoꝝ: ulĭti cardo qdaꝫ circa quē uēſent: exiſtit
Extimꝰ uēo ābitu maior̄ rotatus: q̄to a pūcti me
dia indiuiduitate diſcedit: tanto amplĭorib; ſpa/
tiis explĭcatur· Si qd uēo illi ſe medio ꝯnectat: ⁊
ſociet: in ſimplĭcitatē cogit̄: diffūdiqꝫ: ac diffluer̄
ceſſat: ſilĭ rōe quod lōgius a prima m̄te diſcedit:
maioribus fati nexibus īplĭcatur· Ac tāto aliqd
fato libeꝝ ē: q̄to illū rerū cardīeꝫ uicinius petit·
Quod ſi ſupnę m̄tis heſerit firmitati: motu ca/
rens: fati quoꝫ ſupgredit̄ neceſſitatē· Igitur uti
ē ad intellectū rōcinatio: ad id qd ē: id qd gigni
tur: ad ęternitatē t̄pus: ad punctū mediū circlus·
Ita ē fati ſeries mobil̄ ad ꝓuidētie ſtablĭem ſim
plicitatē· Ea ſeries cęlum: ac ſidera mou&: elemīta
in ſe inuicē t̄perat: ⁊ alt̄na cōmut̄one t̄nſfōmat
Eadē naſcētia: occidētiaqꝫ oīa: p ſimlĭes fœtuum
ſeminumqꝫ r̄nouat progēſſus· Hęc actus et̄ fōtu/
nasqꝫ hoīūm īdiſſolublĭ cārum cōnexiōe cōſtrin
git· quęcuꝫ ab immobil̄ prouidn̄tie proficiſcat̄

exordiis: ip̄am quoq; ī mutabilem esse necesse est. Ita. n. res optie gerunt: si manēs ī diuina m̄te simplicitas indeclinabilē cā₄ ordinē pmat. Hic uo ordo res mutabiles ꝛ alioqn temē fluit as ppria icōmutabiltate coercet. Quo fit: ut tam ꝛ si uobis hūc ordie; mime ꝯsiderar̄ ualētib; ꝯfusa oia ptur bataq; uideant. Nihilominꝰ tn̄ suus mōus ad bonum dirigēs ꝯcta dispoīt. Nihil ē. n. q̄d mali cā nec ab ip̄is qde; impbis fiat. Quos: ut uberrime demstratū est: bōu; q̄rentes prauus error auētit. ne dū ordo de summi bōi cardie pficiscēs: a suo quoq̄ deflectat exordio. Quę uēo: inquies: potest ulla iniquior esse cōfusio: q̄ ut bōis tu; aduēsa: tū prospa: mal tum eē optata: tum odiosa cōtigāt? Num igit ea m̄tis integritate hoies degunt: ut quos probos: improbos ue censuerit: eos quoq; uti ęstimant: esse necesse sit? Atq in hoc hoiu; iudicia depugnant: ut quos alii p̄mio: alii supplicio dignos: arbitēnt. Sed ꝯcedamꝰ: ut aliqs possit bōs malosq; discernē. Nū igit poterit ītueri illa: intimam tēpiem: uel ut ī corporib; dici solet: animo₄? Non. n. dissimile ē miraclm nesciēti: cur sanis corporib;: his quidē dulcia: illis uēo amara cōueniāt. Cur ęgri eē qdā leuib;: qdā uēo acrib; adiuuant. At hoc medicus: q sanitatis ip̄ius moūm tēpam̄ tumq; dignoscit: mime mirat. Quid uēo aliud aiorū salus uidetur eē q̄ pbitas? Quid ęgritudo q̄ uitia? Quis aut̄ alioꝝ: ul seruator bo₄: ul malo₄ deplsor: q̄ rētor ac medicator m̄tium Deus: qui

eum ex alta ꝓuidn̄tię specl'a r̄spicit:qd unicuiq;
ꝯueīat:agnoſcit·Et q̄d ꝯuenit̄ nouit:accōmodat
Hic iā fit illud fatal' ordīs inſigne miracl'm:quō
a ſciēte gerit̄:q̄d ſtupeant ignorantes·Nam ut
pauca:q̄ rō ualet humana:de diuīa ꝓfūditate p
ſtringam:de hoc quē tu iuſtiſſimū:& ęqui ſerua/
tiſſimū putas:oīa ſcienti prouidn̄tię diuēſum ui
detur· & uictricē cām diis:uictā; uēo catōi placu
iſſe familiaris nr̄ Lucanus ammonuit·Hic igituri
quidquid citra ſpē uideas geri:reb; quide; ordo
rectus ē·opiniōi uēo tuę pueſa ꝯfuſio·S; ſit ali/
quis ita bn̄ moratus:ut de eo diuinū iudiciū:pitr̄
hūanumq; cōſentiat·S; eſt aī uirib; infirmus:cui
ſi quid eueniat aduerſi:deſinet colē forſitā īno/
centiam:p quam n̄ potuit retinē fortuna;· Par/
cit itaq; ſapiens diſpenſatō ei:quem deteriorē
facē poſſit aduerſitas:ne cui n̄ ꝯueniat laborare
patiatur·Eſt alius cūctis uirtutib; abſol'tus:ſāctꝰ
q; ac deo ꝓximꝰ·Hūc ꝯtingi quib;lib& aduerſis
nefas ꝓuidn̄tia iudicat:adeo ut ne corporeis q
dem morbis agitari ſinat·Na; ut quida; me quo
q; excellētior:ait:
·i·uiri ſacri corpus ędificauerunt uirtutes:& red
dideꝝt fortē·Fit aut̄ ſępe uti bōis ſumma rerum
gerendaꝝ deferat̄·ut exuberās r̄tundat̄ iꝓbitas
Aliis miſta q̄dā ꝓ aīoꝝ q̄litate diſtribuit·Quoſ/
dam r̄mordet:ne lōga fœlicitate luxurient·Al'os
duris agitari ſinit: ut uirtutes aī patię uſu:atq;
exercitatōe ꝯfirmēt̄·Alii pl's ęquo metuūt:quod

ferre possunt. Alii plus equo despiciunt: quod ferre nō possunt. Hos in experimentum sui tristibus ducit. Nōnulli uenerandū seculi nomē: gloriose precio mortis emerunt. Quidā suppliciis inexpugnabiles: exemplum ceteris ptulerunt: inuictam malis esse uirtutē: que q recte atque dispōite: et ex eorum bono: quibus accidere uidentur: fiant: nulla dubitatio ē. Nā illud quoque: quod improbis nūc tristia: nunc optata proueniunt: ex eisdem ducitur cāis. Ac de tristibus quidem nemo miratur: quod eos male meritos oēs existimāt: quorum quidē supplicia: tū ceteros a sceleribus deterrēt: tū ipsos quibus inuehuntur: emēdant. Leta uero magnū bōis argumentum loquuntur: quid de huiusmōi foelicitate debeāt iudicare: quam familiari sepe improbis cernant. In qua re illud etiam dispēsari cēdo: quod ē forsitā alicuius tam preceps: atque iportuna natura: ut eū i scelera potius exacērbare possit rei familiaris inopia: huius morbo prouidentia collate pecuie remedio medetur. Hic foedatā probris ɔsciam spectans: et secū fortunam suam ɔparans: forsitan ptimescit: ne cuius rei usus iocūdus ē: sit tristis amissio. Mutabit igitur mores. Ac dū fortunam metuit amittere neqtiā derelinquit. Alios ī cladē mēitam precipitauit īdigne aucta foelicitas. Quibusdam pmissū ē: puniēdi ius: ut exercitii bōis: et malis eēt cā supplicii. Nā ut probis atque īprobis nullū foedus ē: ita ipsi inter se īprobi nequeunt ɔuenire. Quid nisi cū a semet ipsis: discrepantibus cōsciam uitiis: quisque dissētiat: faciāt que sepe ea: que cū gesserint: nō fuisse gerenda decērnāt

Ex quo sepe summa illa prouidñtia protulit isi/
gne miraclm:ut malos mali bonos facent. Nam
dū iiqua sibi a pessimis qdā ppeti uidet:noxioꝝ
odio flagāntes:ad uirtutis frugē rediē:dū se se
eis dissimles studēt eē:quos oderāt. Sola ē.n.di
uina uis:cui mala quoꝫ bōa sunt:cū eis ꝯpetter u
tēdo:alicuiꝰ bōi elicit effectū. Ordo.n.qdā ꝯcta
ꝯplectit:ut qd ab assignata ōdis rōe decesserit:
Hoc lꝫ i aliū tñ ordiem rlabat:ne qd ī regno ꝓui
dētię liceat temeritati.

.I fortissimus
ī mūdo deus oīa regit. Nec.n.fas ē hōi cūctas di
uini opis machīas ul cōphēdē:ul explcar sermo
ne:Hoc tm pspexisse sufficiat:q, naꝝ oiuꝫ ꝓditor
Deus:idē ad bouꝫ dirigēs ꝯcta:dispoit. Dūqꝫ ea q
ꝓtulit:ī sui simltudieꝫ retinē festinat:malū ōne
de rei publcę suę termīs p fatal seriē necessita/
tis elimiet:Quo fit:ut q ī terris abundae credūt:
si dispōtē ꝓuidñtiā spectes:nihl usq mali eē p
pendas:Sꝫ te uideo iā dudū ⁊ pōdē qstiois onēa
tuꝫ:⁊ rōis ꝓlixitate fatigatū: aliquaꝫ carmīs ex/
pectaē dlcedieꝫ. Accipe igit haustum:quo refec
tus firmior in ulteriora contendas.

I uis celsi iura tonantis:
Pura sollers cernere mente:
Aspice summi culmina cęli:
Illic iusto fœdere rerum
Veterem seruant sidera pacem.
Non sol rutilo concitus igne:

Gelidū phœbes impedit axem.
Nec quę summo uertice mundi
Flectit rapidos ursa meatus:
Nunquam occiduo lota profundo:
Cętera cernens sidera mergi:
Cupit occeano tingere flāmas.
Semper uicibus temporis ęquis:
Vesper seras nunciat umbras:
Reuehitq3 diem lucifer almum.
Sic ęternos reficit cursus
Alternus amor: sic astrigeris
Bellum discors exulat oris.
Hęc concordia temperat ęquis.
Elementa modis: ut pugnantia
Vicibus cędant humida siccis:
Iunganťq3 fidem frigora flammis.
Pendulus ignis surgat in altum:
Terręq3 graues pondere sidant.
Hisdem causis uere tepenti
Spirat florifer annus odores:
Aestas cererem feruida siccat:
Remeat pomis grauis autumnus:
Hyemen defluus irrigat imber.
Hęc temperies alit: ac profert:
Quidquid uitam spiriat in orbe:
Eadem rapiens condit: & aufert
Obitu mergens orta supremo.
Sedet interea conditor altus:
Rerumq3 regens flectit habenas:

Rex: ⁊ dominus· fons ⁊ origo:
Lex: ⁊ sapiēs arbitē̄ ęq Dissepta suo fōtę fatiscāt
Et q̄ motu ɔcitat ire· Hic ē ɔctis cōis amor·
Sistit r̄tāhēs: ac uaga firāt· Repetūtq; bōi fie tēri:
Nā: nisi r̄ctos r̄uocās ictɔ: Quia n̄ alr̄ durar̄ q̄ūt:
Flexos iteꝝ cogat ī ōbes: Hisi: ɔuēso rūsus amoē:
Quę n̄c stabilr̄ ɔtiet ōdo: Refluāt cāę: q̄ dedit eē·

Am ne igit̄ uides: qd hæc oīa q̄ diximus: ɔseq̄t̄? Quidnā iq̄: ōeꝫ iqt: bōaꝫ ꝓrsus eē fortunā· Et q iq̄: fieī pōt? Attēde iqt: cū ōis fortua ul' iocūda: ul' aspa: tū r̄mūerandi: exēcēdi ue bōs: tuꝫ puiendi corrign̄di ue iꝓbos: cā deferat̄· Oīs bōa ē· quaꝫ ul' iustā ɔstat eē ul' utileꝫ· nimis qdeꝫ: iq̄: ūa rō ē· Et si quaꝫ paulo an̄ docuisti ꝓuidn̄tiaꝫ: fatū ue ɔsidēm: firmis uiribꝫ nixa sn̄ia ē· Sꝫ eaꝫ: si placꝫ iter eas: q̄s iopiabl'es paulo an̄ posuisti: nuēmus· Quid iqt? qa id hōium sēmo cōis usurpat: Et q̄dem cēbro quoꝝdaꝫ malaꝫ eē fortūaꝫ· Vis ne igit̄ iqt: paulisp ul'gi sēmoibꝫ accedamus: ne nimiū uelut ab hūanitatis usu r̄cessisse uideamur? ut placꝫ iq̄· Nō ne igit̄ bōuꝫ cēses eē qd ꝓdest? Ita ē: iq̄: q̄ ūo aū exrcet: aū corrigit: ꝓdest· Fateor iq̄· bōa est igit̄· qd ni? Sꝫ hęc eoꝝ ē: q ul' ī uirtute positi cōtā aspa bellū geꝝt: ul' a uitiis decl'nātes: uirtutis iter arripiūt· Negar̄ iq̄ neq̄o· qd ūo? iocūda q̄ ī premiū tribuit̄ bōis: nū ul'gɔ malā eē decernit? Neq̄q̄: ueꝝ: uti ē: ita quoꝫ eē optiam cēset· Quid reliquā: q̄ cū sit aspa: ⁊ iusto suppl'cio malos coēc& Nū bōam popl'us putat? imo oium: iq̄: q̄ excogita

ri possunt:iudicat esse miserrimam. Vide igit: ne opiniōe: ppli sequentes:quiddā ualde iopiabile iā ɔfecerimꝰ:Quid iq̄? Ex his.n.ait:q̄ ɔcessa sunt:eueīt:eoꝝ quidē qui sunt uł in possessiōe: uł in ꝓuectu:uł i adeptōe uirtutis:oēs:q̄cūqꝫ sit: bōam:in iꝓbitate uō mātib::oēs pessimaꝫ eē fōtunaꝫ. Hoc iq̄ ueꝝ ē:taꝫ ꝛ si nemo audeat ɔfiteri. Quarē:inquit:ita uir sapiēs moleste ferre n̄ debꝫ: quotiens in fortunę cētamen adducit: ut uiꝝ forte: n̄ decꝫ idignari:quotiēs icrepuit bellicus tumłtus. Vtriqꝫ.n.huic qdeꝫ głię ꝓpagādę:illi uō ɔfirmandę sapię.difficłtas ipa mā.ē. Ex quo et uirtus uocat:q, suis uiribꝫ nitēs:n̄ supet aduēsis Neqꝫ.n.uos i ꝓuectu pōiti uirtutis:diffluē delitiis: ꝛ emarcescē uoluptate uenistis.sꝫ p̄liū cū ōi fōtūa nimis acre ɔferitis:ne uos aut tristis opprimat:aut iocūda corrūpat. Firmis mediū uiꝫ occupate.qdqd aut ifra subsistit:aut ultra ꝓgēdit:hē ɔtēptū fœłcitatis:n̄ hē p̄miū laboris. In ura .n.sitū ē manu:q̄leꝫ uobis fōtunā fōmaē malitis. ōis.n.q̄ uidet aspa:nī aū exēcet:aū cōrigit:punit

Ella bis quinis operatus annis:
Vltor atides frigię ruinis:
Fratris amissos thalamos piauit.
Ille dum graię dare uela classi
Optat:& uentos redimit cruore:
Exuit patrem:miserumqꝫ tristis
Fœderat natę iugulum saceerdos.
Fleuit amissos Ithacus sodales:

Quos ferus uaſto recubans in antro:
Merſit immani Polyphemus aluo.
Sed tamen cęco furibundus ore:
Gaudium mæſtis lachrymis rependit.
Herculem duri celebrant labores.
Ille centauros domuit ſuperbos.
Abſtulit ſęuo ſpolium leoni.
Fixit ⁊ certis uolucres ſagittis.
Poma cernenti rapuit draconi.
Aureo leua grauior metallo:
Cerberum traxit triplici catena.
Victor immitem poſuiſſe fertur:
Pabulum ſęuis dominum quadrigis.
Hydra combuſto periit ueneno.
Fronte turpatus achelous amnis:
Ora demerſit pudibunda ripis.
Strauit antheum libycis harenis.
Cacus euadri ſaciauit iras.
Quoſq; preſſurus foret altus orbis:
Setiger ſpumis humeros notauit.
Vltimus cęlum labor irreflexo:
Suſtulit collo:preciumq; rurſus
Vltimi cęlum meruit laboris.
Ite nunc fortes:ubi celſa magni
Ducit exempli uia.cur inertes
Terga nudatis?Superata tellus
Sidera donat:.

EXPLICIT::LIBER::QVARTVS::

INCIPIT::LIBER::QVNITVS::

Vẽturini prioris epigrãma ĩ quitũ boetii librũ.
Dixerat hęc nutrix:utrum ſit caſus:alumnus
Hanc petit:illa ſibi caſum diffinit:et inde.
Tigris et euphrates ut ſe uno fonte reſoluant:
Concinit arbitrii libertas. queritur:anſit.
Eſſe docet:memoratq; deum prenoſcere ꝯcta.
Et canit hũc uerum:quoniam uidet oia:ſolem.
Sed dubitat natus:ueterem mox illa querellam
Abſoluens:ſtoicos reprhendit carmine quarto
Multiplices uariis noſcendi animalibus eſſe
Oſtendit uires.hominesq; excellere cantat.
Vtq; ſit:arbitrii libertas integra nobis:
E docet:ipſe deus q̃uis ſciat omne futurum.

Ixerat:orõnisq; curſũ ad alia quędam tractanda:atq; expedienda uertebat. Tũ ego recta quidem inq̃ exhortatio: tuaq; prorſus auctoritate digniſſia ẽ. S; ꝙd tu dudũ de ꝓuidetia q̃ſtionem pluribus aliis implicitã eſſe dixiſti:re expior. Quęro enĩ an eẽ aliqd oĩno:ꝛ quidnã caſũ eſſe ãrbitrare. Tũ illa feſtio ĩquit debitũ ꝓmiſſiõis abſoluere:uiãq; tibi:q̃ ĩ patriã reuehearis:apire. Hęc aũt &ſi putilia cognitu:tñ a ꝓpoſiti nr̃i tramite pauliſp aduerſa ſũt. Verẽdũq; eſt:ne deuiis fatigat9:ad metiẽdũ rectũ iter ſufficere nõ poſſis. Ne id:ĩq̃:prorſus uereare:nam qetis mihi loco fuerit:ea qb9maxĩe delector:agnoſcẽ. Simul cum oẽ latus diſputatiõis tuę ĩdubitata fide ꝯſtiterit:nihil de ſequentibus ambigaĩ.

Tū illa morem:inquit:gerā tibi:silq; sic exorsa ē. Si qdē īquit aliqs euentum temerario motu: nullaq; causārum connexiōe ꝓductum:casū esse diffiniat:nihil oīno casū eē ꝯfirmo: ⁊ ꝑter sub-iecte rei significationem īanem prorsus uocem esse decerno. Quis enī:coercente in ordinē ꝯcta deo:locus eē ullꝰ reliquus temeritati pōt? Nā nihil ex nihilo existere uera sententia est:cui nemo unq̄ ueterum refragatus est:q̄q̄ id illi nō de opāte pricipio:s; de materiali subiecto:hoc est de omnium natura rōnū q̄i quodā iecerint fundamtū. At:si nullis ex causis aliquid oriat: id de nihilo ortum esse uidebitur. Quod:si hoc fieri nequit. nec casum quidem huiꝰ modi esse possibile est:qualem paulo ante diffiniuimus. Quid igit inquam? nihil ne est:q̄d uł casus:uł fortuitum iure appellari q̄at. An est aliquid:tā & si uulgus lateat:cui uocabula ista ꝯueniant? Aristoteles meus id:inqt:in phisicis ⁊ breui ⁊ ueri ꝓpinqua rōne diffiniuit. Quo nā īq̄ mō? Quotiēs ait aliqd cuiuspiā rei gratia geritur: aliudq; qbusdā de causis:q̄ illud q̄d itēdebat: obtingit:casus uocatur:ut si quis colendi agri causa fodiens humū:defossi auri pōdus inueniat: Hoc igit fortuitu qdem creditur accidisse. Veꝝ non de nihilo ē. Nā ꝓprias cās habet:quaꝝ īꝓuisus: inopinatusq; ꝯcursus casum uidetur operatus: Nā:nisi cultor agri humū fodēet:nisi eo loco pecuniam suam depositor obruisset:

aurū non eēt iuentū· Hę sunt igit̃ fortuiti cāę
ɔpedii: q̄d ex obuiis sibi ɔfluētibꝰq; cāis: nō ex
gerētis intētiōe ꝓueīt· Nec enim uł q au⁊ ob/
ruit: uel q agrū exercuit: ut ea pecunia r̄pirer:
intēdit· Sȝ uti dixi: quo ille obruit: hūc fodisse.
cōuenit: atq; ɔcurrit· Licet igit̃ diffini ē casū: eē
inopinatū ex cōfluētibꝰ causis ī his q̄ ob aliqd
gerūtur: euentū· Cōcurrere uero: atq; confluere
causas: facit ordo ille ineuitabili connexione
procedens: qui de ꝓuidentię fonte descendens:
cuncta suis locis: temporibusq; disponit·

Vpis achameię scopuł: ubi uērsa sequētū
Pectoribus figit spicula pugna fugax:
Tigris ⁊ euphrates uno se fōte r̄soluūt·
Et mox ab iunctis dissociantur· aquis:
Si coeāt: cursūq; iterum reuocētur ī unum
Confluat alterni quod trahit unda uadi·
Conuenient puppes: ⁊ uulsi flumine trunci·
Mistaq; fortuitos implicet unda modos:
Quos tamen ipsa uagos terrę decliuia casus:
Gurgitis elapsi defluus ordo regit·
Sic quæ permissis fluitare uidetur habenis:
Sors patitur frenos: ipsa q; lege meat·

Nīaduerto inq̄: idq; uti tu dicis: ita eē
cōsētio· Sed in hac herētiū sibi serie
causa⁊ est ne ulla nr̄i arbitrii libertas:
an ip̄osquoq; humano⁊ motus aīo⁊ fatalis cat/
ena constrīgit: est iqt: neq; eī fuerit ulla rōnał
natura: qn eidē libertas adsit arbitrii· Nam q̄d

rōne uti naturaliter pōt: id habet iudiciū: quo
qdq; discernat· p se igiť fugienda: optanda ue
dignoscit· Quod uero qsq; optādū esse iudicat
petit· refugit uero q̄d ęstiat eē fugiēdū· Qua/
re qbꝰ iē rō: iē etiā uolēdi nolēdiq; libertas· s;
hāc nō in oibꝰ ęquā eē ꝯstituo· Nam supnis di/
uinisq; substātiis ⁊ pspicax iudiciū: et icorru/
pta uolūtas: ⁊ efficax optandoꝝ presto est pote
stas· Hūanas uero aīas liberiores qdē eē necesse
est: quom se ī mētis diuinę speculatiōe ꝯseruāt·
Minus uero cū dilabūť ad corpora· Minusq; eti
ā: cū terrenis artubꝰ colligāť· Extrema uero ē
seruitus: cū uitiis deditę rōnis ꝓprię possessiō
ceciderūt· nam ubi oculos a sūmę luce ueritatis
ad īferiora ⁊ tenebrosa deiecerit: mox inscitię
nube caligant: et pniciosis turbanť affectibus:
quibus accedēdo: cōsetiēdo q;: quā iuexere sibi:
adiuuant seruitutem: et sunt quodā mō ꝓpria
libertate captiuę· Quę tn̄ ille ab ęteruo ꝯcta
ꝓspiciens: prouidentię cernit intuitus· Et suis
quęq; meritis predestinata disponit·

Id est deus omnia
uidet: omnia audit: ⁊ uniuersa disponit·

Vro clarum lumine phoebum
Melliflui canit oris homerus:
Qui tamen intima uiscera terrę
Non ualet: aut pelagi radiorum
Infirma prorumpere luce·
Haud sic magni conditor orbis:

Huic ex alto cuncta tuenti:
Nulla terrę mole resistunt.
Non nox atris nubibus obstat:
Quę sunt:quę fuerunt:ueniantq;.
Vno mentis cernit in ictu:
Quem:quia respicit omnia solus:
Verum possis dicere solem.

Vm ego:īq̄:en difficiliore rursus ābiguitate ɔfūdor. Quęnā īqt ista ē? Iā enim quibꝰ pturbare:cōiecto. Nimium īq̄:aduersari ac repugnare uideť :p̄noscere uniuersa deum:⁊ eē ullum libertatis arbitrium. Nā si cūcta pspicit deus:nec falli ullo mō pōt:euenire necesse ē:q̄d puidentia futurū esse puiderit. Quarꝫ:si ab ęterno non facta hominum mō:sed etiā consilia:uoluntatesq; p̄noscit.nulla erit arbitrii libertas. Nec enim uľ factum aliud ullū:uel quęlibet existere poterit uoluntas :nisi quā nescia falli puidentia diuina p̄senserit. Nam si aliorsū q̄ puis a sūt:detorq̄ri ualēt:n̄ iā erit futuri firma p̄scia:sꝫ opīo potiꝰ īcerta:q̄d de deo credere nefas iudico. Neq; enim illā pbo rōnē:qua se q̄dā credūt hūc questiōis nodū posse dissoluere. Aiunt enī nō idō q̄d esse uētuꝝ:q̄m id puidētia futuꝝ esse prospexerit. Sed ecōtrario potius: q̄m q̄d futuꝝ ē:id dīnā puidētiam latere nō posse. eoq; modo necessariū ē:hoc ī cōtrariā relabi ptē: Neq; enī necesse est contigere:q̄ prouidenť :sꝫ necesse est:q̄ futura sūt:prouide-

ri Quasi uero · quę cuiusq; rei causa sit: p̄scia ne futuroꝝ necessitas sit: an futuroꝝ necessitas ꝓuidentię laboret · At nō illud demōstrare nitamur: quo quo mō sese habet ordo cāꝝ: necessarium esse euentū prescitarum rerum: & si prescientia futuris rebus eueniēdi necessitatē nō uideatur iferre · Et enim: si q̄spiam sedeat · opinionē: quę eū sedere cōiectat: ueram eē neccē ē · Atq; cōuerso: rursus si de quopiam uera sit opio: q̄m sedet: eū sedere neccē ē · In utroq; igiť necessitas iē · In hoc q̄dem sedēdi: At uō i altero ueritatis Sed non idcirco q̄sq; sedet: q̄m uera est opio · Sed hec potius uera est: q̄m quempiam sedere p̄cessit · Ita cū causa ueritatis exaltera pte procedat inest tñ cōis necessitas i utroq; · Similia de prouidentia futurisq; rebꝰ rōcinari p̄ · Nam etiam si idcirco q̄m futura sūt: prouideňť: nō uero ideo: q̄m prouideňť: eueniūt · Nihilominus tñ a deo uľ uentura prouideri: uľ prouisa necesse ē euenire: q̄d ad pimendā arbitrii libertatē solū satis est: Iam uero q̄ preposteꝝ ē: ut eterne p̄scię tēporaliū reꝝ euentus cā esse dicať · Quid ē aūt aliud arbitrari: ideo deū futura: q̄m sunt euētura: ꝓuidere: q̄ putare: q̄ oli acciderūt: cām sūmæ illius eē ꝓuidētię: Ad hec sicuti cum q̄d eē scio: idipsum eē neccē ē · Ita cū quid futuꝝ noui: id ip̄m futuꝝ eē neccē ē · Sic fit igiť: ut euentus p̄scitæ rei neq̄at euitari · Postremo si quid aliquis aliorsum: atq; sese res habet: existimet: id nō modo

scia nō ē. Si ē: opio fallax: ab sciȩ ueritate longe diuersa. Quare: si qd ita futuꝝ ē: ut eiꝰ certꝰ ac necessarioꝰ non sit euentꝰ: id euentuꝝ esse pſciri qui poterit? Sicut enim scientia ipsa impmista est falsitati: ita id qd ab ea cōcipit: esse aliter: atqꝫ ꝯcipit: nequit. Ea nāqꝫ cā est: cur mendatio scientia careat: q se ita rem quanqꝫ habere necesse ē: uti eā sese habere scia cōphendit. Quid igitur? Quonā mō deus hȩc incerta futura esse pnoscit? Nā si ieuitabiliter euētura cēset: q etiā nō euenire possibile ē: fallit: qd nō sentire modo nefas ē: sꝫ etiā uoce pferre: At si ita: ut sūt: eā futura eē decernit: ut ȩq uł fieri ea: uel nō fieri posse cognoscat: q ē hȩc pscientia: q nihil certū: nihil stabile ꝯphendit? Aut qd hoc refert uaticinio illo ridiculo tiresiȩ? quidquid dicam: aut erit: aut nō. Quid etiam diuīa puidētia: hūana opinione prȩstiterit: si: uti homines: incerta iudicat: quoꝝ est icertꝰ euentus? Quod si apud illum reꝝ omniū certissimū fōtem: nihil icerti eē pōt: certus eorum est euentus: q futura firmitē ille pscierit. Quarē nulla est hūanis ꝯsiliis: actionibusqꝫ libertas: quas diuina mens sine falsitatis errore ꝯcta pspiciēs: ad unū alligat ⁊ cōstrigit euentū. Quo semel recepto: qtus occasus hūanarū rerū cōsequat: liquet. Frustra enī bōis malisqꝫ pmia: pœne ue pponunt: q nullus meruit liber ac uolūtarioꝰ motꝰ aīoꝝ. Idqꝫ omnium uidebit iiquissimū: qd nūc ȩquissimū iudicat:

uł puīri ĩprobos: uel remunerari ꝓbos: quos ad alterutrū nō ꝓpria mittit uolūtas: ſ; futuri co/ git certa neceſſitas: nec uitia igiť: nec uirtutes: qcq̄ fuerit. S; omniū meritorū potiꝰ miſta atq; indiſcreta cōfuſio. Quoq; nihil ſceleratiꝰ exco/ gitari pōt: cū ex prouidētia reꝝ oīs ordo ducať: nihilq; conſiliis liceat hūanis: fit: ut uitia quoq; nr̄a ad bonoꝝ omniu; referanť auctorē. Igiť nec ſperādi aliquid: nec deprecādi ulla rō eſt. Qu/ id enim uł ſperet qſq;: uł etiā dep̄ceť: qn̄ optā/ da oīa ſeries indeflexa connectit? Auferet igiť unicū illud ĩter hoēs deūq; ꝯmertiū: ſperādi. s. ac dep̄cādi: ſiqdē iuſtę huīlitatis p̄cio ĩęſtiabilē uicē diuinę gratię ꝓmeremur: qui ſolus modus ē: quo cū deo colloq homines poſſe uideantur. Illiq; inacceſſe luci priꝰ quoq;: q̄ impetrēt: ipſa ſupplicandi rōne ꝯiūgi. Quę ſi recepta futuroꝝ neceſſitate: nihil uiriū habere credantur. Quid erit: quo ſūmo illi reꝝ pricipi ꝯnecti atq; adhe/ rere poſſius? Quare neceſſe erit humanū genꝰ: uti pauloan̄ cātabas: diſſeptū atq; diſiūctū ſuo fonte fatiſcere.

Vę nā diſcors fœdera rerum.
Cauſa reſoluit? quis tanta deus
Veris ſtatuit bella duobus:
Vt que carptim ſingula cōſtent:
Eadem nolint miſta iugari?
An nulla eſt diſcordia ueris?
Semperq; ſibi certa coherent?

Sed mens cęcis obruta membris:
Nequit oppressi luminis igne:
Rerū tenues noscere nexus?
Sed cur tanto flagrat amore:
Veri tectas reperire notas?
Scit ne quod appetit anxia nosse?
Sed quis nota scire laborat?
Aut si nescit:quid cęca petit?
Quis enim quicq̄ nescius optet?
Aut quis ualeat nescita sequi?
Quo ue inueniat?quis ue repetam
Queat ignarus noscere formam?
An:cum mentem cernerent altam:
Pariter summā:et singula norat?
Nunc membrorum condita nube:
Non in totum est oblita sui.
Summamq; tenet:singula perdens.
Igitur quisquis uera requirit:
Neutro est habitu:nam neq; nouit:
Nec penitus tamen omnia nescit:
Sed quam retinens meminit summam:
Consulit alte uisa retractans:
Vt seruatis queat oblitas addere partes:

Vm illa uetus īqt Hęc ē de ꝓuidētiaque rella :marcoq; tullio:ꝯ diuīationē distr ibuit:uehemēter agitata. Tibiq; ipsi res diu ꝑrsus multūq; quęsita.Sed haud quāq̄ ab ullo uestū hactenus satis diligēter ac firmiter expedita.Cuiꝰ caliginis causa ē:q, hūanę rōcina

tiõis motus ad diuinę p̃scie simplicitatem non põt admoueri:q̃:si ullo modo cogitari q̃at:nih/il ꝓrsus reliq̃t ãbigui Quod ita demũ patefa/cer̃:atq; expedir̃ tẽptabo:Si prius ea:qb⁹ moue/ris: expediero·Quęro enĩ cur illã soluẽtiũ rõnẽ min⁹ efficacẽ putes?quę:quia p̃sciã nõ eẽ futu/ris reb⁹ cãm necessitatis existiat:nihil ĩpediri p̃scia arbitrii libertatẽ putat· Nũ enĩ tu aliũde argumentũ futurorũ necessitatis trahis:nisi q̃ ea q̃ p̃sciunt̃:nõ euenire nõ possunt?Si igit̃ p̃no tio nullã futuris rebus adiicit necessitatẽ:q̃d tu etiã pauloañ fatebar̃:qd est:q̃ uolũtarii ex/it⁹ rerum ad certum cogantur euentum? ⁊ enĩ positiõis gratia:ut qd ꝯsequat̃ aduertas: statu/am⁹ nullã esse prescia m·Nũ igitur q̃tũ ad hoc attinet:q̃ ex arbitrio ueniunt:ad necessitatẽ co/guntur?minime Statuamus iterum esse:sed ni/hil rebus necessitatis iniungere:manebit ut op/inor:eadem uoluntatis integra atq; absoluta li bertas.Sed prescia:inquies:tã ⁊ si futuris rebus eueniendi necessitas nõ est:signũ tñ est neces/sario ea esse uentura·Hoc igitur modo:etiam si precognitio non fuisset:necessarios futurorum exitus esse cõstaret· Omne ⁊ enĩ signum tantũ quid sit:ostendit:non uero efficit:q̃d designat· Quar̃ demõstrandum prius ẽ:nihil nõ ex neces sitate cõtingere:ut p̃notionẽ signum esse hui⁹ necessitatis appareat·Alioquin si hęc necessitas nulla est:nec illa qdẽ eius rei signũ poterit esse

quę nō ē. Iam uero ꝓbationē firma ratione sub/
nixam cōstat: non ex signis: nec ex petitis extrī/
secꝰ argumētis: sed ex couenientibus necessariis
q; causis esse ducendam. Sed qui fieri pōt: ut ea
nō ꝓueniāt: q̄ futura esse ꝓuidentᷣ? Quasi uero
nos ea que ꝓuidentia futura esse p̄noscit: nō eē
euētura credamus. Ac ñ illud potiꝰ arbitrmur:
licet eueniāt: nihil tñ ut euenirēt: sui natura ne/
cessitatis habuisse: Quod hic facile ppendas: li
cebit. Plura ꝛ eni: dū fiunt: subiecta oculis ītue/
mur: ut ea q̄ ī q̄drigis moderādis atq; flectēdis
facere spectāᷣ aurigę. A tq; ad hūc mōm cętera
Nū igitur qcq̄ illoꝝ ita fieri necessitas ulla cō/
pellit? Mīme. frustra enī esset artis effectꝰ: si oīa
coacta mouerēᷣ. Quę igitur cum fiunt carent
existendi necessitate: Eadem: prius q̄ fiant: sine
necessitate futura sūt. Quare sunt quędā euen/
tura: quoꝝ exitus ab omni necessitate sit absolu
tꝰ. Nam illud quidē nullum arbitror esse dictu
rum: q, quę nunc fiunt: priusq̄ fierēt: euentura
non fuerint. Hæc igitur etiam præcognita li/
beros habent euentꝰ. Nam sicut scīa p̄sentium
rerum nihil his que fiūt: ita etiā p̄scīa futurorū
nihil his que uentura sunt: necessitis īportat. Si
hoc: iquies: ipsum dubitatur. An eaꝝ reꝝ quę ne
cessarios exitus non habent: ulla possit esse p̄no
tio? Dissonare et enim uidēᷣ. Putasq; si p̄uide/
antur: consequi necessitatem: si necessitas desit:
minime p̄sciri: nihilq; scīa ꝯp̄hēdi posse: nisi cer

tum·Quod:si q̃ icerti sunt exitus ea q̈si certa ꝓ
uidẽt:opiõis id esse caligiẽ:n̄ sciẽ: ueritatẽ· Alr̃
·n·ac se se res hẽat:arbitrari:ab ĩtegritate sciẽ cẽ
dis eẽ diuersũ·Cuiꝰ erroris cã ẽ:q, oĩa q̃ qꝫ nouͣ:
ex ip̃oꝝ tm̃ ui:atꝫ nã cognosci ẽstiat:q̃ sciũt·quod
totũ ꝯtra ẽ·Oẽ ⁊·n·q̄d cognoscit:n̄ sm̃ sui ui:sꝫ
sm̃ cognoscẽtiũ potiꝰ ꝯp̃hedit facltatẽ·Ham:ut
hoc bẽui liq̃at exẽplo:eãdẽ corporis rotẽditatem:
alr̃ uisus:alr̃ tactꝰ agnoscit·Ille e minus manẽs:
totũ corpus siml iactatis radiis ĩtuet· Hic uo co
hernś orbi:atꝫ cõiũctus:cĩca ip̃m motus ãbitũ ro/
tũditatẽ ptibꝫ ꝯp̃hẽdit·Ip̃m quoꝫ hoiẽ:alr̃ sẽsus
alr̃ imaginatõ:alr̃ rõ:alr̃ itellĩgñtia cõtuet·Sẽsus
·n·figuraꝫ ĩ subiecta mã cõstituta:imaginatõ uo
solaꝫ siñ mã iudicat figuraꝫ:Rõ uo hãc quoꝫ trã/
scẽdit·sp̃emqꝫ ip̃aꝫ:q̃ siglaribꝫ inest:uniuẽsali cõ
sideratõe ppẽdit· Intellignñtiẽ uo celsior oclus
existit·supgẽssa nãqꝫ uniuẽsitatis ãbitũ:ip̃aꝫ illã
simplcẽ fõmaꝫ pura m̃tis acie ꝯtuet·In quo illd
maxie cõsiderandũ ẽ:Nã supior cõp̃hẽdendi uis
amplctit ĩferioreꝫ·Inferior uo ad supioreꝫ nullo
mõ cõsurgit·Nec·n·sensus aliq̃d extra materiaꝫ
ualet·ul uniuẽsales sp̃es imagiatõ ꝯtuet:ul ratõ
capit simplcẽ fõmaꝫ·sꝫ ĩtellignñtia q̈si desup spec
tans:cõcepta forã:q̃ subsunt: et cũcta diiudicat·
Sꝫ eo mõ:quo formã ip̃aꝫ:q̃ nlli alii nota eẽ pote
rat:cõp̃hñdit·naꝫ ⁊ rõis uniuẽsũ: ⁊ imagiatõis fi
guraꝫ: ⁊ matẽiale sẽsible cognoscit:nec rõe utẽs:
nec imagiatõe:nec sẽsibꝫ:sꝫ uno illo ictu m̃tis for.

malr̄:ut ita dica: ↄcta ꝓſpiciens. Rō quoꝫ cū qd uniuerſale r̄ſpicit: nec imagĭatōe: nec ſenſib; utēs imagĭbl'a: ul' ſenſibl'a ↄph̄ndit. Hęc eſt. n. q̄ ↄcep tiōis ſuę uniuẽſale ita diffinit. Homo ē aĭal bipes rōnale: quę cū uniuẽſal' notio ſit: t̄n imaginabl'e: ſenſibl'emq; eſſe reꝫ: nl'lus ignorat. q̄d illa n̄ ima ginatōe: ul' ſenſu: ſꝫ rōabl'i ↄceptōe ↄſidẽat. Ima ginatō quoꝫ: tam ⁊ſi ex ſenſib; uiſendi: fōmādiq; figuras: ſumpſit exordiū: ſenſu t̄n abn̄te: ſenſibl'a qq; colluſtāt: n̄ ſẽſibl'i: ſꝫ imaginãia rōe iudicādi Vides ne igit' ut ĭ cognoſcendo ↄcta: ſua potius facl'tate: q̄ eoꝝ q̄ cognoſcunt': utant'. Neq; id fit ĭiuria. Naꝫ: cū ōe iudiciū iudicātis actu exiſtat: ne ceſſe eſt: ut ſuam quiſq; opam n̄ ex aliena: ſed ex propria poteſtate perficiat.

Quōdā pōtico attul't Reꝝ reddit imagines
Obſcuros nimiū ſenes: Vn̄ hęc ſic aĭs uiget
Qui ſẽſꝰ: ⁊ imagiēs Cernens omnia notio
E corporibus extimis Quę uis ſigula ꝓſpicit
Crdāt m̄tib; ĭprimi: Aut q̄ cognita diuidit
Vt qōdaꝫ cel'ri ſtilo Quę diuiſa recolligit.
Mos eſt ęquore pagĭę: Alternūq; legēs iter:
Preſſas figer̄ litteras. Nūc. ſūmis cap̄ ĭſerit:
Quę nullas habeat notas: Nūc decidit ĭ ĭfima:
Sꝫ ſi mēs ꝓpriis uigēs: Tūc ſe ſe referēs ſibi:
Nihil motib; explicat: Veris falſa redarguit
Sed t̄m patiens iacet: Hęc ē efficiēs magis
Notis ſubdita corpoꝝ: Lōge cauſa potētior:
Caſſaſ. ꝗ; ĭſpeculi uicē Quā quę materię mō

Imp̄ssas patit̄ notas:
Pręcedit tn̄ excitans:
Ac uires animi mouēs:
Viuo ī corpor̄ passio:
Cū ul' lux oculos ferit:
Vl' uox auribꝰ īstrepit:
Tū mētis uigor excitus:
Quas intus spēs tenet:
Ad motus sił'es uocās:
Notis appłcat exteris:
Introrsūq; recōditis
Formis miscet imagīes:

Vod si ī corporibꝰ sētiēdis:q̄uis afficiāt īstrumēta sēsuū:forīsecꝰ obiectę q̄lita/tes:aīq; agentis uigorem:passio corporis antecedat:quę in se actū mētis ꝓuocet:excitetq; interī qescētes ītrinsecus formas:si in sētiendis īq̄: corporibꝰ aīmꝰ nō passiōe īsignit̄:sed ex sua ui subiectā corpori iudicat passiōē·Quāto ma/gis:ea quę ꝯctis corpoꝝ affectiōibꝰ absoluta sē:ī discernēdo n̄ obiecta extrinsecus sequunt̄:ꝟ ac/tū suę m̄tis expediūt?Hac itaq; rōne mł'tiplices cogītiōes diuersis ac differētiꝰ cesser̄ substātiis Sensus·n.solus cūctis aliis cognitiōib: destitutꝰ īmobilibus aīantibus cessit· Quales sunt cōchę maris:q̄q; alia saxis herētia nutriunt̄·Imagīatio uō mobilib: beluis: quib; iā inesse fugiēdi appe tendi ue aliquis uidet̄ affectus·Rō uero tm̄ hū ani generis ē:sicut intelligētia sola diuini·Quo fit:ut ea notitia cęteris pręstet:q̄ suapte natura nō mō ꝓpriū:ꝟ cęteraꝝ quoq; notitiaꝝ subiecta cognoscit·Quid igit̄:si rōcinationi sensus ima/ginatioq; refragentur:nihil esse illud uīuersale dicētes:q.d se se intueri rō putꝫ:Quod·n·sensi/bile:ul' imaginabile est:id uniuersū esse n̄ posse·

Aut igitur rōis esse uerū iudiciū:nec quicquā esse sēsibile:aut qm̄ sibi notum sit:plura sēsibꝰ & imagiatiōi subiecta esse:inanē conceptionem esse rōnis:quę quod sensibile sit:ac sigulare:q̄si quiddā uniuersale cōsideret. Ad hoc si ratio cō tra respondeat:se quidē & q̄d sensibile: & quod imaginabile sit:uniuersitatis rōne cōspicere. Illa uero ad uniuersitatis cognitionem aspirare nō posse:qm̄ eoꝝ notio corporals figuras nō possit excedere:de reꝝ uero cognitiōe firmiori potius pfectioriq; iudicio esse credendū. In huius mōi igitur litte:nos qbꝰ tā rōcinandi:q̄ imaginādi: etiam sentiendiq; uis inest:nonne rōnis potius cām ꝓbaremus? Simile est:q̄ hūana rō diuinam intelligētiam futura:nisi ut ipsa cognoscit: nō putat ītueri. Nā ita disseris:si qua certos ac necessarios habere n̄ uideantur euentus:ea certo euentura presciri neq̄ūt. Haꝝ igitur reꝝ nulla est p̄scia:quā si etiā ī his esse credamus:nihil erit:q̄d n̄ ex necessitate ꝓueīat. Si igitur :uti rōnis pticipes sumus:ita diuīę iudicium mētis habere possemꝰ:sicut imagiatiōnē:sensumq;·rōni cædere oportere iudicamus:sic diuinę se se mti hūanā sūmittere rōnē:iustissimū esse cēseremꝰ. Quare in illius summę intelligentię cacumē:si possumus:erigamur. Illic .n. rō uidebit:q̄d in se nō pōt ītueri. Id aūt ē quo nā mō et̄ q̄ certos exitus nō hēnt:certa tn̄ uideat:ac diffiuita pnotio. Nec id sit opinio:sed summę potius scię nullis

terminis inclusa simplicitas.

Vam uariis terras aialia pmeāt figuris:
Nāq3 alia extēto sūt copoꝝ:pl'uē; q3 uētūt:
Cōtinuūq3 trahunt ui pectoris incita sulcum.
Sunt quibus alaꝝ leuitas uaga:uerbētq3 uentos:
Et liquido longi spatia etheris enatet uolatu:
Hec pressisse solo uestigia:gressibusq3 gaudent:
Vel uirides campos transmittē:uel subire siluas:
Que uariis uideas:licet omnia discēpaē formis:
Prona tn̄ facies hebetes ualet ingrauaē sensus.
Vnica gens hoium celsu3 leuat altius cacumen:
Atq3 leuis recto stat corpoꝝ:despicitq3 terras.
Hec:nisi terrenus male desipis:āmonet figura:
Qui recto celum ul'tu petis:exerisq3 frontem:
In sublime feras aium quoq3:ne grauata pessum
Inferior sidat mens: corpore celsius leuato.

Q oniā igit̄:uti paulo an̄ mōstrtū ē:oē q̄d
scit̄.n̄ ex sua:s3 ex ꝯphēdētium n̄a cogno
scitur. Intueamur nūc q̄tū fas ē:qs sit di
uine substātie status:ut q̄nā et̄ scia eius sit:pos/
simus agnoscē. Deum igit̄ etēnum eē ꝯctoꝝ rōe
degētiū cōe iudiciū ē. Quid sit igit̄ etēnitas ꝯsi
deremꝰ. Hec.n.nām nobis pit̄er diuiam sciamq3
patefeceīt. Etēnitas igit̄ ē itēmiabil' uite tota si
mul:ꝛ pfecta possessio:q̄d ex collatōe tp̄ralium
clariꝰ liq̄t. Nā qdqd uiuit ī tp̄re:id pn̄s a p̄teri/
tis ī futuā ꝓcedit. Nihl'q3 ē ī tp̄re ꝯstitutū:q̄d to
tum uite sue spatium pariter possit āplecti. Sed
crastinū qdē nōdū apphēdit. hestēnū uo iā ꝑdi

dit. In hodiēna quoq; uita n̄ āplius uiuitis: q̄ in illo mobili trāsitorioq; momēto. Quod igit̄ t̄pris patit̄ ɔditōem: licz illud: sicut de mundo cēsuit Aristoteles: nec cępit ūq̄ esse: nec desinat: eius uitaq; cū t̄pris īfinitate tendat̄: nōdū tn̄ tale ē: ut ęternū esse iure credat̄. Nō. n. totū simł: infinite licet: uitę spatiū ɔp̄hendit: at: ɔplectit̄. Sed futura nōdū: trāsacta iā nō hr̄. Quod igit̄ itēmiabilis uitę plęnitudīez totā pariter ɔp̄hēdit: ac possidet: cui nec futuri qcq̄ absit: nec p̄ti fluxēit: id ętēnum eē iuē p̄hibt̄. Idq; necesse ē: & sui cōpos p̄ns sibi semp assistē: & īfinitatē mobił t̄pris hr̄e p̄ntem. Vnde n̄ r̄cte qdam putant. q cū audiunt uisū p̄łoni mūdū hūc: nec hūisse t̄pris iniciū: nec hituꝝ esse defectū: hoc mō ɔditori ɔditu3 m̄du3 fieri coętēnu3 putant. Aliud ē. n. p itemiabilem duci uita3: q̄d m̄do plato tribuit. Aliud ē iteriabił uitę totam p̄iter ɔplexam esse p̄ntiam: quod diuię m̄tis p̄priu eē maīfestum ē. Neq; n. Deus ɔditis r̄bus antiqor uidēi debet t̄pris q̄titate: Sz siplicis potius p̄prietate nat̄ę. Hūc eni uitę immobilis p̄sentariū statū infinitus ille tēporaliū reꝝ motus imitat̄: Cūq; eum effingeī: atq; ęq̄re nō possit: ex īmobilitate deficit ī motū: ex siplicitate p̄sētię decrescit ī īfitā futuri ac p̄teriti q̄titatē. Et cū totam parit̄ uitę suę plēitudiē nequeat possidere Hoc. ipso: q, aliquo mō nūq̄ esse desinit: illud q̄d implere atq; exprimere nō pōt aliquatenus uidet̄ emulari. Alligans se ad q̄lem

cũq; pñtiã huiꝰ exigui uolucrisq; momẽti·Que qm̃ manẽtis illius pñtię q̃dam gestat imagiem:qb; cunq; cõtigerit:id p̃stat: ut eẽ uideãt᷑:qm̃ ũo ma nere nõ potuit:ĩfinitũ tp̃ris iter arripuit· Eoq; mõ factum ẽ:ut ꝯtinuaret eundo uitam:cuiꝰ pl᷑ nitudĩem ꝯplecti nõ ualuit ꝑmanẽdo· Itaq; si di gna r̃bus noĩa uelimus imponẽ pl̃onem sequen/ tes:Deum qdẽ ęternu;:m̃dum ũo dicamꝰ esse ꝑ petuum·Quoniã igit᷑ oẽ iudiciu; sm̃ sui nãm quę sibi sunt subiecta ꝯp̃hendit:est autẽ deo semp ę/ ternꝰ:ac pñtariꝰ status·Scĩa quoq; eius oẽm tẽ/ poris supgẽssa motõem:ĩ suę maẽt simplicitate pñtię:ĩfinitaq; pt̃i ac futuri spatia ꝯplectẽs:oĩa q̃ si iã gerant᷑:ĩ sua simpl̃ci cognitõe ꝯsidẽat·Itaq; si pñtiam pẽsar̃ uel̃:qua ꝯcta dignoscit:ñ esse prę sentiam q̃si fut᷑i:sed sciam nũq̃ deficientis ĩstã tię:r̃ctius ęstimabis· Vnde ñ p̃uidentia:s; ꝓuidẽ tia potius dicit᷑:q̃ porro a r̃bus ĩfimis ꝯstituta: quasi ab excelso·reꝝ cacumĩe cũcta ꝓspiciat·qd igit᷑ postulas:ut necessaria fiãt:q̃ diuino lumine lustrent᷑:cũ nec hoĩes qdẽ necessaria faciãt esse q̃ uideãt?Nũ·n·q̃ pñtia cẽnis:aliquã eis necessita tem tuus addit ĩtuitus?mĩme· Atq; si ẽ diuini humaniq; pñtis digna collatõ:uti uos uestro hoc tẽporario pñti q̃dã uidetis:Ita ille oĩa suo cẽnit ęterno·Quar̃ hęc diuina p̃notio nãm reꝝ ꝓprie/ tatẽq; ñ mutat·Taliaq; apud se pñtia spectat:q̃ lia ĩ tp̃re olim fut᷑a ꝓuenient:nec reꝝ iudicia ꝯ fũdit:unoq; suę m̃tis intuitu:tã necessarie:q̃ nõ

necessarie: euētuā dignoscit. Sicuti uos cū paritē ābulaē in terra hoiem: et oriri ī celo solē uidetis: q̄q̄ simł utrūq; cōspectū: tn̄ dicēnitis: et hoc uolū tarium: illđ uēo necessarium eē iudicatis. Ita igi tur cuncta despiciēs diuinus ītuitus: qualitatem rez mīme pturbat: apud se qdem pn̄tiū: ad cōdi tionem uēo tp̄ris futuraz. Quo fit: ut hęc nō sit opinio: sʒ uēitate potius nixa cognitio: cum exta tuz qd eē cognoscit: q̄d idē existendi necessita te carē nō nesciat. Hic si dicas: q̄d euētuz deus uidet: id nō euenire nō posse: q̄d aut̄ ñ euenire ñ pōt: id ex necessitate cōtingē: meq; ad hoc nom̄ necessitatis astringas: fateabor rem qdeʒ solidissi mę ueritatis: sʒ cui uix aliqs nisi diuini specłatō accesserit. Respōdebo nāq; ideʒ futuz: cum ad di uinā notiōem refert: necessariuʒ esse. Cum uero in sua ña ppendit: libez prsus: atʒ absołtuʒ uideī Duę sunt et .n. necessitates: simplex una: ułti q̄d necesse est ōes hoies esse mortales. Altera cōditi onis: ut: si aliquem ābulare scias: eum ābulare ne cesse est. Quod: n: quisq; nouit: id esse ałr: ac notū est: nequit. Sʒ hęc cōditio mīme secum illā simpł cem trahit: hāc .n. necessitateʒ ñ ppria facit nā: sʒ ꝯditōnis adiectio. nulla .n. necessitas cogit īcedē uoluntate gradientem: q̄uis eum tum: cum gra dit: īcedē necessarium sit. Eodem igit mō: si qd puidn̄tia pn̄s uidet: id esse necesse ē: tam et si nul lam hēat naturę necessitateʒ. Atq deus ea futura q̄ ex arbitrii libertate pueīunt: pn̄tia ꝯtuet. Hęc

igitur ad ītuitum relata diuinum necessaria fi-
unt p ɔditōem diuīe notiōis. Per se uō ɔsiderata
ab absolūta nē suē libētate ñ desinūt. Fient igit̃
ꝓcul dubio ɔcta: q̄ futura deus eē prenoscit. Sed
eoꝝ q̄dam de libero ꝓficiscunt̃ arbitrio: q̄ q̄uis
eueniāt: existendo: tñ nām ꝓpriam ñ amittunt:
quia: prius q̄ fiēnt: et ñ euenire potuissēt. Quid
igit̃ refert: ñ esse necessaria: cū ꝓpter diuīe sciē
ɔditōem: mōis oībus necessitatis istar eueniant?
Hoc scilꝫ: q: ea q̄ paulo añ ꝓposui: sol oriens: ⁊ gā
diens homo: q̄ dū fiunt: nō fiēi ñ possunt. Eorū
tñ unū: prius quoqꝫ q̄ fiēt: necesse erat existē. Al
teꝝ uō mīme. Ita et q̄ p̄sentia deus hēt: ꝓcl̃ du-
bio existūt: Sꝫ hoc quidē: eoꝝ de reꝝ necessitate
descendit. Illud uero de potāte faciētiū. Haud
igit̃ iniuria diximus. Hec si ad diuinā notitiam
referant̃: necessaria: si p se ɔsidēnt̃: necessitatis
esse nexibus absolūta: sicuti. ōe qd sensibꝰ patet:
si ad rōem referas: uniuersale ē. Si ad se ipm res
picias: singl̃are. Sꝫ si ī mea: inqes: potāte situm ē:
mutare ꝓpositum: euacuabo ꝓuidentiā: Cū ꝑ q̄
illa p̄noscit: fōte mutauēo: Respōdebo: te ꝓpoitū
qdem tuum posse deflectē Sed qm̄ ⁊ id te posse:
& an facias. quo ue te ɔuertas presens ꝓuidñtiē
ueritas intuet̃: diuinā te p̄scientiā ñ posse uitaē:
Sicuti p̄ntis ocl̃i effugē ñ possis ītuitū: q̄uis te in
uarias actiōes libera uolūtate ɔuerteris. Quid igi
tur iqes? ex mea ne dispōitōe scia diuia mutabr̄:
ut: cum ego nunc hoc: nunc illud uelī: illa quoqꝫ

noscendi uices alternare uideatur. minime. Omne nanq; futurum diuinus precurrit intuitus: et ad pñsentia proprie cognitionis retorquet: ac reuocat: nec alternat: ut estimas: nunc hoc: nunc illud prenoscendi uice. Sed uno ictu mutationes tuas manens: preuenit: atq; complectitur. Quam comprehendendi: omniaq; uisendi presentiam: non ex futurarum rerum prouentu: sed ex propria deus simplicitate sortitus est. Ex quo illud quoq; resoluitur: quod paulo ante posuisti indignum esse: si scientie dei causam futura nostra prestare dicantur. Hec enim scientie uis presentaria notione cuncta complectens: rebus modum omnibus ipsa constituit. Nihil uero posterioribus debet. Que cum ita sint: manet intemerata mortalibus arbitrii libertas. Nec inique leges: solutis omni necessitate uoluntatibus: premia pœnasque proponunt. Manet etiam spectator desuper cunctorum prescius deus: uisionisq; eius presens semper eternitas: cum nostrorum actuum futura qualitate concurrit: bonis premia: malis supplicia dispensans. Nec frustra sunt in deo posite spes: precesq;: que cum recte sunt: inefficaces esse non possunt. Aduersamini igitur uitia: colite uirtutes: ad rectas spes animum subleuate: humiles preces in excelsa porrigite. Magna uobis est: si dissimulare non uultis: necessitas indicta probitatis: Cum ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis ::

DEO SEMPER GRATIAS AMEN

Vẽturini Prioris Epigrãma ĩ laudẽ opis ꝛ artificis
Eſt Auguſtini Conuentus in urbe Saona:
Et uitæ:& fidei relligione ſacer.
Hoc impreſſit ibi Frater bonus ære Johannes:
Teutonicę clarum gentis alumnus opus.
Pontificis ſummi genuit Quem clara Saona:
Tunc Sixti quarti Tertius annus erat.
Principe Cęſareo Galeaz florente Maria:
Dum Genuę is dominus imperitaret ibi.
Hunc Venturino librum emendante priore:
Errati lector labe carere ſcias:.

Anicii: Mauli: Torquati: Seuerini Boetii: Exconſulis: Ordinarii. patricii: de philoſophica conſolatione liber quintus et ultimus explicit:

MCCCCLXXIIII

